

176430

T.C.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MUHASEBE DENETİM ANA BİLİM DALI

YÜKSEK ENFLASYON DÖNEMLERİNDE
FİNANSAL RAPORLAMA VE BİR VAK'A ÇALIŞMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. M. SEMA ÜLKER

HAZIRLAYAN
9625010370 SEMRA AKBABA

İSTANBUL, 1998

T.C.

**İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MUHASEBE DENETİM ANA BİLİM DALI**

**YÜKSEK ENFLASYON DÖNEMLERİNDE
FİNANSAL RAPORLAMA VE BİR VAK'A ÇALIŞMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. M. SEMA ÜLKER**

**HAZIRLAYAN
9625010370 SEMRA AKBABA**

İSTANBUL, 1998

İÇİNDEKİLER

Kısaltmalar	i
Önsöz	ii
Giriş	1

1.BÖLÜM

YÜKSEK ENFLASYONUN FİNANSAL TABLOLARA ETKİSİ, FİNANSAL TABLOLARIN FİYAT HAREKETLERİNE GÖRE DÜZELTİLMESİ GEREĞİ VE GENEL ESASLAR

1.1 Tanımlar	4
1.2. Enflasyon Ortamında Tarihi Maliyetler Muhasebesinin Yetersizliği	6
1.3. Enflasyon Nedeni İle Oluşan Bilanço Teorileri	8
1.3.1. Statik Bilanço Teorisi	8
1.3.2. Dinamik Bilanço Teorisi	9
1.3.3. Organik Bilanço Teorisi	10
1.4. Finansal Tabloların Fiyat Hareketlerine Göre Düzeltilmesi Gereği	11
1.5. Enflasyonun Finansal Tablolar Üzerindeki Etkileri	12
1.5.1. Enflasyonun Bilanço Üzerindeki Etkileri	12
1.5.1.1. Varlık Yapısı Üzerindeki Etkileri	13
1.5.1.2. Kaynak Yapısı Üzerindeki Etkileri	14
1.5.2. Enflasyonun Gelir Tablosu Üzerindeki Etkileri	19
1.5.2.1. Gelir Kalemleri Üzerindeki Etkileri	19
1.5.2.2. Gider Kalemleri Üzerindeki Etkileri	20
1.6. Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama İle İlgili Standartlar	21
1.6.1. Tarihi Maliyetlere Göre Düzenlenmiş Bilançonun Düzeltilmesindeki Esaslar	23
1.6.2. Tarihi Maliyetlere Göre Düzenlenmiş Gelir Tablosunun Düzeltilmesindeki Esaslar	27
1.6.3. Cari Maliyet Değeri Üzerinden Hazırlanmış Finansal Tabloların Genel Fiyat Düzeyine Göre Yeniden Düzenlenmesindeki Esaslar	32
1.6.4. Fon Akım Tablolarının Enflasyona Göre Düzeltilmesindeki Esaslar	33
1.6.5. Önceki Dönem Finansal Tabloların Düzeltilmesindeki Esaslar	34
1.6.6. Konsolide Finansal Tabloların Düzeltilmesindeki Esaslar	34
1.6.7. Raporlanacak Bilgiler	35
1.6.8. Genel Fiyat Endekslerinin Seçimi ve Uygulanışı	36
1.6.9. Yüksek Enflasyonun Sona Ermesi	37
1.7. 2 Nolu Türkiye Muhasebe Standardının 29 nolu Uluslararası Muhasebe Standardı İle Karşılaştırılması	38

2.BÖLÜM

ENFLASYON MUHASEBESİ MODELLERİ VE KARŞILAŞTIRILMASI

2.1 Enflasyon Muhasebesi Modelleri	42
2.1.1. Genel Fiyat Seviyesi Muhasebesi	45
2.1.2. Cari (İkame) Maliyet Muhasebesi	53
2.1.3. Genel Fiyat - Cari Maliyet Muhasebesi	56
2.2. Enflasyon Muhasebesi Modellerinin Karşılaştırılması	59

3.BÖLÜM

ENFLASYON MUHASEBESİ İLE İLGİLİ VERGİSEL DÜZENLEMELER

3.1. Enflasyon Muhasebesi İle İlgili Vergisel Düzenlemeler	65
3.2. Doğrudan Enflasyon Muhasebesinin Bir Parçası Olarak Görülen Vergisel Düzenlemeler	68
3.2.1. Yeniden Değerleme	68
3.2.2. Son Giren İlk Çıkar (LIFO) Stok Değerleme Yöntemi	69
3.2.3. Finansman Gideri Kısıtlaması	69
3.2.4. Maliyet Bedeli Artırımı	70
3.2.5. Yatırım İndirimi Tutarının Endekslenmesi	70
3.2.6. Finansman Fonu	71
3.3. Dolaylı Olarak Enflasyon Muhasebesi Amaçlarına Yardımcı Olan Vergisel Düzenlemeler	71
3.3.1. Hızlandırılmış Amortisman Uygulaması	71
3.3.2. Duran Varlık Yenileme Fonu	72
3.3.3. Borç ve Alacaklarda Reeskont Uygulaması	73
3.3.4. Gayrimenkul ve İştirak Satışlarından Doğan Karın Sermayeye İlavesinde Vergi İstisnası	73
3.3.5. Araştırma ve Geliştirme Fonu	74
3.3.6. Gider Artış Fonu	74
3.4. Vergilendirmeyi Enflasyona Göre Düzelten Vergisel Düzenlemeler	75

4.BÖLÜM

Genel Fiyat Seviyesi Muhasebe Modeline Göre Bir Vak'a Çalışması	78
---	----

Sonuç	115
-------	-----

Yararlanılan Kaynaklar	116
------------------------	-----

KISALTMALAR

TMUDESK	Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu
TÜRMOB	Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği
MSUGT	Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği
TMS	Türkiye Muhasebe Standardı
IAS	International Accounting Standards (Uluslararası Muhasebe Standardı)
md.	madde
mkr.	mükerrer
V.U.K.	Vergi Usul Kanunu
G.V.K.	Gelir Vergisi Kanunu
K.V.K.	Kurumlar Vergisi Kanunu
AR-GE	Araştırma-Geliştirme
D.İ.E.	Devlet İstatistik Enstitüsü
TEFE	Toptan Eşya Fiyat Endeksi
TMM	Tarihi Maliyet Muhasebesi
GFSM	Genel Fiyat Seviyesi Muhasebesi
CMM	Cari Maliyet Muhasebesi
GF-CMM	Genel Fiyat - Cari Maliyet Muhasebesi

ÖNSÖZ

Tezimi hazırlamam sırasında yardım ve desteklerinden dolayı sayın danışmanın Doç.

Dr. M. Sema ÜLKER'e teşekkür ederim.

İstanbul, Nisan 1998

Semra Akbaba

GİRİŞ

Finansal tablolar, işletmelerin belirli bir dönemdeki faaliyetlerinin finansal özetini çıkararak, kullanıcılarına bilgi sağlar. Bu bilgiler ışığında işletme faaliyet sonuçlarının anlaşılması kolaylaşır, dönemler itibariyle mukayese edilebilir ve geleceğe ilişkin finansal analizler yapılabilir. Finansal tablolar; finansal kararlarda, bütçelerin ve yönetsel raporların hazırlanmasında, finansal istatistiklerde ve yatırım kararlarının alınmasında önemli rol oynar. Alınan kararların isabetli olması, bu kararların alınmasında kullanılan finansal tablo bilgilerinin sıhhati ile doğru orantılıdır. Oysa tüm işletmeler tarafından tercih edilen tarihi maliyetler muhasebesi uygulaması ile elde edilen bilgiler sıhhatli olamamaktadır.

Muhasebenin temel kavramlarından biri de 'para ile ölçülme kavramı' dır. Her ülke kendi ulusal para birimine göre finansal tablolarını düzenlemektedir. İşletmeler, tüm işlem ve kayıtlarının ifadelendirilmesinde para birimi kullanırlar. Ancak enflasyonun varlığı, bu standart ölçeğin güvenilir bir ölçü birimi olma özelliğini yitirmesine neden olmaktadır. Buna bağlı olarak da finansal tablo verileri gerçek değerleri yansıtamamakta, alınan kararları ve üretim ilişkilerini etkileyerek, kaynakların yanlış yerlere yönlendirilmesine neden olmaktadır. Enflasyonist dönemlerde finansal tablolardan beklenen yararın artırılması için, bu tabloların belirli ilke ve esaslara göre düzenlenmeleri gerekir. Finansal tabloların düzenlendikleri tarihlerde; kullanıcıların ihtiyaçlarına cevap verebilmesi, güvenilebilir ve mukayese edilebilir nitelikte olabilmesi bu tablolardan daha yüksek verim alınabilmesi olasıdır.

Enflasyonist dönemlerde tarihi maliyetlerle kaydedilmiş işletme varlık ve kaynak unsurlarının paranın satınalma gücünü koruyacak şekilde gerçek tutarların belirtilmesi açısından, her ülkenin ekonomik şartlarına uygun bir Enflasyon Muhasebesi Modeli seçilerek, finansal tabloların düzeltilmesi gerekmektedir.

Enflasyon muhasebesi 1975 yılında Uluslararası düzeyde gündeme getirilmiş ve son olarak 29 nolu standart (Hiperenflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama) yürürlüğe girmiştir.

Ortalama enflasyon hızının son on yılda % 80'ler dolayında olduğu ülkemizde, alınan ekonomik önlemler yetersiz kalmış, bu konuda köklü bir uygulamaya geçilememiştir. 12.10.1997 tarihinde Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından hazırlanan 'Vergi Reform Özel İhtisas Komisyonu Raporu' ile; çeşitli vergi kanunlarında değişiklik yapan kanun tasarıları yanında, genel enflasyon ayarlaması konusunda Maliye Bakanlığı'na önerilerde bulunulmuş. Vergi kanunlarında değişiklik yapan kanun tasarıları müzakere konusu olmuş, ancak genel enflasyon ayarlaması konusunda önerilen kanun maddesi kabul edilmemiştir.

Finansal tabloların enflasyona karşı düzenlenmesi konusunda en kapsamlı çalışma, 29 nolu Uluslararası Muhasebe Standardı paralelinde hazırlanan, 2 nolu Türkiye Muhasebe Standardı (Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama Standardı) olmuştur (1). Ancak bu standart yürürlüğe girmiş olmasına rağmen, yasal açıdan uygulanması zorunlu olmamıştır. Sözkonusu bu standardın uygulamaya konulması ile enflasyonun finansal tablolar üzerindeki olumsuz etkilerinin giderilmesine bir örneklik sağlanmış olacaktır.

---

(1) TÜRMOB, 1994 yılında Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK) nu kurmuş, TMUDESK ise çalışmaları sonucu Uluslararası Muhasebe Standartları paralelinde şu ana kadar 11 adet Türkiye Muhasebe Standartlarını yayınlamıştır. Ülkemizde Tek Düzen Muhasebe Sisteminin 1994 yılında getirilmesi ile her ne kadar da olsa işletmelerin muhasebe kayıtlarında ve hesap planlarında düzenlilik sağlanmışsa da, bu standartlar ile mevcut muhasebe uygulamalarına yeni boyutlar kazandırılmış olacaktır.

Çalışmamızda da büyük oranda bu iki standart'dan yararlanılmıştır.

Birinci bölümde; yüksek enflasyonun finansal tablolara etkisi, finansal tabloların fiyat hareketlerine göre düzeltilmesi gereği ve genel esaslar belirtilmiştir.

İkinci bölümde, enflasyon muhasebesi modelleri ele alınmış ve karşılaştırılması yapılmıştır.

Üçüncü bölümde, ülkemizde vergisel amaçlı düzenlemeler ile enflasyonun finansal tablolar üzerindeki etkilerinin arındırılması anlatılmıştır.

Dördüncü bölümde ise, Vak'a olarak seçilen Doğan Matbaacılık Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.' (bundan böyle şirket olarak anılacaktır) nin 31.12.1996 - 31.12.1997 tarihli Bilançoları ile 01.01.1997 - 31.12.1997 dönemi Gelir Tablosu, TMS-2 nolu standart'da önerilen Genel Fiyat Seviyesi Muhasebe Modeli'ne göre düzeltilmesi yapılmıştır.

1. BÖLÜM

**YÜKSEK ENFLASYONUN FİNANSAL TABLOLARA ETKİSİ, FİNANSAL
TABLOLARIN FİYAT HAREKETLERİNE GÖRE DÜZELTİLMESİ
GEREĞİ**

VE

GENEL ESASLAR

1.BÖLÜM

1.1. TANIMLAR

Çalışmamızda adı geçen kavramların tanımları aşağıdaki gibidir (2).

a) Genel Fiyat Düzeyi Muhasebesi : Genel fiyatlardaki değişmelerin finansal tablolara yansıyan etkilerini gidermek amacıyla, finansal tabloların hazırlandığı tarihteki genel fiyat endeksleri baz alınarak düzeltilmesi ve o tarihteki liranın satınalma gücüne göre ifadesini sağlamayı amaçlayan bir yöntemdir.

b) Cari Maliyet Muhasebesi : Finansal tablo kalemlerinin cari değerleri ile değerlendirilmesini öngören yöntemdir. Cari değer; varlığın elden çıkarılması veya kullanılması ile elde edilecek nakit girişlerinin net bugünkü değerinden büyük olmak koşulu ile, net cari yenileme maliyeti veya net cari yenileme maliyetinden daha küçük olanıdır.

c) Net Cari Yenileme Maliyeti : Bilançonun düzenlendiği tarihte mevcut kıymetin yenileme maliyeti, aynı özellikleri taşıyan kıymetlerin elde edilmesi için katlanılacak maliyetlere eşit değerdir.

d) Net Nakit (Gerçekleşebilir) Değer : Cari piyasa koşullarında varlıkların kolaylıkla elden çıkartılabileceği varsayımı ile satılmaları halinde nakit girişlerinin bugünkü değerini ifade eder.

e) Net Bugünkü Değer : Varlığın kullanılması durumunda varlığın tahmini sağlayacağı toplam nakit girişlerinin bugünkü değeridir.

---

(2) Türkiye Muhasebe Standartları 1997, TMS-2 Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama Standardı.

f) Genel Fiyat Endeksleri : Türkiye geneli için, Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayınlanan toptan eşya fiyat endeksleridir.

g) Parasal Kalemler : Nominal değerlerini fiyat değişimleri karşısında aynen koruyan, ancak satınalma güçleri fiyat hareketlerine göre ters yönde değişen varlıklardır.

h) Parasal Olmayan Kalemler : Fiyat değişimleri karşısında nominal değerleri değişen, ancak satınalma güçlerinde herhangi bir değişiklik olmayan varlık unsurlarıdır.

ı) Dönem Sonu Endeks : Cari dönem bilançosunun hazırlandığı tarihteki endekstir.

i) Dönem Başı Endeks : Finansal tabloların bir önceki dönemde düzenlendiği tarihteki endekstir.

j) Ortalama Endeks : Dönem ortalama endeksidir.

1.2. ENFLASYON ORTAMINDA TARİHİ MALİYETLER MUHASEBESİNİN YETERSİZLİĞİ

Tarihi maliyetler muhasebesi, fiyat değişimlerinin olmadığı dönemlerde finansal tablolardan beklenen yararı sağlayabilecek özelliğe sahiptir.

Özellikle amortismanların ve stokların saptanmasında taraflı (subjektif) yargılara dayanmasına rağmen, aslında tarihi maliyetler muhasebesi gerçekleştikleri zaman kesimi itibariyle en gerçekçi, doğru, belgelere dayalı nitelikte bilgiler üretmektedirler(3).

Ancak enflasyonist ortamlarda, tarihi maliyetler muhasebesine göre hazırlanan finansal tabloların yararı büyük ölçüde azalmaktadır. Tarihi maliyetler muhasebesinde paramın nominal değeri veya sayısı ölçü birimi olarak alınır ve satınalma gücündeki değişimler finansal tablolara yansımaz.

Fiyat değişimlerinin olduğu dönemlerde, finansal bilgilerin doğruluğunu, finansal bilgilerin üretilmesinde kullanılan değerlendirme esasları ve ölçü birimi önemli derecede etkiler. Bu bakımdan tarihi maliyetler muhasebesi yetersiz kalmış ve tenkit edilmiştir.

Tarihi maliyetler muhasebesine yöneltilen tenkitler:

a) İşletme aktifine tarihi değerler üzerinden kaydedilen duran varlıklar, daha sonraki yıllarda sunulan finansal tablolarda da aynı şekilde gösterilmesi, sözkonusu varlıkların gerçek değerlerinin altında gözükmesine neden olmaktadır.

---

(3) Yüksel, Ahmet, Enflasyon Muhasebesi, Aralık 1997, İstanbul, Sayfa:19

Aynı şekilde tarihi değerlerle kaydedilen duran varlıklar üzerinden ayrılan birikmiş amortismanlar, olması gerekenden az ayrılmakta ve bu durum duran varlıkların cari olma özelliğini yitirmesine, finansal tablo bilgilerinin anlamını yitirmesine ve işletmenin kredi değerliliğinin azalmasına neden olmaktadır.

b) Cari fiyatlarla belirlenmiş satış hasılatları ile cari olmayan tarihi maliyetlerin karşılaştırılması sonucu bulunan kar olması gerekenden yüksek bulunmaktadır. Gerçek olmayan karların vergilendirilmesi ve dağıtılması, işletmenin finansal gücünün azalmasına ve sermayede erezyona neden olmaktadır.

c) Enflasyon nedeniyle oluşan parasal kazanç veya kayıplar gelir tablosunda gösterilememektedir.

Sonuç olarak, tarihi maliyetler muhasebesi fiyatların değiştiği bir ortamda kullandığı ölçü birimi ve değerleme esası bakımından tartışılmış, modası geçmiş, güncelliğini yitirmiş bir uygulama olması itibariyle tenkit edilmiş, bu nedenle de değişen fiyat seviyelerinin finansal bilgiler ve raporlar üzerindeki etkisini gösterebilecek yeni muhasebe modelleri arayışı içine girilmiştir (4).

---

(4) Yüksel, Ahmet, Enflasyon Muhasebesi, Aralık 1997, İstanbul, Sayfa:20

1.3. ENFLASYON NEDENİ İLE OLUŞAN BİLANÇO TEORİLERİ

Fiyat hareketlerindeki değişimlerin işletmeler üzerindeki olumsuz etkileri farklı bilanço teorilerinin oluşmasına neden olmuştur. Bu teorilerin ortak amacı, işletmelerin özvarlığının korunmasında birleşmektedir.

1.3.1. STATİK BİLANÇO TEORİSİ

Özsermayenin nominal olarak korunması amacını güden statik bilanço teorisinin en önemli savunucularından birisi Alman işletmecisi Nicklisch'tir. İşletmenin kuruluştaki belli bir para ile belirlediği özvarlığını nominal olarak koruması, bu bilanço teorisinin mantığını oluşturmaktadır. Kar ise, para birimi ile nominal olarak ifade edilen dönembaşı özvarlığı ile dönemsonu özvarlığı arasındaki müspet farktır.

Statik bilanço teorisinde, fiyat hareketlerindeki değişimler dikkate alınmadığından bilançoda da herhangi bir düzeltme işlemine gerek kalmamaktadır. Bilançoda değerlendirme ölçüsü maliyet değeridir. Bu yüzden bilançoda zahiri kar oluşmamaktadır.

Statik bilanço teorisi, para değerindeki değişmelerin bilanço, dolayısıyla da dönem karını etkilediğini inkar etmemişlerdir. Ancak bu teori sonradan ağır eleştiriler almıştır.

Nominalist görüş, parayı değerinden ayrı olarak ele almış ve para değerindeki değişmelerin bilanço karının saptanmasında gözönünde tutulması gerektiğini savunmuştur (5).

---

(5) Pekiner, Kamuran, İşletme Denetimi, 5.Bası, İstanbul 1988, Sayfa:73

1.3.2. DİNAMİK BİLANÇO TEORİSİ

Schmalenbach tarafından ortaya atılan dinamik bilanço teorisinde, özsermayenin reel olarak korunması esas alınmıştır. Bu teori, işletme özvarlığının nominal olarak korunmasını savunan statik bilanço teorisinin yetersizliğine dikkat çekerek, bilançonun işletmenin gelecekteki faaliyetlerinin verimliliğini artıracak önlemlerin alınması gerekliliği üzerinde durmuştur.

Bunun sağlanabilmesi için de maliyet bedeli ile düzenlenmiş bilanço kalemlerinin endeksler yardımı ile düzeltilmesi sağlanmalıdır. Ancak bu şekilde işletme özvarlığı reel olarak korunmuş olacaktır ki, bu da bilançodan beklenen görevler bakımından önemli bir husustur.

Ayrıca fiyat hareketlerinden arındırılmış dönembaşı ve dönemsonu bilançolarının mukayeseli olarak hazırlanması, bu bilanço teorisinde gündeme getirilen konulardan biridir.

Dinamik bilanço teorisine göre kar, endekslere göre düzeltilmiş dönembaşı ve dönemsonu özsermayesi arasındaki müspet farktır.

Gelir Tablosu, dinamik bilanço teorisinde, bilançoya nazaran daha önemlidir. Çünkü işletmenin faaliyet sonuçları hakkında değerlendirme yapılacak ise bu kar veya zarar ile daha iyi bir şekilde yapılacaktır.

Dinamik bilanço teorisinde, bilanço bağımsızlığını kaybederek, kar ve zarar hesabının içinde yer almaktadır. Schmalenbach, bilançoju kar ve zarar hesabının perspektifi altında değerlendirerek, bugün için bilanço içinde yer alan aktif ve pasif kalemlerinin ilerde kar ve zarar hesabında gider veya hasılat olarak yer alacak kalemler olduğunu ileri sürmüştür (6).

---

(6) Pekiner, Kamuran, İşletme Denetimi, 5.Bası, İstanbul 1988, Sayfa:74

Dinamik bilanço teorisine bir örnek verecek olursak;

İşletmenin dönem başı özvarlığı 2.750.000.-TL, dönem sonu özvarlığı ise 4.250.000.-TL olsun ve fiyatlar genel seviyesinin de 100'den 150'ye çıktığını varsayalım. Buna göre gerçek ve zahiri kar aşağıdaki gibidir.

Nominal Kar	$4.250.000 - 2.750.000 = 1.500.000$
Gerçek Kar	$2.750.000 \times \% 50 = 1.375.000$
	$2.750.000 + 1.375.000 = 4.125.000$
	$4.250.000 - 4.125.000 = 125.000$
Zahiri Kar	$2.750.000 - 1.375.000 = 1.375.000$

1.3.3. ORGANİK BİLANÇO TEORİSİ

İşletme özvarlığının fiziki olarak muhafazası amacını güden organik bilanço teorisinin kurucusu Alman işletmecisi Schmidt'tir. Özsermayenin satın alma gücü bakımından korunmasını yeterli bulmayan organik bilanço teorisi taraftarları dikkatlerini ülke ekonomilerine çevirmişlerdir. Üretim gücünü koruyabilen işletmeler özvarlıklarını fiziki olarak koruyarak ülke ekonomisine katkıda bulunabilir.

Organik bilanço teorisine göre para değerindeki değişmelerin olduğu bir ekonomide, işletmeler için özsermayenin nominal olarak korunması veya satın alma gücü bakımından korunması önemli değildir. Önemli olan, işletmenin sahip olduğu fiziki varlıklarının değerini , fiyat değişimlerinin olduğu dönemlerde koruyabilmesidir. İşletmede, üretim gücünün korunmasını sağlamak için maddi yapının korunması en önemli husus olduğuna göre, işletmenin dönem gelirlerinin en azından, üretimi olabilir kılacak giderleri karşılayabilmesi gerekir. Bu gerçeğe ile Schmit ve arkadaşları işletme ekonomisine, 'Cari İkame Değeri' adını verdikleri yeni bir değerlendirme ölçüsü getirmişler, maliyet değeri ise ölçü birimi olma özelliğini yitirmiştir (7).

(7) Pekiner, Kamuran, İşletme Denetimi, 5.Bası, İstanbul 1988, Sayfa:76

Bu anlayışa göre; reel kar, cari ikame giderleri ile satış fiyatı arasındaki müspet farktır. Zahiri kar ise varlık kalemlerinin maliyet değeri ile, cari piyasa fiyatına göre yeniden bir değerlemeye tabi tutularak bulunacak olan cari ikame değerleri arasındaki farktır. Zahiri karların bilançonun pasifinde açılacak 'Değer Düzeltme Hesabı - Wertberichtigungskonto' adı altında gösterilmesi önerilmiştir (8).

Öte yandan zahiri karların oluşmasına sadece fiyat artışlarının neden olmadığı da bu bilanço teorisinde ileri sürülmüştür.

Organik bilanço teorisine bir örnek verecek olursak;

1.250.000.-TL'ye alınan bir mal 2.000.000.-TL'sına satıldığı zaman 750.000.-TL'lık nominal kar oluşur. Aynı malın satış tarihindeki alış değeri 1.600.000.-TL ise, reel kar $2.000.000 - 1.600.000 = 400.000$.-TL'dir. Nominal kar ile reel kar arasındaki 350.000.-TL'lık fark zahiri kardır.

1.4. FİNANSAL TABLOLARIN FİYAT HAREKETLERİNE GÖRE DÜZELTİLMESİ GEREĞİ

Finansal tablolar, muhasebe sistemi içinde kaydedilen ve toplanan bilgilerin, zaman aralıklarıyla bu bilgileri kullanacak olanlara iletilmesini sağlayan araçlardır (9).

Finansal tablolar, işletmenin belirli bir dönemdeki faaliyetlerinin finansal özetini çıkararak ilgilenenlere bilgi verir. Bu bilgiler ışığında işletmenin faaliyetleri, dönemsel olarak mukayese edilebilir ve finansal analizler yapılabilir. Finansal tablolar, yatırım kararlarının alınmasında, finansal kararlarda, yönetsel raporların hazırlanmasında, finansal istatistiklerde, bütçelerin hazırlanmasında önemli rol oynar. Bu nedenle finansal tabloların doğru ve güvenilir olması son derece önemlidir.

---

(8) Pekiner, Kamuran, İşletme Denetimi, 5.Bası, İstanbul 1988, Sayfa:77

(9) Akdoğan Nalan, Tenker Nejat, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Tenkitleri, Lebib Yalkın Yayınları, 5.Baskı, İstanbul 1997, Sayfa:4

Fiyat hareketlerinin istikrarsız olduğu dönemlerde, tarihi maliyetlere göre hazırlanmış finansal tabloların yararının büyük ölçüde azaldığı bilinmektedir. Tarihi maliyetler muhasebesine göre hazırlanmış finansal tablolar, enflasyon karşısında yetersiz kalır ve ilgilenenleri de yanıltır. Özellikle yönetim olarak bu tablolara dayanılarak alınan kararlar, işletmenin uzun dönemlerde finansal ve üretim gücünde aşınmaya sebebiyet verir. Yatırımcılar, finans kuruluşları ve diğer ilgilenenlerin de kararlarını yanlış yönde etkiler. Böylece tarihi maliyetler muhasebesine göre hazırlanan finansal tabloların etkinliği ve güvenilirliği azalır. Finansal tabloların gerçeği yansıtması için, tarihi verilere göre düzenlenmiş kıymetlerinin, paranın satınalma gücündeki değişmelere göre düzeltilmesi gerekir.

1.5. ENFLASYONUN FİNANSAL TABLOLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Enflasyonist dönemlerde, fiyat hareketlerindeki değişmelerin finansal tablolar üzerinde yaratmış olduğu etkilerini, iki temel finansal tablo olan bilanço ve gelir tablosu açısından incelemekte yarar vardır.

1.5.1. ENFLASYONUN BİLANÇO ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Bilanço kalemlerinde yer alan varlık ve kaynaklar, fiyat hareketlerinden etkilenerek gerçeği yansitmaktan uzaklaşırlar. Bu durum özellikle parasal olmayan kalemlerde daha belirgin olarak ortaya çıkar. Örneğin 1990 yılında 1 milyar TL'sına satın alınan bir arsanın değeri, fiyat hareketlerindeki değişiklik nedeniyle 10 milyar TL olduğunda, bilançoda 9 milyar TL'lık bir yanlışlığa ortaya çıkar. Bilançonun doğru ve güvenilir olması için, fiyat hareketlerindeki değişikliklere göre arsanın değerinin düzeltilmesi gerekir.

Fiyatların yükseldiği enflasyon ortamında, bilançonun varlık ve kaynak yapısı değişik biçimde etkilenir.

1.5.1.1. VARLIK YAPISI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Bilançonun varlık yapısını incelerken satın alma güçlerindeki etkilenişime göre ikiye ayırmak mümkündür.

- Parasal varlıklar
- Parasal olmayan varlıklar

i.Parasal Varlıklar

Parasal varlıklar, nominal değerleri fiyat değişimlerinden etkilenmeyip satın alma değerlerinde değişiklik olan kalemlerdir. Parasal varlıklara; kasa, banka, alacak senetleri, alacaklar gibi kalemleri örnek olarak gösterebiliriz. Fiyatların düştüğü enflasyonist ortamlarda, parasal kalemlerin nominal değerleri değişmez, ancak satın alma değerlerinde düşme meydana gelir. Örneğin; iki ay vadeli yapılan bir satıştan dolayı 100.000.-TL'lık müşterilerden alacağın meydana geldiğini varsayalım. Vadesinde bu alacak 100.000.-TL olarak tahsil edilecektir. Alacağın doğduğu anda 100.000.-TL ile X ürününden 100 birim satın alınabiliyorken, alacağın vadesinde ise, yine X ürününden ancak 90 birim satın alınabilecektir.

Bu nedenle enflasyon ortamında parasal varlıkları fazla olan işletmeler, enflasyondan dolayı satın alma güçlerinde kayıplara uğrayıp zarar ederken, parasal olmayan varlıkları fazla olan işletmeler satın alma güçlerini aynen koruyabilirler (10).

---

(10) Akdoğan, Nalan, Tenker, Nejat, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Tenkitleri, 5.Baskı, Lebib Yalkın Yayınları, İstanbul 1997, Sayfa:592

ii.Parasal Olmayan Varlıklar

Fiyat değişimleri karşısında nominal değerleri değiştiiği halde satın alma değerinde değişiklik olmayan kalemlerdir. Yabancı para biriminden olan alacaklar, stoklar, maddi duran varlıklar parasal olmayan kalemlere örnek olarak verilebilir. Bu varlıklar, fiyat değişimleri karşısında satın alma güçlerini kaybetmezler. Örneğin; A İşletmesi, 1 USD 200.000.-TL iken 45 gün vadeli 1.000 USD'lık bir ihracat yapmış olsun. Bu tarihteki TL cinsinden olan alacak tutarı 200.000.000.-TL'dir. Alacağın tahsil edildiği günde 1 USD'nın 210.000.-TL olduğunu farzedelim. Bu tarihteki TL cinsinden olan tahsilat tutarı 210.000.000.-TL olacaktır. Alacağın nominal değerinde bir artış görülse de satın alma değerinde herhangi bir değişiklik yoktur.

1.5.1.2. KAYNAK YAPISI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Bilançonun varlık yapısını incelerken yapılan ayırımın kaynak yapısına da uygulanarak, satın alma güçlerindeki etkilenişime göre ikiye ayırmak mümkündür.

- Parasal kaynaklar
- Parasal olmayan kaynaklar

i. Parasal Kaynak Unsurları

Pasifteki parasal kaynak kalemleri, bilançoda kayda alınan para birimi ile gösterilen ve belli bir tutar olarak ödenecek olan, nominal değer karakterli parasal pasif kalemleridir. Örnek olarak satıcılara borçlar, banka kredileri, gider tahakkuklar, borç senetleri gibi hesapları verebiliriz.

Fiyat artışlarının olduğu enflasyonist dönemlerde borçları fazla olan işletmeler karlı duruma geçmektedir.

Örneğin, 31.8.1997 tarihinde iki ay vadeli 500 milyon TL borcu doğan X işletmesi, borcunun vadesi geldiğinde ödeyeceği borç miktarı yine 500 milyon TL olacaktır. Sürekli artan fiyatlar, işletmenin gerçek borç yükünü zamanla azaltacak ve özsermayesinde artışa neden olacaktır.

Parasal kaynakları, parasal varlık kalemlerinden fazla olan işletmeler fiyat yükselmelerinin olduğu dönemlerde karlı çıkarken, parasal aktif kalemleri parasal pasif kalemlerinden fazla olan işletmeler ise zarara uğramaktadır. Gerçek kar/zararı saptamak için enflasyon nedeni ile oluşan bu kazanç veya kayıpların hesaplanıp gelir tablosunda gösterilmesi sağlanmalıdır.

ii.Parasal Olmayan Kaynak Unsurları

Parasal olmayan kaynaklar, parasal kaynak kalemleri dışındaki kaynak unsurlarıdır. Örneğin; gelecek dönem gelirleri, yabancı para birimi ile ödenecek boçlar, alınan avanslar, özkaynaklar gibi hesaplar parasal olmayan kaynak kalemleridir.

Özkaynak hesaplarının enflasyondan etkileniş biçimleri, bunların aktifte kullanılış biçiminde ve aktifteki değerlerin enflasyondan etkileniş durumlarına bağlıdır. Eğer işletme, özkaynaklarını parasal olmayan aktif değerlere (maddi duran varlık, stok, hisse senedi v.s.) yatırmış ise fiyat yükselmeleri halinde, sözkonusu varlıklar değer kazanacağından özkaynaklar da olumlu yönde etkilenecektir. Tarihi değerlere göre düzenlenen bilançolarda, değer artışları gözönüne alınmadığı sürece, gerek parasal olmayan varlıklar gerekse özkaynaklar, olduğundan az gözükecektir. Diğer taraftan özkaynakların parasal varlık unsurları için kullanılması yani ya nakit ya da benzeri değerler olarak elde tutulması veya alacak olarak bekletilmesi durumunda işletme gerçek değer kaybına uğrayacak ve özkaynakların satın alma gücünde azalmalar olacaktır. Bu kayıplar ise, tarihi değerlere göre düzenlenen gelir tablosunda dönem sonuçlarına yansıtılmadığı için dikkata alınmamakta, dolayısıyla dönem karı olduğundan fazla gözükmektedir (11).

(11) Akdoğan, Nalan, Tenker, Nejat, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Tenkitleri, 5.Baskı, Lebib Yalkın Yayınları, İstanbul 1997, Sayfa:594

Gelecek aylara ait gelirlerin parasal olmayan kaynaklar içerisinde yer almasının nedeni, peşin tahsil edilen kaynakların, enflasyon dönemlerinde fiyat yükselmeleri karşısında ilgili kaynağın kullanım biçimlerine göre gerçek değerini koruyabilmesidir.

Parasal olmayan kaynaklar arasında yer alan yabancı para birimi ile ödenecek borçlar da döviz kurundaki değişmelere paralel olarak artmaktadır.

Alınan avanslar, işletmenin satış amacıyla ileride yapacağı mal ve hizmet teslimleri ile ilgili olarak peşin tahsil ettiği tutarların izlendiği hesaptır. Alınan avanslar hesabı kendi arasında parasal yada parasal olmayan pasif hesapları olarak ikiye ayrılır. Alınan avanslar hesabı fiyat artışlarının alıcıya yansıtılması durumunda parasal pasif kalemlere , fiyat artışlarının alıcıya yansıtılmadığı sürece de parasal olmayan pasif kalemlere dahil edilir.

Enflasyonist dönemlerde, alınan avanslar hesabının parasal olmayan kaynak hesabında yer alması durumunda, alınan avanslarda ortaya çıkan bu farkların malın yada hizmetin maliyetine eklenmesi, dönem zararına sebebiyet verebilir.

PARASAL VE PARASAL OLMAYAN KALEMLERİN LİSTESİ (12)

PARASAL OLMAYAN AKTİF KALEMLER

<u>HESAP KODU</u>	<u>HESAP ADI</u>
10,12,13,22,23 v.s.	*YABANCI PARA CİNSİNDEN OLAN HESAPLAR -Yabancı Para Kasası -Döviz Tevdiat Hesapları -Yabancı Paralı Çekler -Yabancı Para Cinsinden Alacaklar v.s.
110	HİSSE SENETLERİ
119/.	HİSSE SENETLERİ DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI
150-158	STOKLAR
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI (Fiyat artışları işletmeye yansıtılmadığı sürece)
170-178	YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM MALİYETLERİ
179	TAŞARONLARA VERİLEN AVANSLAR (Fiyat artışları işletmeye yansıtılmadığı sürece)
180	GELECEK AYLARA AİT GİDERLER
195	İŞ AVANSLARI (Fiyat artışları işletmeye yansıtılmadığı sürece)
197	SAYIM VE TESELLÜM NOKSANLARI (Stok ve maddi duran varlık kalemleriyle ilgili olmak kaydıyla)
24	MALİ DURAN VARLIKLAR (Bağlı menkul kıymetlerdeki tahviller hariç)
250-258	MADDİ DURAN VARLIKLAR
259	VERİLEN AVANSLAR (Fiyat artışları işletmeye yansıtılmadığı sürece)
260-268	MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR
269	VERİLEN AVANSLAR (Fiyat artışları işletmeye yansıtılmadığı sürece)
270-278	ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR
279	VERİLEN AVANSLAR (Fiyat artışları işletmeye yansıtılmadığı sürece)
280	GELECEK YILLARA AİT GİDERLER
293	GELECEK YILLAR İHTİYACI STOKLAR
294	ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR
298	STOK DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI
299	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR

PARASAL OLMAYAN PASİF KALEMLER

3 ve 4. Grup	*YABANCI PARA CİNSİNDEN OLAN HESAPLAR
34	ALINAN AVANSLAR (Fiyat artışları alıcıya yansıtılmadığı sürece)
35	YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM HAKEDİŞLERİ
380	GELECEK AYLARA AİT GELİRLER
480	GELECEK YILLARA AİT GELİRLER
5	ÖZKAYNAKLAR

PARASAL AKTİF KALEMLER

<u>HESAP KODU</u>	<u>HESAP ADI</u>
10	HAZİR DEĞERLER (TL Hesapları)
111	ÖZEL KESİM, TAHVİL, SENET VE BONOLAR
112	KAMU KESİMİ, TAHVİL, SENET VE BONOLARI
118	DİĞER MENKUL KIYMETLER
119	MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI
712	TİCARİ ALACAKLAR
13	DİĞER ALACAKLAR
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI (Fiyat artışları işletmeye yansıdığı sürece)
181	GELİR TAHAKKUKLARI
19	DİĞER DÖNEN VARLIKLAR (Parasal olmayanlar hariç)
195	İŞ AVANSLARI (Fiyat artışları işletmeye yansıdığı sürece)
197	SAYIM VE TESELLÜM NOKSANLARI (Parasal olmayanlar hariç)
22	TİCARİ ALACAKLAR
23	DİĞER ALACAKLAR
240	BAĞLI MENKUL KIYMETLER İÇERİSİNDE YER ALAN TAHVİLLER VE BONOLAR
241	BAĞLI MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-) (Tahvil ve bonolara ait olanlar)
259-269-279	VERİLEN AVANSLAR HESAPLARI (Fiyat artışları işletmeye yansıdığı sürece)
281	GELİR TAHAKKUKLARI
291	GELECEK YILLARDA İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ
292	DİĞER KATMA DEĞER VERGİSİ
295	PEŞİN ÖDENEN VERGİLER VE FONLAR
297	DİĞER ÇEŞİTLİ DURAN VARLIKLAR

PARASAL PASİF KALEMLER

30	MALİ BORÇLAR
32	TİCARİ BORÇLAR
33	DİĞER BORÇLAR
34	ALINAN AVANSLAR (Fiyat artışlarının alıcıya yansıtılması durumunda)
36	ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER
37	BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI
381	GİDER TAHAKKUKLARI
39	DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR
397	SAYIM VE TESELLÜM FAZLALARI (Stok hisse senedi ve maddi duran varlıklar gibi parasal olmayan kalemler hariç)
40	MALİ BORÇLAR
42	TİCARİ BORÇLAR
43	DİĞER BORÇLAR
44	ALINAN AVANSLAR (Fiyat artışlarının alıcıya yansıtılması durumunda)
47	BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI
481	GİDER TAHAKKUKLARI
49	DİĞER UZUN VADELİ KAYNAKLAR

* Yabancı para cinsinden olan hesaplar nitelik itibarıyla parasal olmayan aktif ve pasif hesaplar kapsamında yer almakla beraber bilanço tarihindeki kurlarıyla ifade edildiklerinden parasal kalem gibi işlem görür.

1.5.2. ENFLASYONUN GELİR TABLOSU ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Gelir tablosu, işletmelerin belirli bir hesap dönemindeki gelirlerini ve bu gelirlerin elde edilmesi için katlanılan maliyet ve o döneme ait giderlerini gösteren tablodur.

Gelir tablosu da bilanço ve diğer mali tablolar gibi enflasyondan etkilenecek realitesini yitirir. Yöneticiler, yatırımcılar, finans kuruluşları, devlet ve diğer işletmenin ilgilileri, gelir tablosu ile yakından ilgilenir, işletmenin faaliyet gelirleri ve giderleri hakkında bilgi sahip olmak isterler. Bu bilgilerin güvenilir ve reel olması için gelir tablosunun, enflasyonun etkilerinden arındırılarak düzeltilmesi gerekir.

Enflasyonun gelir tablosu üzerindeki etkilerini aşağıdaki başlıklarda inceleyebiliriz.

1.5.2.1. GELİR KALEMLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Gelir kalemlerinin içinde en önemli olanı işletmenin mal ve hizmet satışları kalemidir. İşletmenin faaliyetlerinin değerlendirilmesinde satışlar kalemindeki artış ve azalışlar öncelikli olarak incelenir. Genellikle ilgili kişi ve kurumlar bu kalemin bir önceki dönem ile kıyaslamasını yaparak, artış ve azalışlara göre işletme hakkında karar vermeye ve faaliyetlerini analiz etmeye çalışırlar. Sürekli fiyat artışlarının olduğu enflasyon dönemlerinde, satışlardaki gerçek artışı tespit edebilmek için, öncelikle enflasyonun yaratmış olduğu fiktif artışları düzeltmek gerekir. Örneğin X işletmesinin 1996 yılındaki satışları 100.000.000.-TL, 1997 yılındaki satışları ise 170.000.000.-TL olsun. 1997 yılındaki enflasyon oranının da ortalama % 80 olduğunu farzedelim.

Enflasyonun, satışlar üzerindeki etkilerini dikkate almadığımızda;

	1996 Yılı	1997 Yılı	Değişim TL/Yüzde
Satışlar	100.000.000	170.000.000	70.000.000 / + % 70

Enflasyonun, satışlar üzerindeki etkilerini dikkate aldığımızdaki değişim;

$$1996 \text{ yılı satış tutarı} = 100.000.000 \times \% 80 = 80.000.000$$

$$\text{Düzeltilmiş tutar} = 180.000.000$$

	1996 Yılı	1997 Yılı	Değişim TL/Yüzde
Satışlar	180.000.000	170.000.000	10.000.000 / - % 10

Enflasyonun satışlar üzerindeki etkilerini dikkate almadığımızda % 70'lık bir artış olduğunu söyleyebiliriz. 1997 yılındaki enflasyonu dikkate alarak düzeltme sonrası yapılan kıyaslamada ise, gerçekte satışlarda artış değil % 10'luk bir düşüş olduğu görülmektedir.

Satış kalemlerinde olduğu gibi, işletmenin diğer faaliyetlerinden dolayı oluşan gelir kalemlerinin de aynı şekilde düzeltilmesi gerekmektedir.

1.5.2.2. GİDER KALEMLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Enflasyonun etkisi, gelir tablosunda gelir kalemlerine yansıdığı gibi gider kalemlerine de yansımaktadır. Satışların maliyetleri enflasyondan en çok etkilenen gider unsurudur. Satışların maliyetleri kaleminin içerisinde;

- Direkt İlk Madde Malzeme,
- Direkt İşçilik Giderleri,
- Genel Üretim Giderleri,
- Dönem Başı Yarımamül-Mamül Stokları,
- Dönem Sonu Yarımamül-Mamül Stokları

yer almaktadır.

Yukarıdaki kalemlerin enflasyondan etkileniş biçimleri, bu kalemlerin fiyatlarında oluşan değişimlere bağlıdır. Stoklar maliyet değeri ile gösterildiğinden, fiyat yükselişleri dikkate alınmamakta, dolayısıyla satılan malın maliyeti olduğundan az gözükmemektedir. Bu ise satış karının olduğundan fazla hesaplanmasına yol açmaktadır. Enflasyondan etkilenen bir diğer gider unsuru da amortisman giderleridir. Geleneksel muhasebede amortisman giderleri, maddi duran varlıkların maliyet değeri üzerinden ayrıldığından, yetersiz kalmakta ve görüntülü karların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Aynı durum enflasyon dönemlerinde olması gerekenden düşük gösterilen itfa payları için de geçerlidir (13).

Faaliyet ve faaliyet dışı diğer giderlerde oluştuğu dönemin fiyat artışları oranında enflasyondan etkilenmektedirler.

1.6. YÜKSEK ENFLASYON DÖNEMLERİNDE FİNANSAL RAPORLAMA İLE İLGİLİ STANDARTLAR

Enflasyon muhasebesi, uluslararası düzeyde 1975 yılında gündeme gelmiştir. Sürekli değişen fiyat hareketlerinin, finansal tablolar üzerindeki etkilerini gidermek amacıyla çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Uluslararası Muhasebe Standartlarının, 6 sayılı Değişen Fiyatlar Karşısında Muhasebe Uygulamaları ve daha sonra 15 Sayılı Değişen Fiyat Seviyelerinin Etkilerini Yansıtan Bilgiler Standardı bu amaçla düzenlenmiştir. Uluslararası Muhasebe Standartlarından 6 sayılı standart 1.1.1978 tarihinde yürürlüğe girmiş, 15 sayılı standardın 1.1.1983 tarihinde uygulamaya konması ile de son bulmuştur. Son olarak 1 Ocak 1990 tarihinde yürürlüğe giren 29 nolu Uluslararası Muhasebe Standardı ile, hiperenflasyonlu ekonomilerde mali raporlamanın nasıl olması gerektiği konusunda düzenlemeler yapılmıştır.

---

(13) Akdoğan, Nalan, Tenker, Nejat, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Tenkitleri, 5.Baskı, Lebib Yalkın Yayınları, İstanbul 1997, Sayfa:599

Ülkemizde, yüksek enflasyon dönemlerinde finansal raporlama ile ilgili düzenleme TMS-2'nin hazırlanmış olduğu 2 nolu Türkiye Muhasebe Standardı ile yapılmıştır. IAS-29'a paralel hazırlanmış olan TMS-2, 1997 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu standart, enflasyon ortamında tarihi maliyetler muhasebesine göre hazırlanan finansal tabloların sağlıklı olmayacağını belirtmiştir. Bu amaçla, yüksek enflasyon ortamında finansal raporların nasıl düzenleneceğini hükme bağlamıştır.

TMS-2 ve IAS-29 nolu standartlarda, bilançonun düzenlendiği tarihteki paranın satın alma gücü esas alınmadıkça, tarihi ve cari değerleri kullanarak gerçek durumun gösterilemeyeceği belirtilmektedir.

Standartların ortak amacı, 'yüksek enflasyonlu dönemlerde ulusal para birimine (Türk Lirası birimine) göre sunulan faaliyet sonuçları ve finansal durumun bir anlam taşımayacağı, ulusal para biriminin (liranın) satın alma gücünde meydana gelen azalışlar, farklı tarihlerde ortaya çıkan işlem ve olayların karşılaştırılmasını önleyeceği ve sonuçların yanıltıcı olacağı gözönünde tutularak finansal tabloların dönem sonundaki paranın (liranın) satın alma gücüne göre düzeltilmesi sağlanır' demektir(14).

Aşağıdaki durumlarda yüksek enflasyonun var olduğu kabul edilir ve finansal tablolar zorunlu olarak düzeltilir (15).

a) Nüfusun çoğunluğunun, servetini parasal olmayan varlık edinerek veya yabancı para birimli yatırım araçlarına yatırım yaparak değerlemesi, elde Türk lirası nakit bulundurmuyarak satın alma gücünün korunabilmesi için eldeki nakdi, süratle parasal olmayan yatırımlara yöneltmesi,

---

(14) Türkiye Muhasebe Standartları 1997, TMS-2 Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama Standardı, md.1/b International Accounting Standards 1996, IAS-29 Financial Reporting In Highinflationary Economies, md.2

(15) Türkiye Muhasebe Standartları 1997, TMS-2 Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama Standardı, md.3 International Accounting Standards 1996, IAS-29 Financial Reporting In Highinflationary Economies, md.3

- b) Nüfusun çoğunluğunun parayla ilgili işlemleri, istikrarlı görüldüğü yabancı para birimleri ile yapması ve fiyatların yabancı para birimine göre belirlenmesi,
- c) Vadeli yapılan satış ve satın almalarda; vade süresi kısa olsa bile vade süresi içinde paranın satınalma gücünde beklenen kayıpların dikkate alınarak fiyatların vade farkı konarak saptanması,
- d) Fiyatların, ücretlerin ve faiz oranlarının fiyat endeksine bağlanmış olması,
- e) Son üç yıllık kümülatif enflasyon oranının % 100'e yakın ya da bu oranın üstünde oluşması,
- f) Yüksek enflasyon olduğunun belirtisi olan diğer göstergelerin varlığı.

1.6.1. TARİHİ MALİYETLERE GÖRE DÜZENLENMİŞ BİLANÇONUN DÜZELTİLMESİNDEKİ ESASLAR

Bilançonun düzeltilmesinde aşağıdaki esaslardan hareket edilir (16):

- 1- Bilançonun düzenlenmesi sırasında bilanço kalemlerinin, cari değerleri belirlenmemiş ise genel fiyat endeksleri uygulanarak cari değerleri saptanır.
- 2- Parasal kalemler, bilançonun düzenlendiği tarihte, ulusal para biriminin satınalma gücüne göre ifade edildiklerinden ayrıca düzeltmeye tabi tutulmaz. Bu kalemler cari para birimi ile ifade edildiklerinden bilançoda aynen yer alır.

---

(16) Türkiye Muhasebe Standartları 1997, TMS-2 Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama Standardı, md.6-15
International Accounting Standards 1996, IAS-29 Financial Reporting In Highinflationary Economies, md. 9-23

3- Parasal olmayan kalemler bilançoda yenileme maliyetleri veya net nakit değerleri (net gerçekleşebilir değer) ile gösterilmişler ise yeniden değerlendirilmeleri yoluna gidilmez. Bunun dışında kalan tarihi maliyetlere göre gösterilmiş tüm parasal olmayan kalemlerin genel fiyat düzeyine göre cari değerleri saptanır.

4- Bilançodaki yabancı paralı varlık ve kaynak hesapları dönem sonunda evaluasyona tabi tutulmaları nedeniyle esasen cari değerler ile gösterilmekte olduklarından düzeltmeye tabi tutulmaz.

5- Döviz endeksli varlık ve kaynak hesapları, bilanço tarihindeki döviz kuruna göre düzeltilmiş cari değerleri ile bilançoda gösterilmesi gerektiğinden bu değerlerin tekrar diğer ölçülerle düzeltilmesi yoluna gidilmez.

6- Parasal olmayan kalemler, bilançoda tarihi maliyet veya tarihi maliyet-birikmiş amortisman=net değeri ile gösterilir. Bu nedenle sözkonusu kalemlerin tarihi maliyetlerinin (elde edilme maliyetlerinin) düzeltilmesinde elde edilme tarihinden bilançonun düzenlendiği tarihe kadar geçen sürede genel fiyat endekslerinde meydana gelen değişimler dikkate alınır.

Yeniden değerlemeye tabi varlıkların düzeltilmesinde, yeniden değerlendirme tutarları dikkate alınmaz. Düzeltme ilk edinme maliyeti üzerinden yapılır. Ancak değerlemede tarihi maliyetler yerine cari değerleri (yenileme maliyeti, net nakit değer, net bugünkü değer) kullanan işletmelerde finansal tablolarda bazı kalemler satın alındıkları tarihi değerlere göre değil de yeniden değerlendirilmiş cari değerleri üzerinden gösterilebilir. Bu gibi durumlarda, sözkonusu cari maliyetli varlıklar, bir önceki düzenleme tarihinden itibaren yeniden değerlendirilir.

Maddi duran varlıklar, maddi olmayan varlıklar, hisse senetleri, uzun vadeli yatırımlar (bağlı ortaklıklar, iştirakler), ticari mal, mamül ve yarı mamüller, parasal olmayan varlık unsurları olduğu için yukarıda belirtilen esasa göre düzeltilir.

Mamül ve yarımamüllerin maliyetlerinin hesaplandığı tarih başlangıç tarihi olarak esas alınarak düzeltilir.

7- Menkul kıymet portföyünde bulunan hisse senetleri borsa değerine göre değerlendirilmiş iseler, cari değerleri ile gösterildiklerinden tekrar değerleri düzeltilmez.

8- Bina, fabrika, teçhizat gibi maddi duran varlıkların satınalma tarihleri hakkında detaylı bilgi bulmak veya bu konuda bir tahminde bulunmak mümkün değilse uygulamaya geçildiği ilk dönemde bağımsız profesyonel birinin yapacağı değerlendirme esas olarak alınabilir.

9- Parasal olmayan kalemlerin yeniden değerlendirilmiş cari değerleri, sözkonusu kalemlerin geri kazanılabilir değerlerinden büyük ise sözkonusu varlıklar geri kazanılabilir değeri ile gösterilir. Geri kazanılabilir değer diğer standartlarda ele alındığı gibi duruma göre net nakit değeri, yenileme değeri veya net bugünkü değeri olabilir.

Bu durumda varlıklar yenileme maliyeti, net bugünkü değeri ve net nakit değeri değerinden en küçüğüne göre değerlendirilir.

10- İştiraklerin ve bağlı ortaklıkların değerlendirilmesinde özkaynak yöntemini uygulayan işletmelerde enflasyon ortamlarında bağlı ortaklık veya iştiraklerin net aktifleri ile faaliyet sonuçları üzerindeki işletme payının doğru olarak hesaplanabilmesi için iştirak ve bağlı ortaklıkların bilanço ve gelir tablosu enflasyona göre bu standarttaki esaslar doğrultusunda düzeltilir ve pay tutarı düzeltilmiş finansal tablolara göre hesaplanır. Bağlı ortaklık ve iştiraklerin finansal tabloların yabancı para birimi ile ifade edilmesi durumunda bu tablolar dönem sonu kurundan ulusal para birimine çevrilir.

11-Varlıkların finanse edilmesinde kullanılan kredilerden doğan kur farkları ve finansman giderleri yüksek enflasyon ortamında finansal tablolar düzeltilirken varlıkların elde edilme tarihinden sonra maliyetlere yüklenilmişse kur farkları ve finansman giderleri elimine edilerek değerlendirme dışı bırakılır.

Varlık elde edilene kadar oluşup maliyetlere yüklenmiş finansman giderlerinin ve kur farklarının enflasyon üzerinde kalan reel kısmı enflasyona göre düzeltilir.

Bu maddede belirtilmek istenen, enflasyon nedeni ile oluşan kur farklarının varlığın maliyetine intikal ettirilmeyerek, dönem giderlerine atılmasıdır.

12- 21.Uluslararası Muhasebe Standardında (Döviz Kurları Değişimleri Etkilerinin Muhasebesi) kur dalgalanmalarının etkilerinin muhasebeleştirilmesinde varlıkların finanse edilmesinde kullanılan kredilerden doğan kur farklarının varlık maliyetlerine yüklenmesini bazı koşullarda olanak verirken 29 numaralı standardın 21. maddesinde sözkonusu uygulamanın enflasyon içinde bulunan ekonomilerde kur farklarının bir yukarıdaki maddede açıklandığı üzere maliyetlere atılması uygun görülmemektedir. Çünkü, iktisap edilen varlık kalemleri alım tarihinden itibaren yeniden değerlendirildiklerinden, daha sonra doğacak kur farklarının tekrar maliyetlere atılması uygun değildir. Ancak reel tutarlar maliyet içinde bırakılmaktadır.

13- Bir işletme, faiz yüklenmeden ödemenin ertelenmesine izin veren bir anlaşma ile varlık alımı yapabilir. Faizin yüklenmediği durumda, böyle varlıklar alım tarihinden değil ödeme tarihinden itibaren ayarlanır.

14- Ödenmiş sermaye ile sermaye yedekleri içinde yer alan nakit girişi sağlayan kalemlerden herbiri oluştukları tarihten itibaren genel fiyat düzeyindeki değişikliklere göre düzeltilir. Kar yedekleri, geçmiş yıllar karları ve dönem net karından sermayeye ilave edilen tutarlar nakit artışı sayılır.

15- TMS-2 ve IAS-29 nolu standartların ilk uygulamaya geçildiği dönemin başında kar yedekleri grubunda yer alan olağanüstü yedekler, net kar kalemi, yeniden değerlendirme fonu dışında kalan tüm özkaynak kalemleri oluştukları tarihlerden itibaren genel fiyat endeksleri uygulanmak suretiyle yeniden değerleri hesaplanır. Önceki dönemlerde oluşan yeniden değerlendirme farkları elemine edilir. Bilançodaki diğer tüm kalemlerin yeniden değerlendirilmesinden doğan farklar düzeltilmiş bilançoda olağanüstü yedekleri oluşturur.

1.6.2. TARİHİ MALİYETLERE GÖRE DÜZENLENMİŞ GELİR TABLOSUNUN DÜZELTİLMESİNDEKİ ESASLAR

Gelir Tablosunun düzeltilmesinde aşağıdaki esaslardan hareket edilir (17):

1- Gelir Tablosundaki bütün gelir ve gider unsurları bilanço tarihindeki paranın satınalma gücüne göre ifade edilir. Bu nedenle bütün gelir ve gider unsurları ilk kaydedildikleri tarihten itibaren genel fiyat endeksinde oluşan değişikliklere göre yeniden belirlenir. Amortisman ve tükenme payları düzeltilmiş maliyetler üzerinden ayrılır.

Bu uygulamada, özel fiyatlardan değil, genel fiyat hareketlerinden hareket edilmekte ve kalemlerin ifadesi bilançonun düzenlendiği tarihteki paranın satın alma gücüne göre yapılmaktadır.

2- Dönem içinde ortaya çıkan ve döneme yaygın olarak yapılan giderler ve sağlanan gelirler dönemin bütün günlerine eşit biçimde dağıtılmış olduğu varsayılarak dönem sonu endeks/dönemin ortalama endeksi katsayısına göre düzeltilebilir.

---

(17) Türkiye Muhasebe Standartları 1997, TMS-2 Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama Standardı, md.16-21
International Accounting Standards 1996, IAS-29 Financial Reporting In Highinflationary Economies, md.24-26

3- Parasal olmayan varlık unsurlarının satışından ortaya çıkan kar veya zararlar genel fiyat düzeyine göre tekrar hesaplanır ve gelir tablosunda düzeltilmiş değerleri ile gösterilir. Tarihi maliyetlere göre saptanan satış karı veya zararının genel fiyat endekslerine göre düzeltilebilmesi için satışa konu olan varlığın değeri dönem sonu paranın satın alma gücüne göre ifadesi sağlanır.

Ayrıca satış fiyatı da satış anındaki veya dönem ortalamasına göre dönem sonu paranın satın alma gücü değerine çevrilir. Dönem sonu paranın değerine göre düzeltilmiş satış fiyatıyla düzeltilmiş maliyet fiyatı arasındaki fark düzeltilmiş satış karı veya zararını oluşturur.

4- Değerlemede tarihi elde etme maliyetleri yerine cari yenileme değerinin kullanıldığı gelir tablolarında da tüm gelir ve gider unsurları tarihi maliyetli gelir tablolarında olduğu gibi genel fiyat endeksleri kullanılarak bilançonun düzenlendiği tarihteki paranın satın alma gücüne göre ifade edilmeleri sağlanır.

5- Parasal kalemlerin neden olduğu satın alma gücü kazanç veya kayıpları tespit edilerek sonuç hesaplarına aktarılması gerekir.

Enflasyon döneminde, parasal varlık veya parasal borçların fiyat düzeylerine bağlanmadığı ortamda, parasal borçlardan fazla parasal varlık bulunduran işletmeler satın alma gücü kaybına uğrar. Diğer taraftan parasal varlıklardan fazla parasal borcu olan işletmeler ise satın alma gücü kazanır. Bu nedenle parasal varlık ve parasal borçlar farkından doğan kazanç ve kayıplar dönem karının belirlenmesinde dikkate alınır.

TMS-2'ye göre bu tutarlar gelir tablosunda ayrı bir kalem olarak ' Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar' veya 'Finansman Giderleri' hesap gruplarında yer alır. IAS-29 ise oluşan bu kazanç veya kayıpların hesaplanabilmesi için parasal varlık ile kaynak kalemleri arasındaki farkın ağırlıklı ortalaması hesaplanarak genel fiyat endekslerindeki değişikliklerin uygulanması gerekir.

Bu tutarlar sonuç hesaplarına aktarılır ve karşılığı yeniden değerlendirme farklarına atılır. Net parasal kalemlere örnek olarak faiz giderleri ve kur farklarını verebiliriz. Bu nedenle parasal kalemlerden doğan kazanç veya kayıplar gelir tablosunda bu kalemlerin yanında yer almalıdır.

Parasal kalemlerin neden olduğu satın alma gücü kazanç veya kaybı aşağıdaki biçimde hesaplanır ve sonuç hesaplarına aktarılır.

i- Dönembaşı bilançosundaki parasal varlıklar ve parasal borçlar farkı dönem sonundaki paranın satın alma gücüne göre düzeltilir.

ii- Dönem içinde net parasal kalemlerde artış ve azalış yaratan işlemlerin dönem sonundaki paranın satın alma gücüne göre düzeltilmiş değerleri 'i' de hesaplanan tutarlara eklenir veya çıkarılır.

iii- 'ii'de bulunan tutar ile dönem sonundaki net parasal kalemler arasındaki fark gelir tablosunda yer alacak parasal kazancı veya kaybı gösterir.

PARASAL KALEMLERİN NEDEN OLDUĞU SATIN ALMA GÜCÜ KAZANÇ VEYA KAYBININ

HESAPLANMASI (18)

	<u>Tarihsel</u>	<u>Düzeltilmiş</u>
A) DÖNEM BAŞI NET PARASAL KALEMLER	XX	XX
1) Dönem başı parasal net aktif kalemler	X	X
2) Dönem başı parasal net pasif kalemler (-)	(X)	(X)
B) DÖNEM İÇİNDE NET PARASAL KALEMLERDE	XX	XX
ARTIŞ YARATAN İŞLEMLER (+)		
1) Satışlar	X	X
2) Diğer Olağan Gelirler (Parasal olmayan pasiften dönem gelirlerine yansıtılanlar hariç)	X	X
3) Olağandışı gelirler (Parasal olmayan pasiften dönem gelirlerine yansıtılanlar ile mali ve duran varlık satış karları hariç)	X	X
4) Maddi ve mali duran varlık satış bedelleri	X	X
5) Diğer parasal olmayan aktif azalışları (satış fiyatları ile-Stoklar,gelecek aylara ait gider itfaları ve maddi ve mali duran varlık çıkışları hariç)	X	X
6) Sermaye artırımı (Yeniden değerlendirme fonundan ilaveler hariç)	X	X
7) Hisse senedi ihraç primleri	X	X
8) Diğer parasal olmayan pasif kalemlerdeki artış.	<u>X</u>	<u>X</u>
C) DÖNEM İÇİNDE NET PARASAL KALEMLERDE	(XX)	(XX)
AZALIŞ YARATAN İŞLEMLER (-)		
1) Üretim giderleri a-İlk madde ve malzeme alışları b-Direkt işçilik giderleri c-Genel üretim giderleri (Amortismanlar,peşin ödenmiş gelecek aylara ait giderlerden aktarılan tutarlar hariç)	X	X
2) Diğer stok alımları	X	X

3) Faaliyet Giderleri	X	X
a-Araştırma Geliştirme Giderleri (Amortismanlar,peşin ödenmiş gelecek aylara ait giderlerden aktarılan tutarlar hariç)		
b-Pazarlama,Satış ve Dağıtım Giderleri, (Amortismanlar,peşin ödenmiş gelecek aylara ait giderlerden aktarılan tutarlar hariç)		
c-Genel Yönetim Giderleri (Amortismanlar,peşin ödenmiş gelecek aylara ait giderlerden aktarılan tutarlar hariç)		
4) Diğer Olağan Gider ve Zararlar (Amortismanlar, peşin ödenmiş gelecek aylara ait giderlerden aktarılan tutarlar hariç)	X	X
5) Finansman Giderleri	X	X
6) Olağandışı Gider ve Zararlar (Amortismanlar ve maddi ve mali duran varlık satış zararı hariç)	X	X
7) Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler	X	X
8) Ödenen Temettüiler	X	X
9) Parasal Olmayan Aktif Kalemlerdeki Artışlar (Stoklar ve Yeniden Değerleme Hariç)	X	X
10) Diğer Parasal Olmayan Pasif Kalemlerdeki Azalışlar	<u>X</u>	<u>X</u>
D) DÖNEM SONUNDA OLMASI GEREKEN NET PARASAL KALEMLER	XX	XX
E) DÖNEM SONU NET PARASAL KALEMLER		
1) Dönem Sonu Parasal Net Aktif Kalemler	X	X
2) Dönem Sonu Parasal Net Pasif Kalemler	<u>(X)</u>	<u>(X)</u>
F) SATIN ALMA GÜCÜ KAZANÇ VEYA KAYBI (D-E)		

**1.6.3. CARİ MALİYET DEĞERİ ÜZERİNDEN HAZIRLANMIŞ FİNANSAL
TABLOLARIN GENEL FİYAT DÜZEYİNE GÖRE YENİDEN
DÜZENLENMESİNDEKİ ESASLAR**

İ. Bilançonun Yeniden Düzenlenmesi

Cari maliyet değerleri üzerinden hazırlanarak bilançoya aktarılan kalemler, o tarihteki genel fiyat endeklerini yansıttıklarından yeniden düzenlenmezler.

ii. Gelir Tablosunun Yeniden Düzenlenmesi

Cari maliyet değerleri esas alınarak kaydedilmiş kalemler gelir tablosunda cari maliyetleri yansıtır. Tüketim tarihindeki cari maliyetleri ile kaydedilen satışların maliyetleri ve amortisman giderleri ile, gerçekleştikleri tarihteki paranın nominal değeriyle kaydedilen satış ve diğer dönem giderleri, bilançonun düzenlendiği tarihteki satın alma gücüne göre ifadesi sağlanmalıdır. IAS-29'a göre bütün kalemlerin bilançonun düzenlendiği tarihteki genel fiyat düzeylerine getirilmeleri gerekir.

iii. Net Parasal Kalemlerin Neden Olduğu Satın Alma Gücü Kazanç veya Kaybının Hesaplanması

Tarihi maliyetli bilanço ve gelir tablosunda, net parasal kalemlerin neden olduğu satın alma gücü kazancı veya kaybının hesaplanması, cari maliyetli muhasebe modeli için de geçerlidir.

iv. IAS-29 nolu standardın 30'uncu maddesine göre mali tabloların yeniden düzenlenmesi vergilendirilecek karın ve muhasebe karının artmasına sebep olabilir. Bu değişimler IAS-12 (Gelir Vergilerinin Muhasebeleştirilmesi) nolu standartta açıklanmıştır.

1.6.4. FON AKIM TABLOLARININ ENFLASYONA GÖRE DÜZELTİLMESİNDEKİ ESASLAR

Fon akım tablosu; belirli bir dönemde işletmenin sahip olduğu kaynakları ile bunların kullanım yerlerini göstererek, bilanço ve gelir tablosuna yansımayan fon akımları ortaya çıkarmaktadır. Bu bakımdan fon akım tablosu, bilanço ve gelir tablosundan sonra en önemli finansal tablodur.

Enflasyonist ortamlarda fiyat değişimlerinin fon akım tablosu üzerindeki olumsuz etkilerinin de arındırılması gerekmektedir.

29 nolu Uluslararası Muhasebe Standartlarında;

Mali durum değişim tablosundaki tüm kalemlerin bilanço tarihinde geçerli ölçü birimi ile ifade edilmesini öngörmektedir. Mali durum değişim tablosunun düzeltilebilmesi için; fiyat hareketlerine göre düzeltilmiş dönembası ve dönemsonu bilanço ile gelir tablolarına ihtiyaç vardır. Yine bu maddede, hiperenflasyonlu dönemlerde fon akım tabloları için, net çalışma sermayesinden çok nakit veya nakit eşdeğinde (nakit akım tablosu) sunulmasını öngörmektedir (19).

2 nolu Türkiye Muhasebe Standardında ise;

‘Nakit akış tablosunun tüm kalemlerinin de bilanço tarihindeki paranın satın alma gücüne göre ifade edilmesi gerektiği, düzeltilmiş nakit akış tablosunun hazırlanmasında bilanço tarihindeki ölçü birimine göre ifade edilmiş dönem başı ve dönem sonu bilançoları ve düzeltilmiş gelir tablosu verilerinin kullanılacağı belirtilmektedir (20).

---

(19) International Accounting Standards 1996, IAS-29 Financial Reporting In Highinflationary Economies, md.31

(20) Türkiye Muhasebe Standartları 1997, TMS-2 Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama Standardı, md.22

1.6.5. ÖNCEKİ DÖNEM FİNANSAL TABLOLARIN DÜZELTİLMESİNDEKİ ESASLAR

Bir önceki dönem verileri, ister tarihi maliyet değeri ile isterse cari maliyet değerleriyle gösterilmiş olsunlar, genel fiyat endeksi kullanılarak dönem sonu bilançosunun hazırlandığı tarihteki paranın satın alma gücüne göre düzeltilir. Böylece dönem sonu finansal tabloların dönem başı finansal tablolara karşılaştırılmalı olarak sunulması sağlanır. Bir önceki dönemde finansal tablo eklerinde açıklanan bilgiler de aynı şekilde raporlama dönemi sonundaki paranın satın alma gücüne göre düzeltilir(21).

1.6.6. KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN DÜZELTİLMESİNDEKİ ESASLAR

Konsolide finansal tablolar, bir şirketler grubunun finansal durumları, faaliyetlerinin sonuçları ve finansal durumlardaki değişiklikleri ile ilgili gereksinimi karşılamak amacıyla geliştirilmişlerdir (22).

Yüksek enflasyonun var olduğu bir ekonomide rapor hazırlayan bir ana şirketin, yine yüksek enflasyonun var olduğu diğer ekonomilerin para birimleriyle raporlama yapan bağlı şirketleri olması durumunda bu türdeki bağlı şirketlerin finansal tabloları ana şirketin finansal tabloları ile konsolide edilmeden önce, kesinlikle raporlama yaptıkları para birimine ait ülkenin genel fiyat düzeyine göre yeniden düzeltilir. Bağlı şirket yabancı bir şirket ise, yeniden düzenlenmiş finansal tablolar dönem sonu kurlarıyla, ilgili ana şirketin para birimine çevrilir(23).

---

(21) Türkiye Muhasebe Standartları 1997, TMS-2 Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama Standardı, md.23
International Accounting Standards 1996, IAS-29 Financial Reporting In Highinflationary Economies, md.32

(22) International Accounting Standards-1996, IAS-27 Consolidated Financial Statements and Accounting For Investments In Subsidiaries, md.1

(23) Türkiye Muhasebe Standartları 1997, TMS-2 Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama Standardı, md.24-25
International Accounting Standards 1996, IAS-29 Financial Reporting In Highinflationary Economies, md.33-34

29 nolu standardın 33'üncü maddesinde hiperenflasyonlu ülkelerde faaliyet gösteren bağıli şirketlerin finansal tabloları 'Kur Değişimlerinin Etkilerinin Muhasebesi' ni düzenleyen 21 nolu Uluslararası Muhasebe Standardı gereğince ele alınması gerektiği belirtilmektedir.

Değişik tarihte düzenlenen finansal tabloların konsolide edilmesi sırasında, finansal tablo tarihindeki cari paranın satın alma gücüne göre parasal ve parasal olmayan kalemler yeniden düzenlenir.

1.6.7. RAPORLANACAK BİLGİLER

Enflasyonun finansal tablolar üzerindeki etkileri ile ilgili konuların açıklığa kavuşturulması için aşağıdaki açıklamaların finansal tablo dipnotlarında gösterilmesi gerekir (24).

- a) Cari dönem ve önceki dönem finansal tabloları, genel fiyat düzeyindeki değişikliklere göre yeniden düzenlendiği ve verilerin bilanço tarihindeki paranın satın alma gücüne göre ifade edildiği,
- b) Finansal tabloların tarihi maliyet yaklaşımı esasına mı, yoksa cari maliyet esasına mı dayandırıldığı, hangi kalemlerin cari maliyetlerinin esas alındığı,
- c) Kullanılan fiyat endeksinin çeşidi ve bilanço günündeki düzeyi ile endeksdeki geçen yılki ve cari dönemdeki hareketleri,
- d) Yüksek enflasyonun sona erip bu standartların uygulamasından vazgeçildiğinde, bir evvelki dönem sonu geçerli olan ölçü birimleri ile ifade edilen tutarların, takip eden mali tablolara açılış değeri olarak yazıldığı açıklanmalıdır.

(24) Türkiye Muhasebe Standartları 1997, TMS-2 Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama Standardı, md.28
International Accounting Standards 1996, IAS-29 Financial Reporting In Highinflationary Economies, md.41-42

1.6.8. GENEL FİYAT ENDEKSLERİNİN SEÇİMİ VE UYGULANIŞI

Endeks seçimi ve düzeltmelerin seçilecek endekse göre yapılması işlemi Fiyatlar Genel Seviyesi Muhasebesinin uygulanmasında en önemli hususlardan biridir. Fiyat endekslerine; toptan eşya fiyat endeksi, geçinme endeksi, ithal mallar endeksi, perakende eşya fiyat endeksini örnek olarak verebiliriz.

Enflasyon karşısında kaybedilen değerlerin günümüz değerlerine ulaştırılmasında, endeks seçiminde aşağıdaki noktalara dikkat edilmesi gerekir (25) :

- a) Kullanılacak endeks geniş kapsamlı olmalı ve olanaklar dahilinde ekonomide üretilen mal ve hizmetlerin büyük bir kısmını içermelidir.
- b) Endeksler, içeriğinde bulunan bütün mal ve hizmetlerin fiyatlarındaki değişimleri doğru bir biçimde yansıtmalıdır.
- c) Geçmiş yıllara ait bilgileri de içeren endeks dizilerine sahip olmalıdır.
- d) Kolay ve çabuk hazırlanabilmeli ve kullanıcıların emrine düzenli olarak sunulmalıdır.

Devlet İstatistik Enstitüsünün toptan eşya fiyat endeksi, yukarıdaki özellikleri taşıması ve paranın satın alma gücünün ölçülmesinde iyi bir gösterge olması nedeniyle finansal tabloların düzeltilmesinde öncelikli olarak tercih edilmektedir. D.İ.E.'nin toptan eşya fiyat endeksi 1987=100 bazlı endekstir. Tüketim harcamalarında hızlı değişimler olduğu için baz yılı 1987'den 1994'e çekilmiştir (1994 = 100 bazlı endeks). Aslında her sene bu işlemin yapılması gerekmektedir. Ancak, bu tür çalışmaların maliyeti oldukça yüksek olduğu için D.İ.E. tarafından her sene yapılamamaktadır.

(25) Akdoğan Nalan, Tenker Nejat, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, Lebib Yalkın Yayınları, 5.Baskı, İstanbul 1997, Sayfa:614

Endeksin kullanımında, dönem sonu endeksinin işlem tarihindeki endekse bölünmesi ile elde edilen çarpanlar düzeltilecek tutarlara uygulanır ve düzeltilmiş tutarlar elde edilir. İşlem yılı yaygın olarak gerçekleşiyor ise, dönem sonu endeksinin Haziran endeksine bölünmesi ile ortalama çarpan hesaplanır. İşlem yıl başından yıl sonuna kadar olan süreyi kapsıyorsa ise çarpan, dönem sonu endeksi/dönem başı endeksidir.

TMS-2 nolu standartta, düzeltmeler için genel satın alma gücündeki değişimleri yansıtan Devlet İstatistik Enstitüsü'nün Türkiye geneli için yayınlamış olduğu toptan eşya fiyat endekslerinin kullanılacağı belirtilmiştir (26).

IAS-29 nolu standartta ise, yeniden düzenlenmesi gereken mali tabloların, genel alım gücündeki değişimleri yansıtan fiyatlar genel endeksi kullanılarak yeniden düzenlenmeleri gerekeceği belirtilmiştir. Aynı ekonominin para biriminde rapor hazırlayan tüm girişimlerin aynı endeksi kullanmaları tercih edilir (27).

1.6.9. YÜKSEK ENFLASYONUN SONA ERMESİ

Yüksek enflasyon sona erdiğinde, mali tabloların TMS-2 ve IAS-29 nolu standartlara göre düzeltilmesi zorunluluğu da ortadan kalkar. Bu durumda işletmelerin bir önceki dönem sonu için geçerli olan ölçü birimleriyle ifade edilen tutarları, takip eden finansal tablolara aktarılan tutarların değerini oluşturur (28).

---

(26) Türkiye Muhasebe Standartları 1997, TMS-2 Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama Standardı, md.26

(27) International Accounting Standards 1996, IAS-29 Financial Reporting In Highinflationary Ekonomies, md.35

(28) Türkiye Muhasebe Standartları 1997, TMS-2 Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama Standardı, md.27
International Accounting Standards 1996, IAS-29 Financial Reporting In Highinflationary Ekonomies, md.36

1.7. 2 NOLU TÜRKİYE MUHASEBE STANDARDININ 29 NOLU ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARDI İLE KARŞILAŞTIRILMASI

TMUDESK tarafından yayınlanan 2 nolu Türkiye Muhasebe Standardı (Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama) , IAS-29 nolu standart (Hiperenflasyonlu Ekonomilerde Mali Raporlama) ile karşılaştırıldığında temelde aynı olduğu görülmekle beraber, bazı bölümleri Türkiye'ye uyarlanmıştır. TMS-2 nolu standart yüksek enflasyon dönemlerinde karşılaşılan sorunlara cevap vermekle beraber diğer standartlarla ve genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ile birlikte uygulanmalıdır. Söz konusu standardın uygulanmasına geçilmesi ile, enflasyonun finansal tablolar üzerindeki olumsuz etkilerinin giderilmesine örneklik sağlamış olacaktır.

Ölçü birimi olarak paranın satın alma gücünü seçen TMS-2 ve IAS-29 nolu standartlar, değerlendirme ilkesi olarak gerek yenileme maliyetlerine, gerekse tarihi maliyetlere olanak vermektedir.

Bu iki standardın karşılaştırılmasında belirgin şu farklılıklar göze çarpmaktadır (29).

a) TMS-2'de, tanımlar başlığı altında 'Genel Fiyat Düzeyi Muhasebesi', 'Cari Maliyet Muhasebesi', 'Net Cari Yenileme Maliyeti', 'Net Nakit Değer', 'Net Bugünkü Değer', 'Parasal Kalemler', 'Parasal Olmayan Kalemler', 'Dönem Sonu, Başı ve Ortalama Endeks' in açıklamalarına yer verilmiştir. IAS-29'da bu açıklamalar yoktur, ancak bunlar standardın içinde geçmektedir.

b) TMS-2'de, D.İ.E.'nin TEFE'nin kullanılacağı belirtilmiştir. IAS-29'da ise sadece 'Genel Fiyat Endeksi' olarak belirtilmiştir.

---

(29) Durmuş, Ahmet Hayri, TMS-2: Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama'nın IAS-29 İle Karşılaştırılması, İzmir Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası, Türkiye Muhasebe Standartları Sempozyumu II, Sayfa:168-170

c) TMS-2’de, maddi duran varlıklar ‘amortismanına tabi ve yeniden değerlendirme kapsamında bulunan varlıklar’ diye bir sınıflamaya sokulmuştur. IAS-29’da bu tür sınıflandırma yoktur.

d) TMS-2’de, bunlar elde edilme maliyetleri üzerinden düzeltmeye tabi tutulacaktır. Yeniden değerlendirme tutarları dikkate alınmamaktadır. IAS-29’da ise, bunlar dikkate alınmaktadır. Ancak, ülkemizde yeniden değerlemenin her yıl yapılması zorunluluğu olmadığı gözönüne alınırsa, TMS-2’nin düzenlenmesi uygundur.

e) TMS-2’de, maddi duran varlıklarda ayrıntıya girilmiş olmasına rağmen, maddi duran varlıklardan ‘amortismanına tabi olmayan’ maddi duran varlığın düzeltilmesi açıkça belirtilmemiştir. Örneğin; arsa, arazi. Tüm parasal olmayan kalemlerin genel düzeltilmesi gibi olacağı dolaylı olarak anlaşılmaktadır.

f) TMS-2’de ‘yeniden değerlendirme kapsamı dışında tutulan kalemler’ (yapılmakta olan yatırımlar, yıl içinde alınan maddi duran varlıklar) gibi varlıkların düzeltilmesi açıklanmıştır. Bunlar ‘elde edildikleri tarihten bilançonun düzenlendiği tarihe kadar geçen sürede genel fiyat endekslerinde meydana gelen değişmelere göre düzeltilir. IAS-29’da bu ayrıntı bulunmamaktadır.

g) 29 nolu Uluslararası muhasebe standardı, az rastlansa da, fiyatlar genel endeksinin elde edilmediği durumda maddi duran varlıkların düzeltilmesini belirterek, istikrarlı yabancı para kuruna dayalı tahmin esasına örnek olarak vermiştir. TMS-2’de bu duruma yer verilmemiştir.

h) IAS-29’da, duran varlığın elde edildiği tarihe ilişkin detaylı kaydın olmaması durumunda düzeltme işleminin, takdire dayalı olarak yapılabileceği belirtilmiştir. TMS-2’de bu duruma yer verilmemiştir.

ı) TMS-2’de, amortismanına tabi maddi duran varlıklarda, fiyat endeksine göre düzeltme ilkesi benimsenmiştir. Halbuki, buna göre düzeltme cari değeri göstermeyebilir.

Örneğın, dövizde % 50 artış, endekste % 100 artış olduğu durumda, dövizle ithal edilen bir makinanın 1 yıl kullanılmasının TL değeri, endekse göre düzeltmeden sonra, yeni makinanın TL değerini geçer ki bu durum mantıklı olmaz. IAS-29 bu esneklığe sahiptir.

i) TMS-2’de, gelir ve giderlerin düzeltilmesinde, gelir ve giderlerin oluşumunun hesap döneminin bütün günlerine eşit dağıldığı varsayımıyla, düzeltme katsayısını dönem sonu endeksi / dönemin ortalama endeksi biçiminde düzenlemektedir. IAS-29’da ise, gelir ve giderlerin kayıt tarihlerine göre bulunacak katsayılarla düzeltmeyi düzenlemiştir.

j) TMS-2’de parasal olmayan varlık unsurlarının satışından ortaya çıkan kar veya zararların nasıl düzeltileceğini ayrıntılı belirtmiştir. IAS-29’da bu yeralmamıştır.

k) IAS-29’da, finansal tabloların düzeltilmesi sonucunda ‘muhasabe karı’, vergi matrahı (karı)’ndan’ fark olabilir. Bu farkın, IAS-12 - Gelir Vergisinin Muhasebeleştirilmesi’ne göre işleme tabi tutulacağı IAS-29’da belirtilmiştir.

IAS-12’de, verginin, ‘dağıtılabılır karın bir parçası olduğu’ ya da ‘gider’ olduğu yönünde görüşler vardır. TMS-2’de ise, düzeltme işlerinin muhasabe kayıtları dışında raporlar aracılığı ile yapılacağı belirtilmiştir.

l) TMS-2’de, Ek-1’de ‘parasal olan ve olmayan kalemlerin listesi’, Ek-2’de ‘parasal kalemlerin neden olduğu satın alma gücü kazanç ve kaybının hesaplanması’ yer almıştır. IAS-29’da bu tablolar yoktur. TMS-2’deki bu tablolar MSUGT’ndeki tablolara göre hazırlanmıştır.

m) TMS-2’de, ‘yüksek enflasyonun var olduğunun kabul edildiği varsayımlar 6 tane olarak sayılmıştır. IAS-29’da ‘yüksek enflasyonun belirtisi olan diğer göstergelerin varlığı’ eklenmiştir.

n) 1.1.1978’de yürürlüğe giren ‘Değişen Fiyatlar Karşısındaki Muhasebe Uygulamaları IAS-6’ iptal edilmiş, ‘Hiperenflasyonlu Ekonomilerde Mali Raporlama IAS-29’ yürürlüğe girmiş, bu da 1.1.1995’de yürürlüğe girecek şekilde yeniden formatlanmıştır.

2.BÖLÜM

ENFLASYON MUHASEBESİ MODELLERİ

VE

KARŞILAŞTIRILMASI

2.BÖLÜM

2.1. ENFLASYON MUHASEBESİ MODELLERİ

İşletme yönetiminin temel veri kaynağı olan muhasebe ve onun ürettiği finansal tablolar enflasyondan büyük oranda etkilenmektedir. Enflasyonist dönemlerde, geleneksel muhasebenin yetersiz kalması, çeşitli enflasyon muhasebesi modellerini ortaya çıkarmıştır. Özel ve genel fiyat hareketlerinin ayrı ayrı yada beraber dikkate alınmasına göre üç tip enflasyon muhasebesi modeli oluşmuştur. Bunlar:

- Genel Fiyat Seviyesi Muhasebesi
- Cari (İkame) Maliyet Muhasebesi,
- Genel Fiyat - Cari Maliyet Muhasebesi'dir.

6 sayılı Uluslararası Muhasebe Standardı'nda değişen fiyatlar karşısındaki muhasebe uygulamaları konusu ele alınmıştır. Bu standardta, geleneksel muhasebe yaklaşımının fiyat değişimleri karşısındaki eksikliklerini gidermek için dikkatler;

- Özel fiyatlardaki değişimler,
- Genel fiyat düzeyindeki değişimler,

üzerinde toplanmıştır.

Özel ve genel fiyatlardaki değişimler beraberinde aşağıdaki sorunları getirmiştir.

Özel fiyat düzeylerinde;

- Bilanço tarihinde elde bulundurulan varlıklar tarihi maliyetlerle mi, yoksa cari değerlerle mi sunulmalı ve fiyat değişimleri finansal tablolara nasıl yansıtılmalıdır ?
- Muhasebe dönemi içinde satılmış veya tüketilmiş varlıkların fiyatları elde bulunduruldukları sırada değişmiş ise bu değişimler finansal tablolarda nasıl ele alınacaktır ?

Genel fiyat düzeyinde;

Genel satın alım gücündeki değişimler biçiminde görülen para birimleri değerlerinin istikrarsızlığı, finansal tabloların paranın genel satın alma gücündeki değişimleri dikkate almaksızın düzenlenmesine devam edilip edilmeyeceği.

Görüleceği üzere IAS-6 nolu standartta özel ve genel fiyatlardaki değişimler ve bu değişimlerin finansal tablolara etkisi sorun olmuştur.

IAS-6 nolu standardın yerine geçen 15 sayılı standarda, değişen fiyat seviyelerinin bir işletmenin faaliyet sonuçlarını ve finansal durumunun belirlenmesinde kullanılan ölçütler üzerindeki etkilerini yansıtan bilgiler ele alınmıştır.

Bu standartta, değişen fiyat seviyelerinin etkilerini yansıtmak amacıyla açıklanan finansal bilgilerin üç şekilde hazırlanabileceği belirtilmiştir.

- Finansal bilgiler genel satınalım gücüne göre belirlenebilir.
- Varlıkların özel fiyatlardaki değişimlerinin dikkate alınarak tarihi maliyetler yerine cari maliyetler dikkate alınabilir.
- Yukarıda sıralanan iki yöntemin özellikleri birleştirilebilir.

Son olarak yürürlüğe giren 29 nolu Uluslararası Muhasebe Standardı (Hiperenflasyonlu Ekonomilerde Mali Raporlama), finansal tabloların düzeltilmesinde genel fiyat endekslerinin kullanılmasını öngörmektedir. Ancak değerlendirme ilkesi olarak hem tarihi maliyetlerin, hem de cari değerlerin kullanılabileceğini açıklamaktadır.

Türkiye Muhasebe Standardı 2'de (Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama), finansal tabloların düzeltilmesinde, D.İ.E.'nün Türkiye geneli için yayınlamış olduğu T.E.F.E.'ni kullanacağını belirtmiştir.

2.1.1. GENEL FİYAT SEVİYESİ MUHASEBESİ

Bu yöntem, finansal tablolar üzerindeki genel fiyat değişimlerinin olumsuz etkilerini gidermek ve fiyat hareketlerinin işletmenin ekonomik durumunda yarattığı değişmeyi belirtmek amacı ile finansal raporların genel fiyat endeksleri ile düzeltilmesini öngören bir yöntemdir (30).

Diğer bir anlatımla, finansal tabloların düzenlendiği tarihi itibarıyla günümüz değerlerine getirilmesi işlemidir.

Genel fiyat düzeyi muhasebesine göre finansal tabloların düzeltilmesinde, tarihi maliyetler genel fiyat endekslerine göre ayarlanır. Bu şekilde farklı tarihlerdeki para değeri, bilançonun düzenlendiği tarihteki paranın satın alma gücüne getirilerek, tüm rakamların karşılaştırılabilirliği sağlanabilmektedir.

Bu muhasebe sisteminde, tüm bilanço kalemleri aynı satın alma gücüne göre, bugünkü değerlerine getirildikten sonra, gelirler ile gider ve maliyetlerin karşılaştırılması sonucu kar elde edilir. Tarihi maliyetlerin, bugünkü paranın satın alma gücüne göre düzeltilmesinde endekslerden yararlanır. Seçilecek endeks, ekonomideki tüm fiyat değişimlerini içeren güvenilir ve özellikli endeks olmalıdır.

Genel fiyat endekslerine göre düzeltimler, yalnızca tarihi maliyetleri genel fiyat düzeylerine göre düzeltilmiş tutarlarını bulmaya yardımcı olur. Düzeltilen değerler, o kalemlerin yenileme maliyetini ifade etmemektedir. Yenileme maliyeti olsa idi, özel fiyat endekslerine göre düzenlenmiş değerlerin veya cari değerinin esas alınması gerekirdi.

---

(30) Akdoğan Nalan, Tenker Nejat, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, Lebib Yalkın Yayınları, 5.Baskı, İstanbul 1997, Sayfa:613

Genel fiyat düzeyine göre finansal tabloların düzeltilmesi iki şekilde olmaktadır (31).

i. Bilanço kalemlerinden yalnızca maddi duran varlık kalemleri veya özkaynak kalemlerinin düzeltilmesi ki, bu düzeltmeye kısmi düzeltme denilmektedir. Ancak finansal tabloların gerçeği yansıtması bakımından bu düzeltme yeterli görülmemektedir.

ii. Yukarıdaki düzeltmenin eksikliğini gidermesi bakımından tüm kalemlerin düzeltilmesinde fayda vardır. Tüm kalemlerin düzeltilmesi de iki şekilde olmaktadır. Birincisinde, bilanço ve gelir tablosunun tüm kalemleri aynı satın alma gücüne göre bugünkü değerlerine getirilir. Ancak enflasyondan doğan satın alma gücü kazanç veya kayıpları dikkate alınmaz. İkincisinde ise, bilanço ve gelir tablosunun tüm kalemleri aynı şekilde düzeltildikten sonra, parasal kazanç veya kayıplar gelir tablosunda gösterilir.

TMS-2 ve IAS-29 nolu standartlarda, daha önce de açıklandığı gibi enflasyon nedeniyle parasal kalemlerin satınalma gücünde oluşan kazanç veya kayıpların hesaplanarak gelir tablosunda gösterilmesi gerektiği belirtilmişti.

İlk kez yapılacak düzeltme işleminde aşağıdaki sıra takip edilir (32):

a) Düzeltilecek tarihi verilere göre hazırlanmış bilanço ve gelir tablosunun elde edilmesi,

b) Bilanço ve gelir tablosunada yer alan kalemlerden paranın dönem sonu satın alma gücü ile ifade edilenler ile edilmeyenlerin gruplandırılması,

---

(31) Akdoğan Nalan, Tenker Nejat, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, Lebib Yalkın Yayınları, 5.Baskı, İstanbul 1997, Sayfa:614

(32) Akdoğan Nalan, Tenker Nejat, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, Lebib Yalkın Yayınları, 5.Baskı, İstanbul 1997, Sayfa:615

c) Gruplandırma işleminden sonra parasal olmayan kalemlerin hangi tarihte işlem gördükleri saptanması,

d) Parasal olmayan kalemlerin düzeltilmesinde kullanılacak katsayılarının saptanması,

e) Katsayılar yardımı ile düzeltmelerin yapılması, satın alma gücü kazanç ve kayıplarının hesaplanması ve finansal tabloların buna göre yeniden düzenlenmesi.

Genel fiyat düzeyine göre yapılacak bilanço düzeltimlerinde, dönem başı ve dönem sonu bilançoları ayrı ayrı ele alınıp düzeltilmektedir. Bilanço kalemlerinin düzeltilmesini üç grupta inceleyebiliriz.

i. Parasal kalemlerin düzeltilmesi

Dönembası bilançosunda mevcut parasal aktif ve pasif kalemler aşağıdaki formüle göre düzeltilir.

$$\text{Parasal Kalem} \quad X \quad \frac{\text{Dönem Sonu Endeks}}{\text{Dönem Başı Endeks}}$$

Dönemsonu bilançosunda mevcut parasal aktif kalemler ile borçlar dönemsonu parası ile ifade edildiğinden herhangi bir düzeltme işlemine tabi tutulmazlar.

ii. Parasal olmayan kalemlerin düzeltilmesi

Gerek dönem başı bilançolarında, gerekse dönem sonu bilançolarında yer alan parasal olmayan varlık ve pasif kalemlerin düzeltilmesinde aynı formülden yararlanılır.

$$\text{Parasal Olmayan Kalemin Tarihi Değeri} \times \frac{\text{Dönem Sonu Endeks}}{\text{Kalemin İşletmeye Girdiği Tarihteki Endeks}}$$

iii. Özkaynak kalemlerinin düzeltilmesi

Parasal olmayan pasif kalemlerinden oluşan özkaynakların düzeltilmesinde de endekslerden yararlanılır. Özkaynakların düzeltilmesinde; dönem sonu endeksinin, özkaynak kalemlerinin ortaya çıktığı tarihteki endeks sayısına bölünmesi ile oluşacak katsayısı kullanılır.

Özkaynak kalemleri, endeks kullanılmadan da düzeltilebilir. Özkaynaklar = (Net Aktif Kalemler - Borçlar) olduğundan, düzeltilmiş aktif toplamından, düzeltilmiş borçlar toplamının çıkartılması suretiyle kendiliğinden bulunabilir. Özkaynak toplamı tarihi verilere göre saptanmış özkaynak tutarı ile paranın satın alma gücüne göre saptanmış özkaynak arasındaki fark 'yeniden değerlendirme farkı' veya 'sermaye düzeltme hesabı' gibi bir hesapta özkaynak grubunda gösterilerek, özkaynakların dönem sonu parasına göre ifadesi sağlanabilir (33)

(33) Akdoğan Nalan, Tenker Nejat, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, Lebib Yalkın Yayınları, 5.Baskı, İstanbul 1997, Sayfa:622

TMS-2 ve IAS-29 nolu standartlarda ise, olağanüstü yedekler, net kar kalemi ve yeniden değerlendirme fonu hariç diğer tüm özkaynak kalemleri oluştuğu tarihten itibaren genel fiyat endeksi uygulanarak düzeltilmenin yapılacağı, önceki dönemlerde oluşan yeniden değerlendirme fonu elimine edileceği ve düzeltimden doğan farkların, düzeltilmiş bilançoda 'Olağanüstü Yedekler' de yer alacağı belirtilmiştir.

Bilanço kalemlerinde olduğu gibi tarihi verilere göre düzenlenmiş gelir tablosu kalemlerinin de genel fiyat düzeyine göre yeniden düzenlenmesi gerekir. Gelir tablosu kalemlerinin düzeltilmesini beş grupta inceleyebiliriz.

i. Dönem içinde ortaya çıkan işlemlerin düzeltilmesi.

Satışlar, alışlar, giderler (amortisman ve itfa payları hariç), diğer gelirler (parasal olmayan varlıkların satışından sağlanan karlar hariç) gelir tablosunda dönem içinde ortaya çıkan işlemlerdir. Aylık veya dönemin ortalama fiyat endeksine göre bu kalemlerin düzeltilmesi yapılır. Düzeltme işleminde, dönemin tüm günlerine bu kalemlerin aynı oranda dağıtıldığı varsayıldığından;

Dönem Sonu Endeksi

Dönemin Ortalama Endeksi

katsayısı kullanılmaktadır.

Genel fiyat düzeyine göre gelir tablosunun düzeltilmesinde, dönemin ortalama endeksi yerine, işlemin yapıldığı aydaki endeksin kullanılması tercih edilirse, düzeltme işlemleri aylık veya üçer aylık olarak yapılabilir. Bu durumda her ayın sonundaki endeks dönem sonu endeks, bir önceki ayın endeksi de dönem başı endeks olmaktadır. İki dönemin ortalaması ise aylık ortalama endeksini vermektedir.

ii. Satılan malın maliyetine ilişkin olarak dönem başı-dönem sonu stok kalemlerinin düzeltilmesi.

Stok kalemleri parasal olmayan varlık unsurlarıdır. Stok kalemleri düzeltilirken dönembaşı ve dönemsonu olarak ayrı ayrı işlemine tabi tutulur. Stokların düzeltilmesinde kullanılacak katsayı, parasal olmayan varlık unsurlarının düzeltilmesindeki gibidir.

Dönem Başı Endeks / Stok Kaleminin İşletmeye Girdiği Tarihteki Endeks

Eğer stokların kaç aylık alışları veya üretimi kapsadığı bilinmiyor ise, stok devir hızından yararlanılarak bu kalemlerin düzeltilmeleri sağlanır. Bilançoda mevcut stoklar grubunda yer alan ilk madde malzeme, yarımamül, mamül, ticari mallar ve diğer stoklar ayrı ayrı düzeltilmelidirler.

iii. Döneme ilişkin amortisman ve itfa paylarının düzeltilmesi.

Döneme ilişkin amortisman gideri iki şekilde düzeltilebilir. Düzeltilmiş duran varlık tutarına amortisman oranı uygulanarak hesaplanabilir. Yada duran varlığın düzeltilmesinde kullanılan katsayı, amortisman oranına uygulanması suretiyle düzeltme işlemi yapılabilir.

Maddi olmayan duran varlıklar içerisinde yer alan itfa payları (özel maliyet itfa payları, haklar itfa payları, patent itfa payları gibi) ile gelecek aylara/yıllara ait giderler (parasal olmayan varlık grubu içerisinde yer alması durumunda) in düzeltilmesinde;

Dönem Sonu Endeks / Varlık Unsurunun İşletmeye Girdiği Tarihteki Endeks

katsayısından yararlanır.

iv. Parasal olmayan kalemlerin satışından sağlanan kar ve zararın düzeltilmesi.

Tarihi verilere göre saptanan parasal olmayan kalemlerinin satışından sağlanan kar ve zararın genel fiyat endekslerine göre düzeltilmesi için, satışa konu olan varlık unusununun da düzeltilmesi gerekir. Tarihi verilere göre saptanan satış karı veya zararının genel fiyat düzeyine göre saptanabilmesi için, satışa konu olan varlığın değerinin dönem sonu parası ile ifadesi sağlanmalı, ayrıca dönem içinde yapılan satışın satış fiyatının da, satışın yapıldığı aya göre dönem sonu parasının değerine çevrilmesi gerekir. Böylece düzeltilmiş satış fiyatı ile düzeltilmiş maliyet değeri arasındaki fark genel fiyat düzeyine göre düzenlenen gelir tablosunda satılan varlığın, kar veya zararı olarak yer alacaktır (34).

Duran varlık satışları için de aynı uygulama geçerlidir.

v. Parasal kalemlerin neden olduğu satın alma gücü kazanç veya kayıplarının hesaplanması.

Enflasyon ortamında parasal varlıkları çok olan işletmeler, enflasyonun etkisi ile satın alma gücü kaybına uğrayıp zarar ederken, parasal olmayan varlıkları fazla olan işletmeler satın alma güçlerini aynen korumaktadırlar. Bu nedenle parasal varlık ve borçlardan ortaya çıkan kayıp ve kazançların hesaplanıp, gelir tablosuna aktarılması gerekmektedir.

Parasal kalemlerin neden olduğu satın alma gücü kazanç ve kayıpları daha önce 2 nolu Türkiye Muhasebe Standardı incelenirken açıklanmıştı. (*) Bu yüzden bu bölümde tekrar açıklanmamıştır.

---

(34) Akdoğan Nalan, Tenker Nejat, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, Lebib Yalkın Yayınları, 5.Baskı, İstanbul 1997, Sayfa:628

(*) Bakınız: 1.6.2. Tarihi maliyetlere göre düzenlenmiş gelir tablosunun düzeltilmesindeki esaslar ile parasal kalemlerin neden olduğu satınalma gücü kazanç veya kaybının hesaplanması tablosu

Enflasyon muhasebesi uygulamalarını aylık olarak yapan ve düzeltilmiş bilanço ve gelir tablolarını aylık olarak hazırlayan firmalarda, parasal kalemlerin neden olduğu satın alma gücü kazanç veya kayıpları aşağıdaki gibi de pratik olarak hesaplanabilir(35).

Dönem Başı Net Parasal Kalemler

A

$$\text{Net Parasal Kalemler} \times \frac{\text{Ay Sonu Endeks}}{\text{Ay Başı Endeks}}$$

Parasal Kalemlerdeki Artış (Azalışlar)

B
(+/-)

$$\begin{array}{l} \text{D.Sonu ve D.Başı} \\ \text{Net Parasal} \\ \text{Kalemler Farkı} \end{array} \times \frac{\text{Ay Sonu Endeks}}{\text{Ayın Ortalama Endeksi}}$$

Ay Sonunda Olması Gereken Net Parasal Kalemler

C

Ay Sonu Net Parasal Kalem Tutarı

(D)

Satınalma Gücü Kazanç veya Kaybı

E

(35) Akdoğan Nalan, Tenker Nejat, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Tenkitleri, Lebib Yalkın Yayınları, 5.Bası, İstanbul 1997, Sayfa:629

Genel fiyat düzeyine göre hazırlanmış finansal tablolar sunulurken, tarihi verileri ve genel fiyat düzeylerine göre yeniden düzenlenmiş değerleri ayrı ayrı gösterilmelidir. Bu durumda finansal tablo kullanıcıları, her iki değer üzerinden mukayese edebilme imkanını bulabileceklerdir. İşletmenin enflasyondan ne ölçüde etkilendiği, özsermayenin satın alma gücünü koruduktan sonra gerçekte bir kara veya zarar uğradığı sağlıklı bir şekilde ölçülebilir.

2.1.2. CARİ (İKAME) MALİYET MUHASEBESİ

Daha önce de açıklandığı gibi genel fiyat düzeyi muhasebesinde, bilanço ve gelir tablosu verileri, nominal değerlerine göre değil de tabloların düzenlendiği tarihteki paranın satın alma gücüne göre ifade edilmekte idi. Kar ise, özsermayenin dönembaşı ve dönemsonunda satın alma gücünü korumak kaydı ile dağıtılmaktadır. Tarihi maliyetlere bir alternatif olmayan genel fiyat düzeyi muhasebesinde yalnızca ölçü birimi değiştirilmektedir.

Ancak tüm mal ve hizmetin fiyatı, fiyatlar genel seviyesindeki artışla aynı düzeyde değişmemektedir. Bu nedenle fiyatlar genel seviyesinde kullanılan endeks bütün ekonomi için ortalama fiyat artışlarını ifade etmektedir. Enflasyonun finansal tablolar üzerindeki olumsuz etkileri genel olarak düzeltilmektedir. Oysa işletmeler daha çok, belirli mal ve hizmetlerin fiyatlarındaki değişimleri üzerinde durmaktadırlar. Mikro ekonomi yaklaşımı ile enflasyonun işletmelere etkisini yansıtabilmek için özel fiyat endekslerinin dikkate alınması konusu önem kazanmaktadır. Özel fiyat değişimlerini finansal tablolara yansıtan enflasyon muhasebesi modeline cari maliyet muhasebesi denir.

Cari maliyet muhasebesinde, varlık unsurlarının tarihi değerlerine alternatif olarak cari değerleri önem taşımaktadır. Özellikle gelir tablosu ayrıntılı bilgi vermektedir.

Cari maliyet muhasebesinde, değerlemede cari fiyat hareketleri esas alınmakta ve bu fiyat hareketlerinin işletme üzerindeki olumsuz etkileri giderilmeye çalışılmaktadır. Bu yöntemde, hesapların ifadesinde paranın nominal değeri kullanılmaktadır (Ancak bazı uygulamalarda hem cari değer, hem de paranın satın alma gücü kullanılmaktadır).

Cari değer muhasebesi, değerlemede cari değerleri esas almaktadır. Cari değer ise; duruma göre yenileme maliyeti, net nakit değer (net satış değeri), net şimdiki değer veya bunların tamamını içeren bir kavram olarak firmaya katkı değeri olabilmektedir (36).

Bu yöntemin en büyük sakıncası, cari değerin ölçülmesindeki güçlüklerdir.

Cari değerin belirlenmesinde:

- Resmi kuruluşlarca ilan edilen özel fiyat endeksleri,
- Firmanın kendi geçmiş deneyimlerinden yararlanarak geliştirilmiş olduğu endeksler,
- Satıcılardan elde edilen satış kataloglarındaki bilgiler,
- Özel değerleme uzmanlarının yapmış oldukları takdirler, kullanılabilir (37).

Cari değer muhasebesinde kar, dönembaşı özsermayenin üretim gücünü dönemsonunda da aynen koruduktan sonra kalan pozitif farktır. Burada üretim gücünden kastedilen, İşletmenin dönembaşıda mevcut varlıkları ile temin edebileceği mal ve hizmetlerin tutarını aynen dönemsonunda da koruyacak kapasiteye sahip olması gerekliliğidir. Bunun için varlıkların cari maliyetle değerlenmesi ve yararları tükenen varlıkların gider haline dönüşen tutarlarının cari maliyetlere göre belirlenmesi gerekir.

---

(36) Akdoğan Nalan, Tenker Nejat, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Tenkitleri, Lebib Yalkın Yayınları, 5.Bası, İstanbul 1997, Sayfa:674

(37) Akdoğan Nalan, Tenker Nejat, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Tenkitleri, Lebib Yalkın Yayınları, 5.Bası, İstanbul 1997, Sayfa:674

Bu yönüyle cari maliyet muhasebesi, tarihi maliyetler muhasebenin kar anlayışından ayrılmaktadır. Cari değer muhasebesinde faaliyet karı ile elde tutma karı ayrı ayrı ele alınmakta ve bunlar toplandığında toplam kar oluşmaktadır.

Elde tutma kazançlarının bir kısmı dönem içinde gerçekleşirken, bir kısmı dönem içerisinde gerçekleşmemektedir. Gerçekleşen elde tutma kazançları, dönem içinde kullanılan veya elden çıkarılan varlık unsurlarının tarihi maliyetleri ile ikame maliyetleri arasındaki farktır. Gerçekleşmemiş elde tutma kazançları ise dönem sonu varlıkların tarihi maliyetleri ile cari maliyetleri arasındaki farktır.

Cari maliyet muhasebesini 'Statement of Standart Accounting Practice (SSAP) No:16' olarak adı geçen standart, en iyi şekilde yansıtmış ve İngiltere'de 1980-1988 yıllarında uygulama alanı bulmuştur. Ancak, birleşik krallıkta, enflasyon oranı düşük olduğu için SSAP 16 nolu standardın uygulanması yürürlükten kaldırılmıştır.

İngiltere'de SSAP 16 nolu standart gelinceye kadar, cari değer muhasebesinin geçirmiş olduğu aşamalar aşağıdaki gibidir (38) :

- 1973 yılında - J.C. Bonbright'in ortaya attığı 'Firmaya Katkı Değeri' kavramı,
- 1961 yılında - Edwards ve Bell'in elde bulundurma kazançları ile faaliyet karının birbirinden olan farklılığını ortaya koyması,
- 1974 yılında - Sandilands komitesi kuruldu,
- 1975 yılında - Sandilands raporu yayınlandı,
- 1976 Kasım - ED 18 (Morpeh) raporu yayınlandı,
- 1977 Kasım - Hyde raporu yayınlandı,
- 1979 Nisan - ED 24 hazırlandı,
- 1980 Mart - SSAP 16.muhasebe standartlarında yer aldı.

---

(38) Akdoğan Nalan, Tenker Nejat, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Tenkitleri, Lebib Yalkın Yayınları, 5.Bası, İstanbul 1997, Sayfa:675

Yukarıda sıralanan her bir rapor bir önceki raporun eksikliğini gidermesi için düzenlenmiştir.

Cari maliyet muhasebesi, varlıkları değerleyerek, cari maliyetlerin saptanması ve sermayenin korunmasında önemli rol oynamaktadır.

Cari maliyet muhasebesinde düzeltme veya değerlemeye tabi tutulan varlık kalemleri sınırlandırılmıştır. Genellikle stoklar, duran varlıklar ve satılan malın maliyeti kalemleri düzeltmektedir.

Öte yandan cari maliyet muhasebesi, ekonomideki fiyat hareketlerini değil, işletmenin karşılaştığı fiyat hareketlerini (özel fiyat artışları) esas almaktadır. Bu durumda, bu yöntemin uygulanması ile bulunacak sonuç, enflasyon nedeniyle yapılacak değer düzeltmeleri ile bulunacak sonuçla aynı olmamaktadır. Cari maliyet muhasebesinin kuramsal ve subjektif oluşu yanısıra, işletmenin nakdi değerlere sahip olmaktan dolayı elde ettiği kayıp yada kazancın hesaplanmaması, finansal tabloların genel yerine özel fiyat artışları ile düzeltilmesi bu yöntemin diğer eksik yanlarını oluşturmaktadır.

2.1.3. GENEL FİYAT - CARİ MALİYET MUHASEBESİ

Genel fiyat seviyesi muhasebesi, paranın değerinin sürekli değişmesi karşısında ölçme soru yarattığı bir gerçektir. Cari maliyetler muhasebesi ise, varlıkların cari değerlerini belirlerken, fiyatlar genel seviyesindeki değişimin sıfır olduğunu varsayarak , fiyatlar özel seviyesindeki artışları ele aldığından yetersiz kalmaktadır. Her iki model de farklı kuramsal nitelik ve amaç taşımakla birlikte, birbirlerinin eksikliklerini tamamlayıcı özelliğe sahiptirler. Enflasyonun finansal tablolar üzerindeki tüm etkisinin giderilmesi açısından, yukarıda açıklanan her iki muhasebe modelinin üstünlükleri birleştirilerek ele alınmalıdır.

Yukarıda belirtilen noktalar, 'Karma Yöntem veya Entegre Yöntem' olarak da adlandırılan 'Genel Fiyat-Cari Maliyet Muhasebesi' nin birlikte uygulanarak, genel ve özel fiyat hareketlerinin tüm etkilerini finansal tablolara yansıtılması gereğini ortaya çıkarmaktadır.

Bu yöntem ile, cari maliyet muhasebesine göre düzenlenen finansal tabloların dönem sonlarında fiyatlar genel seviyesi indeksleri ile düzeltilmesi öngörülmektedir. Böylece, nakdi değerlerle ilgili elde tutma kazançlarının enflasyon ortamındaki önemi nedeniyle saptanması finansal tablolarda sunulması sağlanabileceği gibi, nakdi olmayan değerlerle ilgili ikame maliyeti muhasebesinde saptanmış elde tutma kazançlarının veya maliyet tasarruflarının da gerçek ve gerçek olmayan tutarları ayıklanabilmektedir(39).

Entegre yöntemin amacı, cari maliyet muhasebesine göre saptanmış karın, genel fiyat endekslerine göre düzeltilerek gerçek kara ulaşılmasını sağlamaya yöneliktir. Bu yöntemde, elde mevcut nakdi olmayan kalemlerin cari maliyetlerindeki artışları, gerçekleşmemiş elde bulundurma kazançları olarak cari maliyet muhasebesine ek olarak göstermektedir.

Modelin uygulanmasında özel fiyat endekslerinin kullanılması; fiyatlar genel seviyesindeki değişme hızı sıfırdır varsayımına dayanmaktadır. Oysa ekonomik bir gerçek olarak, eğer fiyatlar özel seviyesinde değişmeler varsa, fiyatlar genel seviyesindeki değişmenin sıfır olduğu varsayılamayacağı gibi, bu iki değişimin birbirinden soyutlanabileceği de varsayılmaz. Ancak model bu varsayım üzerinde geliştirilmiş ve gerçekleştirilebilir elde tutma kazançları sadece özel fiyat seviyesindeki değişmeler esas alınarak saptanmıştır. Bu nedenle entegre muhasebe modeli, özel fiyat seviyelerindeki değişmelere göre saptanmış sözkonusu ikame maliyeti muhasebesi karını fiyatlar genel seviyesindeki değişmelere göre yeniden düzeltmekte ve düzeltme

---

(39) Yüksel, Ahmet, Enflasyon Muhasebesi, Aralık 1997, İstanbul, Sayfa:132

işlemi onunda gerçek olmayan kar tutarı ayıklanarak, gerçek ikame maliyeti muhasebesi karına ulaşılması amaçlanmaktadır. Bu amacın gerçekleştirilmeye çalışılması yanında, satın alma kazanç ve kayıplarının saptanması ve sunulması sağlanmaktadır (40).

Farklı şekillerde artış gösteren özel fiyatlar, genel fiyatlardaki değişimler karşısında 'nispi fiyat değişimi' olarakda izlenebilmektedir. Nispi fiyat değişimine bir örnek verecek olursak;

Genel fiyatlardaki artışın % 30 olduğu bir ortamda, Z malının fiyatı % 55'lik bir artış gösteriyor ise, Z malının nispi fiyat artışı, $(\%55 / \% 30) - 1.00 = \% 19$ olmaktadır.

Fiyat artışları her üç modele göre aşağıdaki gibidir:

- Genel Fiyat Seviyesi Modelinde = % 30
- Cari Maliyet Muhasebesi Modelinde = % 55
- Entegre Muhasebe Modelinde = % 19

Görüleceği üzere; Genel Fiyat Seviyesi'nde genel fiyat hareketleri, Cari Maliyetler Muhasebesi'nde ise özel fiyat hareketleri dikkate alınarak düzeltimler birbirlerinden bağımsız olarak yapılmakta, Entegre Muhasebe Modeli'nde ise nisbi fiyat artışı dikkate alınmaktadır.

Finansal tablolar üzerindeki tüm olumsuz etkileri gidermeyi amaçlamasına karşı, bu yöntem uygulama alanı bulamamıştır.

Entegre yöntemin, en iyi enflasyon muhasebesi yöntemi olduğunu ileri sürenler olduğu gibi, işletme faaliyeti sonuçlarını doğru olarak yansıtmadığı konusunda da aksi görüşler vardır.

---

(40) Yüksel, Ahmet, Enflasyon Muhasebesi, Aralık 1997, İstanbul, Sayfa:132-133

2.2 ENFLASYON MUHASEBESİ MODELLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Fiyatlar Genel Seviyesi Muhasebesine göre hazırlanan finansal tablolar, uygulama kolaylığı ve yeterli derecede objektif olmasından dolayı, diğer muhasebe modellerine göre daha fazla uygulama alanı bulmuştur. Cari Maliyet Muhasebesi daha çok işletme içi kontrol açısından üstünlük sağlamaktadır. Genel Fiyat - Cari Maliyet Muhasebesi ise kuramsal açıdan her ne kadar üstün görünüyorsa da, bu yöntemin uygulanmasının zor oluşu nedeni ile piyasada muhasebe-finans yöneticilerince tercih edilmemektedir.

Sonuçta yukarıda açıklanan muhasebe modellerinden üçünün de tarihi maliyetler muhasebesine göre üstün oldukları açıkça ortadadır. Bu muhasebe modellerinden hangisi seçilirse seçilsin, muhasebenin temel ilkelerine bağlı kalarak, sürekli, ekonomik, pratik ve zamanlı olmasına dikkat edilmelidir. Bu özellikler düşünüldüğünde fiyatlar genel seviyesi muhasebesi modelinin diğer modellere nazaran uygulanabilirliği daha fazladır.

Yukarıda açıklanan muhasebe modellerinin kar kavramına göre de karşılaştırılmasında fayda vardır.

i. Tarihi maliyetler muhasebesinde kar; cari fiyatlarla olan gelirler ile cari olmayan tarihi maliyetler arasındaki farktır.

ii. Genel fiyat seviyesi muhasebesinde kar, tüm kalemlerin genel fiyat endekslerine göre düzeltilmesinden sonra, cari gelirlerle maliyetlerin karşılaştırılması sonucu hesap edilmektedir. Ayrıca karın tespitinde enflasyondan dolayı ortaya çıkan parasal kazanç ve kayıpların da dikkate alınması gerekir.

iii. Cari maliyet muhasebesinde kar, işletmenin dönembası özsermayesinin üretim gücünü dönem sonunda da aynen koruduktan sonra kalan pozitif farktır.

iv. Genel Fiyat-Cari Maliyet Muhasebesinde kar kavramı ise, cari maliyet muhasebesine göre bulunan kar tutarının, genel satın alma gücüne göre düzeltilmesi sonucunda bulunan tutardır.

Enflasyon muhasebesi modellerinin çeşitli kriterler bakımından karşılaştırılması aşağıdaki gibi yapılabilir (41) :

TABLO-I

<i>Enflasyon Muhasebesi Modelleri</i>	<i>Sabit Satınalma Güçü</i>	<i>Faaliyet Karının Elde Bulundurma Kazancından Ayrılması</i>	<i>Enflasyonun Cari Değerler</i>	<i>Enflasyonun İşletmeler Üzerindeki Etkisi</i>	<i>Objektiflik</i>	<i>Geçerlilik</i>
TMM	Zayıf	Zayıf	Zayıf	Zayıf	En İyi	Zayıf
GFSM	En İyi	Zayıf	Zayıf	Zayıf	İyi	Zayıf
CMM	İyi	İyi	İyi	İyi	Zayıf	İyi
GF-CMM	En İyi	İyi	İyi	En İyi	Zayıf	En İyi

TABLO-II

<i>Kriterler / Modeller</i>	<i>TMM</i>	<i>GFSM</i>	<i>CMM</i>	<i>GF-CMM</i>
Üretilen Bilgiler Anlamlı ve Yorumlanabilir	Hayır	Kısmen Evet	Evet	Evet
Üretilen Bilgiler İşletme İlgililerine Yararlı	Hayır	Kısmen Evet	Kısmen Evet	Evet
Uygulanabilirlik	Kolay	Kolay	Zor	Çok Zor
Denetlenebilirlik	Kolay	Zor	Zor	Çok Zor

(41) Tablo-I Hacırüstemoğlu, Rüstem, Enflasyon Muhasebesi Uygulamaları, İstanbul 1997, Sayfa: 35
Tablo-II Yüksel, Ahmet, Enflasyon Muhasebesi, Aralık 1997, İstanbul, Sayfa:149

Basit bir örnekle yukarıda açıklanan muhasebe modellerinin belirgin özelliklerinin gösterilmesi uygun olacaktır.

X Ticari işletmesi 1.1.1995'de 1.000.000.000.-TL nakitle işe başlamıştır. Bu tarihte, D.İ.E.'nin toptan eşya fiyat endeksi (1987=100 bazlı endeks) 5630,3'dür. Toptan eşya fiyat endeksi Haziran 1995'de 6845,4 ve Aralık 1995 sonunda da 8567,1'e çıkmıştır.

X Ticari işletmesi 1.1.1995'de adedi 50.000.000.-TL olan fotokopi makinasından 20 adet satmak üzere, peşin bedelle almıştır. Fotokopi makinalarının Haziran ayı piyasa fiyatı 90.000.000.- TL ve Aralık ayı sonunda da 100.000.000.- TL olduğunu kabul edelim.

X Ticari işletmesi satın aldığı fotokopi makinalarının tanesi 130.000.000.-TL'den olmak üzere toplan 10 adet peşin bedelle satmıştır.

X Ticari işletmesinin yıl sonuna kadar başka bir işlemi olmadığını kabul edersek, enflasyon muhasebesi modellerinin tarihi maliyetler muhasebesi modeli ile karşılaştırılması aşağıdaki gibi olacaktır.

X Ticari İşletmesinin 1995 Yılı Gelir Tablosu

	Tarihi M.M.	Genel Fiyat S.M.	Cari M.M.	G. F.-Cari M.M.
Hasılat	1.300.000.000	1.625.000.000 (a)	1.300.000.000	1.625.000.000 (a)
S.M.M.	500.000.000	760.000.000 (b)	900.000.000 (f)	1.125.000.000 (i)
Faaliyet Karı	800.000.000	865.000.000	400.000.000	500.000.000
Gerçekleşen Elde Bulundurma Kazancı	----	----	400.000.000 (g)	365.000.000 (i)
Net Parasal Kayıp	----	(325.000.000) (c)	----	(325.000.000) (c)
Gerçekleşen Gelir	800.000.000	540.000.000	800.000.000	540.000.000
Gerçekleşmeyen Elde Bulundurma Kazancı	----	----	500.000.000 (h)	240.000.000 (j)
Net Gelir	800.000.000	540.000.000	1.300.000.000	780.000.000

Kullanılacak İndeksler (1987=100 bazlı endeks)

$$8.567,1 / 6.845,4 = 1,25$$

$$8.567,1 / 5.630,3 = 1,52$$

$$6.845,4 / 5.630,3 = 1,21$$

G.F.S.M.

$$(a) 1.300.000.000 \times 1,25 = 1.625.000.000$$

$$(b) 500.000.000 \times 1,52 = 760.000.000$$

$$(c) 1.300.000.000 \times 1,25 = 1.625.000.000$$

$$\underline{1.300.000.000}$$

$$325.000.000$$

Cari M.M.

(f) Fotokopi makinasının Haziran ayındaki piyasa fiyatı 90.000.000.-TL idi.

$$10 \text{ adet fotokopi makinası satıldığına göre } 10 \times 90.000.000 = 900.000.000 \text{ TL}$$

$$(g) 900.000.000 - 500.000.000 = 400.000.000$$

$$(h) 1.000.000.000 - 500.000.000 = 500.000.000$$

G.F. - C.M.M.

$$(i) 900.000.000 \times 1,25 = 1.125.000.000$$

$$(j) (900.000.000 - 500.000.000 \times 1,21) \times 1,25 = 365.000.000$$

$$(j) 1.000.000.000 - (500.000.000 \times 1,52) = 240.000.000$$

X Ticari İşletmesinin 31.12.1995 Tarihli Bilançosu

	Tarihi M.M.	Genel Fiyat S.M.	Cari M.M.	G. F.-Cari M.M.
Aktif				
Kasa	1.300.000.000	1.300.000.000	1.300.000.000	1.300.000.000
Stoklar	500.000.000	760.000.000 (d)	1.000.000.000	1.000.000.000
Aktif Varlıklar Toplamı	1.800.000.000	2.060.000.000	2.300.000.000	2.300.000.000
Pasif				
Sermaye	1.000.000.000	1.520.000.000 (e)	1.000.000.000	1.520.000.000 (e)
Dağıtılmamış Kar	800.000.000	540.000.000	800.000.000	540.000.000
Gerçekleşmeyen Elde Bulundurma Kazancı	----	----	500.000.000	240.000.000
Pasif Kaynaklar Top.	1.800.000.000	2.060.000.000	2.300.000.000	2.300.000.000

(d) $500.000.000 \times 1,52 = 760.000.000$

(e) $1.000.000.000 \times 1,52 = 1.520.000.000$

Örnekte de görüleceği üzere;

Genel Fiyat Seviyesi Muhasebesi Modeli'nde genel fiyat endekslerine göre bilanço ve gelir tablosu kalemleri düzeltilmiş, enflasyondan dolayı oluşan satınalma gücü kaybı gelir tablosuna ilave edilmiştir.

Cari Maliyet Muhasebesi Modeli'nde ise genel fiyat endeksleri dikkate alınmamış, stoğun cari piyasa değeri alınarak, finansal tabloları düzeltme yoluna gidilmiştir. Gerçekleşen elde bulundurma kazancı ile gerçekleşmeyen elde bulundurma kazancı ayrı ayrı tespit edilerek faaliyet karına ilave edilip toplam kar bulunmuştur. Bu şekilde nominal kar ve gerçek kar ayrı ayrı gösterilmiş olmaktadır.

Genel Fiyat-Cari Maliyet Muhasebesi Modeli'nde ise Cari Maliyet Muhasebesi'ne göre bulunan değerler, genel fiyat endekslerine göre yeniden düzeltilmiştir.

3.BÖLÜM

ENFLASYON MUHASEBESİ İLE İLGİLİ VERGİSEL DÜZENLEMELER

3.BÖLÜM

3.1. ENFLASYON MUHASEBESİ İLE İLGİLİ VERGİSEL DÜZENLEMELER

Yaşanılan yüksek enflasyon, Türkiye ekonomisinin en önemli sorunu olmuş, giderek artan bir tempo ile de tamamen kronik bir hal almıştır. Enflasyonist bir ortamda faaliyetlerini sürdüren işletmeler, finansal tablolarından beklenen yararı alamamaktadır. Şu anda alınan vergisel amaçlı yasal düzenlemeler ile enflasyonun finansal tablolar üzerindeki etkileri arındırılmaya çalışılmakta, fakat bu düzenlemeler yetersiz kalmaktadır.

12.10.1997 tarihinde Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından hazırlanan 'Vergi Reform Özel İhtisas Komisyonu Raporu' ile; çeşitli vergi kanunlarında değişiklik yapan kanun tasarıları yanında, genel enflasyon ayarlaması konusunda V.U.K.'nun mük. 290'ıncı maddesi ile Maliye Bakanlığına önerilerde bulunmuştur.

Vergi kanunlarında değişiklik yapılan kanun tasarıları gündemde görüşülmektedir.

Önerilen genel enflasyon ayarlamasına göre (42) , işletmelerin bilançolarında yer alan;

- Amortismanına tabi sabit kıymetler,
- Arsa ve araziler,
- İştirakler,
- Stoklar ile
- Özsermaye

aylık ve yıllık enflasyon rakkamları çerçevesinde belirlenen yeniden değerlendirme oranları ile zorunlu olarak yeniden değerlendirme işlemine tabi tutulmaktadır.

---

(42) Vergi Reform Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, 12.10.1997, İstanbul

Ancak önerilen değişiklik, kredi ile çalışan firmalarda aleyhte sonuçlar doğurmaktadır. Diğer bir ifade ile özkaynakla çalışan firmaların enflasyonist kararları bu sistemle mali kardan tenzil edilirken, özkaynak yetersizliği içinde bulunan firmaların ise mevcut vergi ve muhasebe sistemine göre hesaplanan mali karları daha yüksek karlılığa (veya zarar varsa zararın azaltılması) ulaşma sonucunu doğurmaktadır.

Diğer bir ifade ile önerilen enflasyon muhasebesi uygulaması özkaynakları yetersiz işletmelerde ilave bir vergi yükü doğurmaktadır. Önerilen sistemin zorunlu kılınması durumunda ise kredi yoğun çalışan işletmeler için ilave vergi nedeniyle ek finansman yükü getirecektir.

Bu nedenle önerilen enflasyon muhasebesi sistemi, sadece ağırlıklı olarak özkaynakla çalışan ve bu sermayesini de ağırlıklı olarak stoklar için kullanan işletmelerde mali kar üzerindeki enflasyonist etkilerin giderilmesini sağlamaktadır.

Önerilen sistemin bu yönüyle bir geçiş dönemine ihtiyacı vardır. Bu geçiş döneminde işletmelerin özkaynakla çalışmalarını sağlayacak önlemlerin alınması imkanı sağlanmalıdır.

Ancak bankacılık ekonomik sistemin vazgeçilmez bir unsurudur. Özellikle sınai işletmelerin kredi kullanmaksızın özkaynaklarla, büyük ölçekli yatırımlara girişmesi imkansızdır. Hal böyle olunca önerilen enflasyon muhasebesi kabul görmemiştir.

Ülkemizde finansal tabloların enflasyona karşı düzeltilmesi konusunda en kapsamlı çalışma, 2 nolu Türkiye Muhasebe Standardı (Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama) dır. Mevcut standardın en büyük eksikliği, TİMÜDESK tarafından 1.1.1997 tarihinden itibaren yürürlüğe konmuş olmasına rağmen, yasal açıdan uygulanmasının zorunlu olmamasıdır. Bu standart ile enflasyona karşı düzeltilmelerin, muhasebe kayıtları dışında raporlama ile yapılması öngörülmektedir.

Şu an uygulanmakta olan vergisel önlemler yasa maddeleri ile aşağıdaki gibidir :

A) Doğrudan Enflasyon Muhasebesinin Bir Parçası Olarak Görülen Vergisel Düzenlemeler :

- 1- Yeniden Değerleme (V.U.K. mkr. md. 298)
- 2- Son Giren İlk Çıkar (LIFO) Stok Değerleme Yöntemi (V.U.K. md. 274,275)
- 3- Finansman Gideri Kısıtlaması (G.V.K. md. 41/8 - K.V.K. md. 15/3)
- 4- Maliyet Bedeli Artırımı (G.V.K. md.38-39)
- 5- Yatırım İndirimi Tutarının Endekslenmesi (G.V.K. Ek md. 4)
- 6- Finansman Fonu (K.V.K. mkr. md. 8)

B) Dolaylı Olarak Enflasyon Muhasebesi Amaçlarına Yardımcı Olan Vergisel Düzenlemeler :

- 1- Hızlandırılmış Amortisman Uygulaması (V.U.K. mkr. md. 315)
- 2- Duran Varlık Yenileme Fonu (V.U.K. md. 328,329)
- 3- Borç ve Alacaklarda Reeskont Uygulaması (V.U.K. md. 281 ve md. 285)
- 4- Gayrimenkul ve İştirak Satışlarından Doğan Karın Sermayeye İlavesinde Vergi İstisnası (K.V.K.'na 4108 sayılı kanunla eklenen geçici 23/A md.)
- 5- Araştırma ve Geliştirme Fonu (K.V.K. md. 14)
- 6- Gider Artış Fonu (G.V.K. md. 57)

C) Vergilendirmeyi Enflasyona Göre Düzeltten Vergisel Düzenlemeler

3.2. DOĞRUDAN ENFLASYON MUHASEBESİNİN BİR PARÇASI OLARAK GÖRÜNEN VERGİSEL DÜZENLEMELER

3.2.1. YENİDEN DEĞERLEME

Yeniden değerlendirme, enflasyonist dönemlerde işletmelerin sahip oldukları iktisadi kıymetlerin kayıtlarda yer alan değerlerinin enflasyon karşısında değişmiş olan gerçek değerlerine yakınlaştırılması işlemidir (43).

Yeniden değerlendirme oranı, yıllık enflasyon oranı gözönüne alınarak belirlenmektedir.

İşletmeler yeniden değerlendirme yaparak varlıklarını enflasyon oranında artırmış olurlar. Yeniden değerlemeden dolayı oluşan fonlar da, bilançoda özkaynaklar içerisinde 'Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Fonu' hesabında yer alır. Bu durumda finansal tablolar homojen olma özelliğine sahip olmaktadır.

Yeniden değerlendirilmiş değerler üzerinden ayrılan amortismanlar, karı düşürmekle beraber, fiktif karın oluşmasını engeller. Aslında bu durum enflasyon karının elimine edilmesidir. Öte yandan enflasyon karının vergilenmemesi sağlanmış olmaktadır.

Yüksek enflasyon dönemlerinde yeniden değerlendirme uygulaması ile varlıklar gerçeğe yakın değerler ile gösterildiğinden, işletmelerin kredi değerini de artırmaktadır. Enflasyonun işletmeler üzerindeki olumsuz etkilerini gidermesi bakımından son derecede önemli bir uygulamadır.

---

(43) Yılmaz, Kazım, Değerleme, Maliye Hesap Uzmanları Derneği Yayını, İstanbul 1997, Sayfa: 263

3.2.2. SON GİREN İLK ÇIKAR (LIFO) STOK DEĞERLEME YÖNTEMİ

Lifo yöntemi yeniden değerlendirme uygulaması gibi, enflasyonun işletmeler üzerindeki olumsuz etkileri gidermesi bakımından önemlidir. Ancak bu yöntem, yeniden değerlendirme gibi radikal nitelikte olmasa da enflasyona karşı telafi edici özelliğe sahiptir. Bu yöntem ile stokların, defterde kayıtlı değerleri gerçek fiyatlara farklı bir yöntemle yükseltilmiş olmaktadır.

Lifo yönteminde, son giren malın değeri, satılan malın maliyetini oluşturmakta, dönem sonu stokların değerini düşürmektedir. Bu durumda satılan malın maliyeti artmakta, satış karı azalmakla beraber gerçek satış karı tespit edilmiş olmaktadır.

Bu yönteme vergisel açıdan baktığımızda, işletmelerin ilgili yılda ödeyecekleri vergileri ertelemiş oldukları görülmektedir.

Bu yöntem, özellikle, satınalmaların sık sık ve küçük partiler halinde yapıldığı ve stok dönme çabukluğunun da yüksek olduğu işletmelerde, zahiri karlara engel olmak üzere, başarıyla uygulanabilir (44).

3.2.3. FİNANSMAN GİDERİ KISITLAMASI

Madde hükmüne göre gider kısıtlaması yapılabilmesi için, işletmelerin dönem sonu stoklarını son giren ilk çıkar (LIFO) yöntemine göre değerlemeleri veya amortismanına tabi iktisadi kıymetlerini yeniden değerlemeye tabi tutmaları gerekmektedir.

Bu uygulamadan maksat, yabancı kaynağa ait giderlerin enflasyona isabet eden kısmının indiriminde % 25'lik kısıtlama getirilmesidir (45) .

(44) Pekiner, Kamuran, İşletme Denetimi, 5.Bası, İstanbul 1988, Sayfa:99

(45) 1997 yılı için belirlenen yeniden değerlendirme oranı % 80,40'tır. Aynı dönem için belirlenen yıllık ortalama ticari kredi faiz oranı % 100,20'dir. Bu durumda tespit edilen oranlara göre mükellefler, 1997 yılında kullandıkları yabancı kaynaklara ilişkin gider ve maliyet unsurlarının (% 80,40 / % 100,20 =) % 80,20 x % 25 = % 20'sini kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alacaklardır (27.2.98 gün ve 23271 sayılı Resmi Gazete).

Finansman gideri kısıtlaması ile gider yazılamayacak tutar, mali karı dolayısıyla ödenecek vergiyi artıran özelliğe sahiptir.

Ancak bu yöntem, amacı gerçekleştirmek bakımından yetersiz olduğu gibi, bazı durumlarda tersine sonuçlar da vermektedir; şayet alınan krediler işletme sermayesine bağlı ise, finansman giderlerinin enflasyonist etkisinin mali kara ilave edilmesi, haksız matrah beyanına sebebiyet vermektedir.

3.2.4. MALİYET BEDELİ ARTIRIMI

Enflasyon dönemlerinde maliyet bedeli artırımı ile işletmelerin sahip oldukları duran varlıklarının satışından dolayı oluşan fiktif kazançların vergilenmemesi amaçlanmıştır.

Bu uygulama ile, duran varlıkların satışı esnasında, bu varlıkların iktisap tarihi ve satış tarihi hariç olmak üzere, iki tam yıl süreyle yeniden değerlendirme tabi tutularak oluşacak kar vergi dışında bırakılmaktadır. Vergi dışında kalan bu tutarlar, işletme bilançolarında 'Maliyet Artış Fonu' olarak özkaynaklarda kalmaktadır.

Maliyet bedeli artırımı uygulaması, enflasyonist dönemlerde, duran varlıkların nakte dönüştürülmesini sağlamakla özkaynakların aşınmasını önlemektedir. Yeniden değerlemenin eksik ve yetersizliğini gidermesi bakımından da son derecede önemlidir.

3.2.5. YATIRIM İNDİRİMİ TUTARININ ENDEKSLENMESİ

Yatırım indirimi bir teşvik yöntemidir. Yatırım teşvik belgesine sahip işletmeler, yatırım döneminde kullanmadıkları indirim tutarını, karlı duruma geçtikleri daha sonraki yıllarda uygulamaktadırlar.

Yatırım döneminde kullanılmayan indirimler, enflasyon nedeni ile erezyona uğramaktadır. Yatırım dönemi uzadıkça da yararlanılacak yatırım indirimi tutarı reel olarak düşmektedir.

İşte bu olumsuz durumu önlemek için, yatırım indiriminde endeksleme uygulaması getirilmiştir. Endeksleme yönteminde anahtar katsayı yeniden değerlendirilmiştir.

Endeksleme yöntemi ile, yatırım döneminde kullanılmayan indirim tutarının, üç yıl için yeniden değerlendirilerek enflasyondan korunması düşünülmüştür.

3.2.6. FİNANSMAN FONU

Finansman fonu uygulaması ile; yatırım yapan mükelleflere, daha rahat kaynak sağlamak amacıyla, kurumlar vergisi matrahının % 25'ni ve yatırım indirimi tutarını geçmemek kaydı ile finansal açıdan bir kolaylık sağlanmıştır. Finansman fonu uygulaması bir istisna veya muafiyet değildir.

Bu uygulama ile enflasyon dönemlerinde işletmeleri yatırım yapmaya teşvik etmek ve enflasyon karlarından ayrılan vergilere erteleme getirilerek enflasyon karlarının vergilendirilmesi önlenmektedir.

3.3. DOLAYLI OLARAK ENFLASYON MUHASEBESİ AMAÇLARINA YARDIMCI OLAN VERGİSEL DÜZENLEMELER

3.3.1. HIZLANDIRILMIŞ AMORTİSMAN UYGULAMASI

Hızlandırılmış (azalan bakiyeler usulü) amortisman uygulaması, enflasyon dönemlerinde işletmelerin tercih ettiği bir yöntemdir. Enflasyon oranı, yeniden değerlendirilme oranının üstünde kaldığı durumda, işletmeler normal usulde amortisman uygulamak yerine, hızlandırılmış amortisman uygulamasını seçerek, işletmeyi enflasyonun etkilerine karşı korumuş olurlar.

Ekonomideki enflasyon oranının yüksek olduğu dönemlerde, enflasyonun amortisman müessesinde meydana getirdiği tahribat, seçilen amortisman usulüne göre değişmektedir. Mükelleflerin normal usule göre amortisman ayırmaları halinde enflasyondan etkilenme dereceleri, azalan bakiyeler usulüne göre amortisman ayırmaları haline kıyasen daha çok olmaktadır. Bu etki özellikle, yeniden değerlendirilerek yeni değerler üzerinden amortisman ayırma hakkı bulunmayan Gelir Vergisi mükellefleri için kendini daha güçlü hissettirmektedir. Bu nedenle sözkonusu mükellefler, azalan bakiyeler usulüne göre amortisman ayırmak suretiyle, enflasyonun tahribatını normal usule kıyasen kısmen de olsa azaltabilirler (46).

İşletme, aktifine aldığı sabit kıymetler üzerinden azalan bakiyeler usulüyle amortisman ayırdığında, ilk yılda daha fazla gider veya maliyet yazma imkanına sahip olacaktır. Bu durum verginin daha sonraki yıllara taşınmasını, diğer bir deyişle ilk yılda daha az vergi ödenmesini sağlar. Dolayısıyla işletmeler bu uygulama ile finansman yapılarını korumuş olacaklardır.

3.3.2. DURAN VARLIK YENİLEME FONU

Aktifte kayıtlı sabit kıymetlerin satışı esnasında ortaya çıkacak kar vergilenmeksizin, üç yıl süreyle pasifte 'Özel Fonlar' hesabı adı altında 'Duran Varlık Yenileme Fonu' olarak kaydedilir.

Duran varlıkların yenilenmesi için ayrılan bu fonlar, enflasyonist dönemlerde işletmelere kolaylık sağlamaktadır.

Duran varlık yenileme fonu ile işletme vergi erteleme avantajına sahip olacaktır. Bir bakıma bu fonlar ile enflasyon karının elimine edilmesi sağlanmaktadır.

---

(46) Koçak, Özer, Enflasyonun Amortisman Müessesesindeki Tahribatını Kısmende Olsa Azaltabilmek İçin Hangi Usule Göre Amortisman Ayırman Gerekir?, Vergi Dünyası, Ağustos 1988, Sayı:84, Sayfa:46

3.3.3. BORÇ VE ALACAKLARDA REESKONT UYGULAMASI

Enflasyonist dönemlerde, vadeli borçların ve alacakların bilanço günündeki değerleri gerçeği yansıtmadığından, bu kalemlerin düzeltilmesi gerekmektedir. Bu amaçla borç ve alacaklar reeskont işlemlerine tabi tutularak bilanço günündeki gerçek değerlerine getirilir. Böylece vadeli borçlar ve alacaklar; enflasyonun etkisinden arındırılmış, hesap dönemine ait gelir ve giderler kaydedilerek reel kar/zarar bulunmuş olacaktır.

3.3.4. GAYRİMENKUL VE İŞTİRAK SATIŞLARINDAN DOĞAN KARIN SERMAYEYE İLAVESİNDE VERGİ İSTİSNASI

Enflasyonist dönemlerde işletmelerin aktifinde kayıtlı bulunan gayrimenkul ve iştirak hisseleri, ileriki yıllarda satılmaları halinde, maliyet bedeli ve satış bedeli arasında oluşacak farklar enflasyon karlarına neden olmaktadır.

Vergi kanunlarımızda bu konuda, gayrimenkul ve iştirak hisselerinin satışından doğacak kar, o yıl şirket sermayesine ilave edilmesi şartı ile vergiden istisna edilmesi uygulaması getirilmiştir.

Enflasyon dönemlerinde, işletmelerin nakide duydukları ihtiyaç bu şekilde sağlanmış olacaktır. Vergilendirilmeyen karın sermayeye ilave edilmesi ile de, özkaynaklar gerçek değerlerine yakınlaştırılmış olacaktır.

3.3.5. ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME FONU

Araştırma ve Geliştirme Fonu ile işletmeler, AR-GE harcamaları tutarını geçmemek kaydı ile harcamaların yapıldığı yılda ödeyecekleri Kurumlar Vergisinin % 20'lik kısmını, üç yıl süre ile faizsiz olarak ertelemektedirler.

İşletmelere tanınan bu uygulama, finansman fonunda olduğu gibi bir vergi muafiyeti ya da istisna niteliğinde değildir. Araştırma ve Geliştirme Fonu uygulaması, işletmelere vergi avantajı sağlamaktadır.

Bu uygulamadaki amaç işletmeleri yeni teknoloji arayışlarına teşvik etmektir. AR-GE Fonu ile, enflasyon dönemlerinde kaynak sıkıntısı çeken işletmelere üç yıl süreyle vergi erteleme uygulaması getirilmesi suretiyle kaynak sağlanmaktadır.

3.3.6. GİDER ARTIŞ FONU

Yetiştirilmesi uzun zaman alan ve kesilip satılmak amacıyla, yetiştirilmek için aktifleştirilen ağaçların giderleri satıldığı yıl hariç olmak üzere V.U.K.'nu hükümlerine göre yeniden değerlemeye tabi tutulurlar. Yeniden değerlemeden dolayı oluşan fonlar pasifte 'Gider Artış Fonu' hesabına alınır. İşletmeler isterlerse bu fonu sermayelerine ilave edebilmektedirler. Gider artırım uygulaması ihtiyari olup geriye dönük işlem yapılmaz.

Bu uygulama ile önceki yıllar yapılan giderlerin enflasyon nedeni ile endekslenmesini ve vergilendirme endeksleme sonrası değerlerin maliyet olarak kabul edilmesi amaçlanmıştır (47).

---

(47) Erdem, Hayrettin, Vergi Hukukumuzda Enflasyon Muhasebesinin Uygulandığı Durumlar , Yaklaşım, Ekim 1997 , Sayı: 58, Sayfa: 107

3.4. VERGİLENDİRMEYİ ENFLASYONA GÖRE DÜZELTEN VERGİSEL DÜZENLEMELER

Enflasyonist dönemlerde vergi sistemimizde yer alan maktu had ve tutarların düzenlenmesi zorunludur. Belli ekonomik ve sosyal amaçlar gözetildiğinde, sistemde yer alan maktu had ve tutarlar işlevlerini yerine getirmesi için, enflasyonist süreçte ayarlanması gerekir.

Bu tür düzenlemeler, muhasebe işlemleri ve finansal tablolarla etkisi olmadan, ödenecek vergiyi kendiliğinden azaltma sağlayan sonuçlar yaratırlar.

Vergi uygulaması açısından enflasyon dönemlerinde vergilendirmeyi yakından ilgilendiren bazı maktu had ve tutarlar vergi kanunları itibariyle şöyle sıralanabilir.

a) Gelir Vergisi Kanunu'nda:

Gelir Vergisi tarifesi artan oranlı sisteme göre düzenlenmiştir. Gelirin belli hadleri veya tutarları geçmesi halinde oranı yükselmektedir. Belli edilen had ve tutarlar enflasyon etkisinde kaldığından belli tarifelere ait dilimlerdeki hadler her yıl başı itibariyle artırılmaktadır. 1997 yılı gelir vergisi tarifesinde % 25 orana giren gelir dilimi 500.000.000.-TL olduğu halde 1998 yılında bu tutar 750.000.000.-TL'ye çıkarılmıştır. Ücretlerin vergilendirilmesinde uygulanan özel indirim tutarı aynı şekilde her yıl artırılmaktadır.

Götürü usulde vergilendirmeyi gerektiren şartlara ilişkin hasılat tutarı ve işyeri kiralari ile götürü usulde vergilendirilecek mükelleflerin götürü kazanç tutarları her yıl itibariyle düzenlenmektedir.

Gayrimenkul sermaye iradı ve menkul sermaye iradı ile ilgili istisna miktarları ile menkul sermaye iratlarının vergilendirilmeyecek kısımları her yıl yeniden artırılmaktadır.

Gelir Vergisi'nde vergilendirme açısından önemli yer tutan hayat standardı uygulaması ile ilgili tutarlar her yıl itibariyle belirlenir. Gerek temel gösterge tutarları, gerekse hayat standardı ek gösterge tutarları artan enflasyon oranında her yıl itibariyle artırılmaktadır.

b) Kurumlar Vergisi Kanunu'nda :

Kurumlar Vergisi Kanunun'nda her yıl itibariyle maktu hadlerin artırılmasına ilişkin düzenlemeler Gelir Vergisi Kanunu'nda olduğu kadar değildir. Kurumlar Vergisi'nin tek nispet üzerinden hesaplanması, bu vergi kanununda maktu hadlerden ziyade nispi oranlara yer verilmiş olunması nedeni ile enflasyona göre önemli değişikliklere yer verilmesine gerek görülmemiştir.

c) Vergi Usul Kanunu'nda :

Vergi Usul Kanunu'nda yer alan maktu had ve tutarlar her yıl itibariyle yeniden belirlenir. Son yıllarda yapılan düzenlemelerde yeniden değerlendirme oranı, maktu had ve tutarların artırımında esas alınmıştır. Maliye Bakanlığı her yıl itibariyle enflasyon artış oranına paralel olarak yeniden değerlendirme katsayısını belirlemektedir. Bir tebliğle bu katsayı belirlendikten sonra, yıl sonunda bu katsayı artışı oranında gelecek yılın maktu had ve tutarları tespit edilmektedir.

Tüccarların defter tutma ve sınıflandırılmasını belirleyen alım-satım ve hasılat tutarları her yıl itibariyle belirlenmektedir.

Usulsüzlük cezaları, özel usulsüzlük cezalarının asgari ve azami hadleri her yıl yeniden düzenlenmektedir.

Vergi Usul Kanunu'nda her yıl yapılan önemli tespit yeniden değerlendirme oranıdır. Enflasyonun etkilerini gidermek bakımından maktu had ve tutarların yeniden değerlendirme katsayısına göre ayarlanması, vergi sistemimize 30.12.1993 tarih ve 3946

sayılı yasa ile getirilmiştir.

d) Diğer Vergi Kanunlarında:

- Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nda vergiye tabi dilimlerin,
  - Damga Vergisi'nda maktu vergilerin,
  - Harçlar Kanunu'ndaki maktu vergilerin,
  - Taşıt Alım Vergisi'ndeki tarifelerin ve
  - Motorlu Taşıtlar Vergisi'ndeki tarife cetvellerinin
- her yıl itibariyle yeniden tespit edilerek uygulanması esastır.

Mart - 1998'de Beyan Edilecek Sermaye İratlarının % 67,6 Oranında Enflasyondan Arındırılarak Beyanı

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nda, 3946 sayılı kanunla yapılan değişikliklerle, 01.01.1997 tarihinden itibaren, 75. maddenin ikinci fıkrasının 5, 7, 12 ve 14 numaralı bentlerinde yazılı olan menkul sermaye iratlarının, belli bir tutarı aşması halinde yıllık beyanname ile beyan edilmesi mecburiyeti getirilmiştir.

Aynı Kanun'un geçici 39. maddesinin 5 nolu bendi ile de yıllık beyanname ile beyan gereken sözkonusu gelirlerin, bu maddede belirtilen esaslar çerçevesinde bulunacak kısmı, 31.12.1999 tarihine kadar vergiden istisna edilmiştir.

Bir anlamda, beyan edilen menkul sermaye iratlarında enflasyondan arındırılma işlemi yapılmakta ve bu arındırılma işleminden sonra kalan kısmı, belirlenen tutarı geçer ise vergilendirilmeye tabi tutulmaktadır (48). Gelir Vergisi Kanunu'nun 209 sayılı Genel Tebliğinde enflasyondan arındırılma oranı % 67,6 olarak açıklanmıştır (49).

(48) 1997 yılı için belirlenen bu tutar 1.500.000.000.-TL'dir.

(49) 1997 yılı için belirlenen yeniden değerlendirme oranı % 80,40'tır. 1997 yılında 1 yıl vadeli Devlet tahvili için uygulanan ortalama faiz oranı ise % 118,9'dur. Buna göre 1997 yılı için indirim oranı, $\% 80,4 / \% 118,9 = \% 67,6$ olarak hesaplanmıştır (6.2.98 gün ve 23250 sayılı Resmi Gazete).

4.BÖLÜM

GENEL FİYAT SEVİYESİ MUHASEBE MODELİNE GÖRE

BİR VAK'A ÇALIŞMASI

4.BÖLÜM

FİRMA HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Doğan Matbaacılık Ambalaj San. ve Tic. A.Ş. 1995 yılında 50.000.000.000.-TL sermaye ile kurulmuş olup faaliyetini Sanayi Cad. Çardak Sokak No:14 Yenibosna/İstanbul adresinde sürdürmektedir. Şirketin kuruluş sermayesi olan 50.000.000.000.-TL'nin tamamı ödenmiştir.

Şirket esas itibariyle, kartondan mamül ambalaj kutusu imalatı ve satışı ile uğraşmakta ve ayrıca ana sözleşmesinde yazılı bulunan diğer faaliyetleri de icra etmektedir. Şirket ürettiği mamüllerin bünyesine giren hammaddelerin büyük bir kısmını yurtiçinden, kalan kısmını ise yurtdışından temin etmektedir.

Şirketin muhasebe kayıtları, usulüne uygun olarak düzenlenmiş belgelere dayanmakta ve Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerine uygun olarak tutulmaktadır.

Şirket faaliyetlerini artırarak büyümeyi ve yatırımlara yönelmeyi hedeflemektedir. Şirket yöneticileri, enflasyonist bir ortamda bulduklarını düşünerek, alacakları kararların sağlıklı olması için, yatırım dönemlerinde şirketin uğrayacağı kayıp yada kazancı bilmek istemektedirler.

Bu amaçla Doğan Matbaacılık Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.'nin 31.12.1996-31.12.1997 tarihli Bilançoları ile 01.01.1997-31.12.1997 dönemi Gelir Tablosu, 'TMS-2 Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama standardına göre (Genel Fiyat Seviyesi Muhasebesine göre) düzeltilmiştir. 31.12.1997 tarihi ile yapılan bu düzeltme işlemleri sırası ile aşağıda açıklanmıştır.

DİE FİYAT İNDEKSLERİ
TÜKETİCİ FİYATLARI İNDEKSİ (1987=100)
TOPTAN EŞYA FİYATLARI İNDEKSİ (1987=100)

1995

AYLAR	İNDEKS SAYISI		BİR AY ÖNCEYE GÖRE DEĞİŞİM		BİR ÖNCEKİ YILIN ARALIK AYINA GÖRE DEĞİŞİM		BİR ÖNCEKİ YILIN AYNI AYINA GÖRE DEĞİŞİM		ONİKİ AYLIK ORTALAMALARINA GÖRE DEĞİŞİM	
	TÜKETİCİ	TEFE	TÜKETİCİ	TEFE	TÜKETİCİ	TEFE	TÜKETİCİ	TEFE	TÜKETİCİ	TEFE
OCAK	6542,1	5630,3	6,8	8,4	6,8	8,4	130,6	156,8	111,1	128,3
ŞUBAT	6918,1	6026,3	5,7	7,0	12,9	16,0	130,0	149,8	115,5	134,5
MART	7201,8	6395,4	4,1	6,1	17,5	23,1	127,7	144,3	119,4	139,5
NİSAN	7665,5	6647,6	6,4	3,9	25,1	27,9	94,3	91,2	117,0	133,7
MAYIS	7911,2	6759,0	3,2	1,7	29,1	30,1	82,4	78,4	112,5	125,8
HAZİRAN	8069,9	6845,4	2,0	1,3	31,7	31,7	84,4	77,3	108,9	118,8
TEMMUZ	8304,7	7009,1	2,9	2,4	35,5	34,9	86,5	80,0	106,3	113,6
AĞUSTOS	8625,3	7214,9	3,9	2,9	40,8	38,8	89,9	80,3	104,4	109,0
EYLÜL	9311,0	7558,8	8,0	4,8	52,0	45,5	91,3	79,2	102,5	104,5
EKİM	10036,1	7890,2	7,8	4,4	63,9	51,8	88,3	75,1	100,2	99,5
KASIM	10592,0	8232,1	5,5	4,3	72,9	58,4	83,8	71,6	97,2	94,5
ARALIK	10962,3	8567,1	3,5	4,1	78,9	64,9	78,9	64,9	93,6	88,5

Yıllık Ortalama → $84776,2 / 12 = 7064,7$

DİE FİYAT İNDEKSLERİ
TÜKETİCİ FİYATLARI İNDEKSİ (1987=100)
TOPTAN EŞYA FİYATLARI İNDEKSİ (1987=100)

1996

AYLAR	İNDEKS SAYISI		BİR AY ÖNCEYE GÖRE DEĞİŞİM		BİR ÖNCEKİ YILIN ARALIK AYINA GÖRE DEĞİŞİM		BİR ÖNCEKİ YILIN AYNI AYINA GÖRE DEĞİŞİM		ONİKİ AYLIK ORTALAMALARINA GÖRE DEĞİŞİM	
	TUKETİCİ	TEFE	TUKETİCİ	TEFE	TUKETİCİ	TEFE	TUKETİCİ	TEFE	TUKETİCİ	TEFE
OCAK	11810,9	9262,1	7,7	8,1	7,7	8,1	80,5	64,5	90,3	82,7
ŞUBAT	12272,6	9776,4	3,9	5,6	12,0	14,1	77,4	62,2	86,8	77,2
MART	12879,7	10426,5	4,9	6,6	17,5	21,7	78,8	63,0	83,9	72,4
NISAN	13770,1	11349,7	6,9	8,9	25,6	32,5	79,6	70,7	82,8	71,1
MAYIS	14423,8	11805,6	4,7	4,0	31,6	37,8	82,3	74,7	82,8	71,1
HAZİRAN	14721,8	12070,8	2,1	2,2	34,3	40,9	82,4	76,3	82,7	71,2
TEMMUZ	14926,8	12328,1	1,4	2,1	36,2	43,9	79,7	75,9	82,1	71,2
AĞUSTOS	15630,0	12762,9	4,7	3,5	42,6	49,0	81,2	76,9	81,6	71,3
EYLÜL	16643,2	13474,6	6,5	5,6	51,8	57,3	78,7	78,3	80,6	71,5
EKİM	17925,5	14211,9	7,7	5,5	63,5	65,9	78,6	80,1	80,1	72,2
KASIM	18897,5	14997,8	5,4	5,5	72,4	75,1	78,4	82,2	79,7	73,2
ARALIK	19344,8	15582,3	2,4	3,9	76,5	81,9	76,5	81,9	79,4	74,6

Yıllık Ortalama → $148048,7 / 12 = 12337,4$

DİE FİYAT İNDEKSLERİ
TÜKETİCİ FİYATLARI İNDEKSİ (1994=100)
TOPTAN EŞYA FİYATLARI İNDEKSİ (1994=100)

1997

AYLAR	İNDEKS SAYISI		BİR AY ÖNCEYE GÖRE DEĞİŞİM		BİR ÖNCEKİ YILIN ARALIK AYINA GÖRE DEĞİŞİM		BİR ÖNCEKİ YILIN AYNI AYINA GÖRE DEĞİŞİM		ONİKİ AYLIK ORTALAMALARINA GÖRE DEĞİŞİM	
	TÜKETİCİ	TEFE	TÜKETİCİ	TEFE	TÜKETİCİ	TEFE	TÜKETİCİ	TEFE	TÜKETİCİ	TEFE
OCAK	20404,1	16423,4	5,5	5,4	5,5	5,4	72,8	77,3	78,6	75,6
ŞUBAT	21603,2	17425,5	5,9	6,1	11,7	11,8	76,0	78,2	78,4	76,7
MART	22818,4	18363,9	5,6	5,4	18,0	17,9	77,2	76,1	78,2	77,6
NISAN	24586,0	19329,4	7,7	5,3	27,1	24,0	78,5	70,3	78,2	77,2
MAYIS	25614,0	20311,6	4,2	5,1	32,4	30,4	77,6	72,1	77,9	76,8
HAZİRAN	26192,9	20969,9	2,3	3,2	35,4	34,6	77,9	73,7	77,6	76,5
TEMMUZ	27535,3	22166,3	5,1	5,7	42,3	42,3	84,5	79,8	78,2	76,9
AĞUSTOS	29129,3	23523,9	5,8	6,1	50,6	51,0	86,4	84,3	78,9	77,6
EYLÜL	31381,8	24958,9	7,7	6,1	62,2	60,2	88,6	85,2	79,9	78,4
EKİM	34412,7	26654,8	9,7	6,8	77,9	71,1	92,0	87,6	81,3	79,3
KASIM	36779,3	28205,8	6,9	5,8	90,1	81,0	94,6	88,1	82,9	80,0
ARALIK	38535,8	29698,4	4,8	5,3	99,2	90,6	99,2	90,6	85,0	81,0

Yıllık Ortalama → 268031,8 / 12 = 22336,1

DÜZELTİMDE KULLANILACAK KATSAYILAR

1) Parasal Kalemlerin Düzeltiminde Kullanılacak Katsayılar

- Dönembaşı Parasal Kalemler

1996 Yılı Aralık Sonu : $29698,4 / 15582,3 = 1,9059$

- Dönemsonu Parasal Kalemler

1997 Yılı Dönem Sonu : $29698,4 / 29698,4 = 1$

2) Parasal Olmayan Kalemlerin Düzeltiminde Kullanılacak Katsayılar

- 1995 Yılı Ortalaması : $29698,4 / 7064,7 = 4,2037$

- 1996 Yılı Ortalaması : $29698,4 / 12337,4 = 2,4071$

- 1996 Yılı Aralık Sonu : $29698,4 / 15582,3 = 1,9059$

- 1997 Yılı Ortalaması : $29698,4 / 22336,1 = 1,3296$

- 1997 Yılı Aralık Sonu : $29698,4 / 29698,4 = 1$

	Önceki Dönem 31.12.1996	Cari Dönem 31.12.1997
I.DÖNEN VARLIKLAR		
A.Hazır Değerler	3.268.541.496	16.487.213.647
1 Kasa	90.703.929	2.534.926
2 Alınan Çekler	0	0
3 Bankalar	3.177.837.567	16.484.678.721
4 Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)	0	0
5 Diğer Hazır Değerler	0	0
B.Menkul Kıymetler	980.000.000	1.470.000.000
1 Hisse Senetleri	980.000.000	1.470.000.000
2 Özel Kesim Tahvil Senet ve Bonoları	0	0
3 Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonoları	0	0
4 Diğer Menkul Kıymetler	0	0
5 Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0
C.Ticari Alacaklar	5.697.789.521	15.044.688.040
1 Alıcılar	5.697.789.521	15.044.688.040
2 Alacak Senetleri	0	0
3 Alacak Senetleri Reeskontu (-)	0	0
4 Verilen Depozito ve Teminatlar	0	0
5 Diğer Ticari Alacaklar	0	0
6 Şüpheli Ticari Alacaklar	0	0
7 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı (-)	0	0
D.Diğer Alacaklar	280.000.000	240.650.000
1 Ortaklardan Alacaklar	0	0
2 İştiraklerden Alacaklar	0	0
3 Bağlı Ortaklardan Alacaklar	0	0
4 Personelden Alacaklar	280.000.000	240.650.000
5 Diğer Çeşitli Alacaklar	0	0
6 Diğer Alacaklar Senetleri Reeskontu (-)	0	0
7 Şüpheli Diğer Alacaklar	0	0
8 Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)	0	0
E.Stoklar	16.634.651.920	34.750.015.152
1 İlk Madde ve Malzeme	15.088.790.789	34.399.401.408
2 Yarı Mamüller	0	0
3 Mamüller	0	0
4 Ticari Mallar	0	0
5 Diğer Stoklar	0	0
6 Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0
7 Verilen Sipariş Avansları	1.545.861.131	350.613.744
F.Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri	0	0
1 Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri	0	0
2 Taşeronlara Verilen Avanslar	0	0
G.Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	754.171.676	2.838.689.955
1 Gelecek Aylara Ait Giderler	754.171.676	2.838.689.955
2 Gelir Tahakkukları	0	0
H.Diğer Dönen Varlıklar	52.000.000	730.918.375
1 Devreden KDV	0	422.000.212
2 İndirilecek KDV	0	0
3 Diğer KDV	0	0
4 Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar	0	0
5 İş Avansları	52.000.000	308.918.163
6 Personel Avansları	0	0
7 Sayım ve Tesellüm Noksanlıkları	0	0
8 Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar	0	0
9 Diğer Dönen Varlıklar Karşılığı (-)	0	0
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	27.667.154.613	71.562.175.169

	Önceki Dönem 31.12.1996	Carı Dönem 31.12.1997
II. DURAN VARLIKLAR		
A. Ticari Alacaklar	36.357.562	36.357.562
1 Alıcılar	0	0
2 Alacak Senetleri	0	0
3 Alacak Senetleri Reeskontu (-)	0	0
4 Verilen Depozito ve Teminatlar	36.357.562	36.357.562
5 Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0	0
B. Diğer Alacaklar	0	0
1 Ortaklardan Alacaklar	0	0
2 İştiraklerden Alacaklar	0	0
3 Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0	0
4 Personelden Alacaklar	0	0
5 Diğer Çeşitli Alacaklar	0	0
6 Diğer Alacaklar Senetleri Reeskontu (-)	0	0
7 Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)	0	0
C. Mali Duran Varlıklar	0	0
1 Bağlı Menkul Kıymetler	0	0
2 Bağlı Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0
3 İştirakler	0	0
4 İştirakler Sermaye Taahhütleri (-)	0	0
5 İştirakler Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0
6 Bağlı Ortaklıklar	0	0
7 Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhüdü (-)	0	0
8 Bağlı Ortaklıklar Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0
9 Diğer Mali Duran Varlıklar	0	0
10 Diğer Mali Duran Varlıklar Karşılığı (-)	0	0
D. Maddi Duran Varlıklar	76.301.241.119	223.713.025.538
1 Arazi ve Arsalar	0	0
2 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri	0	0
3 Binalar	0	0
4 Tesis, Makina ve Cihazlar	100.524.552.749	333.653.479.550
5 Taşıtlar	1.208.517.942	4.105.087.011
6 Demirbaşlar	4.344.529.870	9.115.230.665
7 Diğer Maddi Duran Varlıklar	0	0
8 Birikmiş Amortismanlar (-)	29.814.862.662	123.160.771.688
9 Yapılmakta Olan Yatırımlar	38.503.220	0
10 Verilen Avanslar	0	0
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	417.178.769	1.999.141.475
1 Haklar	40.649.470	1.558.230.778
2 Şerefiye	0	0
3 Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri	0	0
4 Araştırma ve Geliştirme Giderleri	0	0
5 Özel Maliyetler	483.486.358	1.074.392.388
6 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	0	0
7 Birikmiş Amortismanlar (-)	106.957.059	633.481.691
8 Verilen Avanslar	0	0
F. Özel Tükenebilir Varlıklar	0	0
1 Arama Giderleri	0	0
2 Hazırlık ve Geliştirme Giderleri	0	0
3 Diğer Özel Tükenebilir Varlıklar	0	0
4 Birikmiş Tükenebilir Payları	0	0
5 Verilen Avanslar	0	0
G. Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	128.592.749	2.637.857.993
1 Gelecek Yıllara Ait Giderler	128.592.749	2.637.857.993
2 Gelir Tahakkukları	0	0
H. Diğer Duran Varlıklar	157.807.519	1.040.165.281
1 Gelecek Yıllarda İndirilecek KDV	157.807.519	1.040.165.281
2 Diğer KDV	0	0
3 Gelecek Yıllar İhtiyaç Stokları	0	0
4 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar	0	0
5 Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar	0	0
6 Diğer Çeşitli Duran Varlıklar	0	0
7 Stok değer düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0
8 Birikmiş Amortismanlar (-)	0	0
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	77.041.177.718	229.426.547.849
AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI	104.708.332.331	300.988.723.018

	Önceki Dönem 31.12.1996	Cari Dönem 31.12.1997
I.KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
A.Mali Borçlar	13.595.450.681	36.574.082.401
1 Banka Kredileri	3.680.874.600	21.274.270.000
2 Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri	9.861.783.670	15.299.812.401
3 Tahvil, Anapara, Borç, Taksit ve Faizleri	0	0
4 Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	0	0
5 Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0	0
6 Menkul Kıymetler İhraç Farkları (-)	0	0
7 Diğer Mali Borçlar	52.792.411	0
B.Ticari Borçlar	12.707.037.816	54.123.468.838
1 Satıcılar	11.840.883.566	50.861.300.622
2 Borç Senetleri	581.506.250	3.000.000.000
3 Borç Senetleri Reeskontu (-)	0	0
4 Alınan Depozito ve Teminatlar	0	0
5 Diğer Ticari Borçlar	284.648.000	262.168.216
C.Diğer Borçlar	65.614.624	0
1 Ortaklara Borçlar	65.614.624	0
2 İştiraklere Borçlar	0	0
3 Bağlı Ortaklara Borçlar	0	0
4 Personele Borçlar	0	0
5 Diğer Çeşitli Borçlar	0	0
6 Diğer Borç Senetleri Reeskontu (-)	0	0
D.Alınan Avanslar	1.987.630.129	501.727.810
1 Alınan Sipariş Avansları	1.987.630.129	501.727.810
2 Alınan Diğer Avanslar	0	0
E.Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri	0	0
1 Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri	0	0
F.Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	2.353.382.761	2.983.668.604
1 Ödenecek Vergi ve Fonlar	1.605.557.044	1.993.983.187
2 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	747.825.717	989.685.417
3 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler	0	0
4 Diğer Yükümlülükler	0	0
G.Borç ve Gider Karşılıkları	3.818.443.911	991.743.183
1 Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler Karşılıkları	3.819.238.282	2.227.228.589
2 Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükleri (-)	794.371	1.235.485.406
3 Kıdem tazminatı Karşılığı	0	0
4 Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	0	0
H.Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları	434.580.000	2.279.845.258
1 Gelecek Yıllara Ait Gelirler	0	0
2 Gider Tahakkukları	434.580.000	2.279.845.258
I.Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	0	0
1 Diğer KDV	0	0
2 Merkez ve Şubeler Cari Hesabı	0	0
3 Sayım ve Tesellüm Fazlaları	0	0
4 Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar	0	0
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	34.962.139.922	97.454.536.094

	Önceki Dönem 31.12.1996	Cari Dönem 31.12.1997
II.UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
A.Mali Borçlar	410.109.699	69.232.765.148
1 Banka Kredileri	410.109.699	339.792.749
2 Çıkarılmış Tahviller	0	0
3 Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0	0
4 Menkul Kıymetler İhraç Farkları (-)	0	0
5 Diğer Mali Borçlar	0	68.892.972.399
B.Ticari Borçlar	0	0
1 Satıcılar	0	0
2 Borç Senetleri	0	0
3 Borç Senetleri Reeskontu (-)	0	0
4 Alınan Depozito ve Teminatlar	0	0
5 Diğer Ticari Borçlar	0	0
C.Diğer Borçlar	0	0
1 Ortaklara Borçlar	0	0
2 İştiraklere Borçlar	0	0
3 Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0	0
4 Diğer Çeşitli Borçlar	0	0
5 Diğer Borç Senetleri Reeskontu (-)	0	0
6 Kamuya Olan Ertelenmiş ve Taksitlendirilmiş Borçlar	0	0
D.Alınan Avanslar	0	0
1 Alınan Sipariş Avansları	0	0
2 Alınan Diğer Avanslar	0	0
E.Borç ve Gider Karşılıkları	0	0
1 Kıdem Tazminatı Karşılıkları	0	0
2 Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	0	0
F.Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları	0	0
1 Gelecek Yıllara Ait Gelirler	0	0
2 Gider Tahakkukları	0	0
G.Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	0	0
1 Gelecek Yıllara Ertelenen veya Terkin Edilecek KDV	0	0
2 Tesise Katılma Payları	0	0
3 Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	0	0
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	410.109.699	69.232.765.148
III.ÖZKAYNAKLAR		
A.Odenmiş Sermaye	50.000.000.000	50.000.000.000
1 Sermaye	50.000.000.000	50.000.000.000
2 Ödenmemiş Sermaye (-)	0	0
B.Sermaye Yedekleri	14.491.484.667	75.806.725.937
1 Hisse Senedi İhraç Pirimleri	0	0
2 Hisse Senetleri İptal Karları	0	0
3 M.D.V. Yeniden Değerleme Artışları	14.491.484.667	75.806.725.937
4 İştirakler Yeniden Değerleme Artışları	0	0
5 Diğer Sermaye Yedekleri	0	0
C.Kar Yedekleri	0	586.325.703
1 Yasal Yedekler	0	586.325.703
2 Statü Yedekleri	0	0
3 Olağanüstü Yedekler	0	0
4 Diğer Kar Yedekleri	0	0
5 Özel Fonlar	0	0
D.Geçmiş Yıllar Karları	0	0
E.Geçmiş Yıllar Zararları (-)	6.881.916.009	0
F.Dönem Net Karı (Zararı)	11.726.514.052	7.908.370.136
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	69.336.082.710	134.301.421.776
PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI	104.708.332.331	300.988.723.018

DOĞAN MATBAACILIK AMBALAJ SAN. VE TİC. A.Ş.'NİN
01.01.1997-31.12.1997 DÖNEMİ GELİR TABLOSU

A- BRÜT SATIŞLAR	349.833.473.324
1 Yurtiçi Satışlar	327.725.440.070
2 Yurtdışı Satışlar	22.108.033.254
3 Diğer Gelirler	0
B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	2.413.928.750
1 Satıştan İadeler (-)	2.373.928.750
2 Satış İskontoları (-)	40.000.000
3 Diğer İndirimler (-)	0
C- NET SATIŞLAR	347.419.544.574
D- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	307.977.264.339
1 Satılan Mamüller Maliyeti (-)	307.977.264.339
2 Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)	0
3 Satılan Hizmet Maliyeti (-)	0
4 Diğer Satışların Maliyeti (-)	0
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI	39.442.280.235
E- FAALİYET GİDERLERİ (-)	31.790.398.549
1 Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	0
2 Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	7.669.664.518
3 Genel Yönetim Giderleri (-)	24.120.734.031
FAALİYET KARI VEYA ZARARI	7.651.881.686
F- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR	14.304.819.341
1 İştiraklerden Temettü Gelirleri	0
2 Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	0
3 Faiz Gelirleri	3.111.226.517
4 Komisyon Gelirleri	0
5 Konusu Kalmayan Karşılıklar	0
6 Menkul Kıymet Satış Karları	0
7 Kambiyo Karları	8.556.378.145
8 Reeskont Faiz Gelirleri	0
9 Diğer Olağan Gelir ve Karlar	2.637.214.679
G- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	1.142.485.309
1 Komisyon Giderleri (-)	1.078.941.285
2 Karşılık Giderleri (-)	0
3 Menkul Kıymet Satış Zararları (-)	0
4 Kambiyo Zararları (-)	13.544.024
5 Reeskont Faiz Giderleri (-)	0
6 Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)	50.000.000
H- FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	8.550.067.954
1 Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	8.550.067.954
2 Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	0
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR	12.264.147.764
I- OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	1.218.594.904
1 Önceki Dönem Gelir ve Karlar	0
2 Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	1.218.594.904
J- OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	3.347.143.943
1 Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları (-)	0
2 Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	0
3 Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	3.347.143.943
DÖNEM KARI VEYA ZARARI	10.135.598.725
K- DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜM.KARŞILIĞI (-)	2.227.228.589
DÖNEM NET KARI	7.908.370.136

PARASAL VE PARASAL OLMAYAN KALEMLER LİSTESİ

	Önceki Dönem 31.12.1996	Cari Dönem 31.12.1997
PARASAL AKTİF KALEMLER	10.518.620.779	32.116.941.649
Kasa	90.703.929	2.534.926
Bankalar (TL)	2.658.101.117	14.671.013.721
Alıcılar	5.697.789.521	15.044.688.040
Personelden Alacaklar	280.000.000	240.650.000
Verilen Sipariş Avansları	1.545.861.131	350.613.744
Devreden KDV	0	422.000.212
İş Avansları	52.000.000	308.918.163
Verilen Depozito ve Teminatlar	36.357.562	36.357.562
Gelecek Yıllarda İndirilecek KDV	157.807.519	1.040.165.281
PARASAL OLMAYAN AKTİF KALEMLER	94.189.711.552	268.871.781.369
Hisse Senetleri	980.000.000	1.470.000.000
Bankalar (Döviz)	519.736.450	1.813.665.000
İlk Madde ve Malzeme	15.088.790.789	34.399.401.408
Gelecek Aylara Ait Giderler	754.171.676	2.838.689.955
Makina-Tesis ve Cihazlar	100.524.552.749	333.653.479.550
Taşıtlar	1.208.517.942	4.105.087.011
Demirbaşlar	4.344.529.870	9.115.230.665
Birikmiş Amortismanlar (-)	29.814.862.662	123.160.771.688
Yapılmakta Olan Yatırımlar	38.503.220	0
Haklar	40.649.470	1.558.230.778
Özel Maliyetler	483.486.358	1.074.392.388
Birikmiş Amortismanlar (-)	106.957.059	633.481.691
Gelecek Yıllara Ait Giderler	128.592.749	2.637.857.993
AKTİF VARLIKLAR TOPLAMI	104.708.332.331	300.988.723.018
PARASAL PASİF KALEMLER	34.167.384.221	159.890.987.242
Banka Kredileri	3.680.874.600	21.274.270.000
Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri	9.861.783.670	15.299.812.401
Diğer Mali Borçlar	52.792.411	0
Satıcılar (TL)	10.636.018.166	44.064.986.622
Borç Senetleri	581.506.250	3.000.000.000
Diğer Ticari Borçlar	284.648.000	262.168.216
Ortaklara Borçlar	65.614.624	0
Alınan Sipariş Avansları	1.987.630.129	501.727.810
Ödenecek Vergi ve Fonlar	1.605.557.044	1.993.983.187
Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	747.825.717	989.685.417
Dönem Karı Vergi ve Diğer Y.Y.K.	3.819.238.282	2.227.228.589
Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Y.(-)	794.371	1.235.485.406
Gider Tahakkukları	434.580.000	2.279.845.258
Banka Kredileri (Uzun Vadeli)	410.109.699	339.792.749
Diğer Mali Borçlar (Uzun Vadeli)	0	68.892.972.399
PARASAL OLMAYAN PASİF KALEMLER	70.540.948.110	141.097.735.776
Satıcılar (Döviz)	1.204.865.400	6.796.314.000
Ödenmiş Sermaye	50.000.000.000	50.000.000.000
M.D.V. Yeniden Değerleme Artışları	14.491.484.667	75.806.725.937
Yasal Yedekler	0	586.325.703
Olağanüstü Yedekler	0	0
Geçmiş Yıllar Zararları (-)	6.881.916.009	0
Dönem Net Karı	11.726.514.052	7.908.370.136
PASİF KAYNAKLAR TOPLAMI	104.708.332.331	300.988.723.018

**DOĞAN MATBAACILIK AMBALAJ SAN. VE TİC. A.Ş.'NİN 1996-1997 TARİHLİ
BİLANÇOLARININ 1996 VE 1997 PARA DEĞERİ İLE DÜZELTME DETAYLARI**

A-PARASAL AKTİF KALEMLER

1-KASA

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	90.703.929	x 1,9059 =	172.872.618
1997	2.534.926	x 1 =	2.534.926

2-BANKALAR (TL)

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	2.658.101.117	x 1,9059 =	5.066.074.919
1997	14.671.013.721	x 1 =	14.671.013.721

3-ALICILAR

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	5.697.789.521	x 1,9059 =	10.859.417.048
1997	15.044.688.040	x 1 =	15.044.688.040

4-PERSONELDEN ALACAKLAR

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	280.000.000	x 1,9059 =	533.652.000
1997	240.650.000	x 1 =	240.650.000

5-VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	1.545.861.131	x 1,9059 =	2.946.256.730
1997	350.613.744	x 1 =	350.613.744

6-DEVREDEDEN KDV

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	--	---	----
1997	422.000.212 x	1	422.000.212

7-İŞ AVANSLARI

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	52.000.000 x	1,9059 =	99.106.800
1997	308.918.163 x	1 =	308.918.163

8-VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	36.357.562 x	1,9059 =	69.293.877
1997	36.357.562 x	1 =	36.357.562

9-GELECEK YILLARDA İNDİRİLECEK KDV

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	157.807.519 x	1,9059 =	300.765.350
1997	1.040.165.281 x	1 =	1.040.165.281

B-PARASAL OLMAYAN AKTİF KALEMLER

1-HİSSE SENETLERİ

Şirket, bilançosunda mevcut hisse senetlerini maliyet bedeli ile değerlemiştir. Bu yüzden hisse senetlerinin düzeltimi alınmış yıllarına göre yapılacaktır.

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1995	490.000.000	x 4,2037 =	2.059.813.000
1996	<u>490.000.000</u>	x 2,4071 =	<u>1.179.479.000</u>
1996 Yılı Bilanço Değeri	980.000.000		3.239.292.000
1997	<u>490.000.000</u>	x 1,3296 =	<u>651.504.000</u>
1997 Yılı Bilanço Değeri	1.470.000.000		3.890.796.000

2-BANKALAR (DÖVİZ)

Şirket, 31.12.1996 ve 31.12.1997 tarihli bilançolarında mevcut dövizli bankalar hesabı tutarlarını, o tarihteki T.C. Merkez Bankası'nca belirlenen döviz alış kurlarını esas alarak değerlediğinden, bu kalemlerin düzeltimlerinde tekrar diğer ölçüler dikkate alınmayacaktır. 31.12.1996 tarihli döviz tutarları, 31.12.1997 tarihli döviz alış kuruna göre düzeltimi yapılacaktır.

<u>Yıl</u>	<u>Döviz Miktarı</u>	<u>(31.12.1996)</u> <u>Döviz Alış Kuru</u>	<u>(1996 Yılı)</u> <u>Bil. Değeri</u>	<u>(1996 Yılı)</u>	
				<u>(31.12.1997)</u> <u>Döviz Alış Kuru</u>	<u>Düzeltilmiş</u> <u>Bil.Değeri</u>
96	2.650	(USD) 107.505	284.888.250	(USD) 204.750	542.587.500
	3.400	(DM) 69.073	<u>234.848.200</u>	(DM) 114.240	<u>388.416.000</u>
			519.736.450		931.003.500

<u>Yıl</u>	<u>Döviz Miktarı</u>	<u>(31.12.1997)</u> <u>Döviz Alış Kuru</u>	<u>(1997 Yılı)</u>	
			<u>Bil. Değeri</u>	
97	8.300	(USD) 204.750	1.699.425.000	
	1.000	(DM) 114.240	<u>114.240.000</u>	
			1.813.665.000	

3-STOKLAR (Son 16 günlük alışlar)

	<u>Tarihi Değer</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değer</u>
1997 D.Başı	15.088.790.789	x1,9059 =	28.757.726.365 (*) 96 Yılı Bil.Değ.
1997 D.Sonu	34.399.401.408	x 1 =	34.399.401.408 (*) 97 Yılı Bil.Değ.
Alışlar	236.710.874.958	x1,3296 =	314.730.779.344 (*) 97 Yılı Alışları

4-GELECEK AYLARA AİT GİDERLER

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	754.171.676	x 2,4071 =	1.815.366.641
1997	2.838.689.955	x 1,3296 =	3.774.322.164

5-DURAN VARLIKLAR VE BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR

Şirket, sabit kıymet ve amortismanlarını 1996 yılında % 72,80, 1997 yılında da % 80,40 yeniden değerlendirme katsayısı ile değerlemiştir. Düzeltme işlemi yapılırken, yeniden değerlendirme uygulamasından doğan değer artışları elimine edilmiştir. Sabit kıymet ve amortismanların tarihi değerleri ve düzeltimi ise aşağıdaki gibidir.

5.1. Makina-Tesis ve Cihazlar

<u>Aktife Giriş Tarihi</u>	<u>Maliyeti</u>	<u>Amortisman Oranı</u>	<u>Top.Birikmiş Amortisman</u>
1995	23.162.356.915	20	9.264.942.766
1996	60.500.000.000	20	12.100.000.000
1996 Yılı Bilanço Değeri	83.662.356.915		21.364.942.766
1997	152.307.186.391	20	30.461.437.278
			<u>Cari Yılda Ayrılan 16.732.471.383</u>
1997 Yılı Bilanço Değeri	235.969.543.306		68.558.851.427

Makina - Tesis ve Cihazların Düzeltimi

	<u>Tarihi Değer</u>	<u>Düzeltilme Kat.</u>	<u>Düzeltilmiş Değer</u>
1995 Yılında Alınan	23.162.356.915 x	4,2037	= 97.367.599.764
1996 Yılında Alınan	<u>60.500.000.000</u> x	2,4071	= <u>145.629.550.000</u>
1996 Yılı Bilanço Değ.	83.662.356.915		242.997.149.764
1997 Yılında Alınan	<u>152.307.186.391</u> x	1,3296	= <u>202.507.635.025</u>
1997 Yılı Bilanço Değ.	235.969.543.306		445.504.784.789

Makina - Tesis ve Cihazlar Birikmiş Amortismanlarının Düzeltimi

<u>Aktife Giriş Tarihi / Değeri</u>	<u>Amortisman Oranı (%20)</u>	<u>Düzeltilme Katsayısı</u>	<u>Düzeltilmiş Değer</u>
1995 / 23.162.356.915	1995 - 4.632.471.383		
	1996 - <u>4.632.471.383</u>		
	9.264.942.766 x 4,2037	=	38.947.039.905
	1997 4.632.471.383 x 4,2037	=	19.473.519.953
1996 / 60.500.000.000	1996 - 12.100.000.000 x 2,4071	=	29.125.910.000
	1997 - 12.100.000.000 x 2,4071	=	29.125.910.000
1997 / 152.307.186.391	1997 - 30.461.437.278 x 1,3296	=	40.501.527.005

5.2. Taşınlar

<u>Aktife Giriş Tarihi</u>	<u>Maliyeti</u>	<u>Amortisman Oranı</u>	<u>Top.Birikmiş Amortisman</u>
1996	<u>1.208.517.942</u>	20	<u>241.703.588</u>
1996 Yılı Bilanço Değeri	1.208.517.942		241.703.588
1997	1.924.920.644	20	384.984.129
		<u>Cari Yılda Ayrılan</u>	<u>241.703.588</u>
1997 Yılı Bilanço Değeri	3.133.438.586		868.391.305

Taşıtların Düzeltimi

	<u>Tarihi Değer</u>		<u>Düzeltilme Kat.</u>		<u>Düzeltilmiş Değer</u>
1996 Yılında Alınan	<u>1.208.517.942</u>	x	2,4071	=	<u>2.909.023.538</u>
1996 Yılı Bilanço Değ.	1.208.517.942				2.909.023.538
1997 Yılında Alınan	<u>1.924.920.644</u>	x	1,3296	=	<u>2.559.374.488</u>
1997 Yılı Bilanço Değ.	3.133.438.586				5.468.398.026

Taşıtlar Birikmiş Amortismanlarının Düzeltimi

<u>Aktife Giriş Tarihi / Değeri</u>	<u>Amortisman Oranı (%20)</u>		<u>Düzeltilme Katsayısı</u>		<u>Düzeltilmiş Değer</u>
1996 / 1.208.517.942	1996 - 241.703.588	x	2,4071	=	581.804.707
	1997 - 241.703.588	x	2,4071	=	581.804.707
1997 / 1.924.920.644	1997 - 384.984.129	x	1,3296	=	511.874.898

5.3. Demirbaşlar

<u>Aktife Giriş Tarihi</u>	<u>Maliyeti</u>	<u>Amortisman Oranı</u>	<u>Top. Birikmiş Amortisman</u>
1995	1.720.000.000	20	688.000.000
1996	<u>1.372.369.870</u>	20	<u>274.473.974</u>
1996 Yılı Bilanço Değeri	3.092.369.870		962.473.974
1997	1.277.698.780	20	255.539.756
		Cari Yılda Ayrılan	<u>618.473.974</u>
1997 Yılı Bilanço Değeri	4.370.068.650		1.836.487.704

Demirbaşların Düzeltimi

	<u>Tarihi Değer</u>		<u>Düzeltilme Kat.</u>		<u>Düzeltilmiş Değer</u>
1995 Yılında Alınan	1.720.000.000	x	4,2037	=	7.230.364.000
1996 Yılında Alınan	<u>1.372.369.870</u>	x	2,4071	=	<u>3.303.431.514</u>
1996 Yılı Bilanço Değ.	3.092.369.870				10.533.795.514
1997 Yılında Alınan	<u>1.277.698.780</u>	x	1,3296	=	<u>1.698.828.298</u>
1997 Yılı Bilanço Değ.	4.370.068.650				12.232.623.812

Demirbaş Amortismanlarının Düzeltimi

<u>Aktife Giriş Tarihi / Değeri</u>	<u>Amortisman Oranı (%20)</u>	<u>Düzeltilme Katsayısı</u>	<u>Düzeltilmiş Değer</u>
1995 / 1.720.000.000	1995 - 344.000.000		
	1996 - <u>344.000.000</u>		
	688.000.000 x 4,2037	=	2.892.145.600
	1997 - 344.000.000 x 4,2037	=	1.446.072.800
1996 / 1.372.369.870	1996 - 274.473.974 x 2,4071	=	660.686.303
	1997 - 274.473.974 x 2,4071	=	660.686.303
1997 / 1.277.698.780	1997 - 255.539.756 x 1,3296	=	339.765.660

Toplam düzeltilmiş 1996 yılı birikmiş amortismanlar = 72.207.586.515.- TL

Toplam düzeltilmiş 1997 yılı cari yıl amortismanları = 92.641.161.326.- TL

Toplam düzeltilmiş 1997 yılı birikmiş amortismanlar = 164.818.747.841.-TL

5.4. Yapılmakta Olan Yatırımlar

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	38.503.220	x 2,4071	= 92.681.101
1997	---	----	----

6.MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR VE İTFA PAYLARI

6.1. Haklar

<u>Aktife Giriş Tarihi</u>	<u>Maliyeti</u>	<u>İtfa Oranı</u>	<u>Top.Birikmiş Amortisman</u>
1995	10.649.470	20	4.259.788
1996	<u>30.000.000</u>	20	<u>6.000.000</u>
1996 Yılı Bilanço Değeri	40.649.470		10.259.788
1997	1.517.581.308		303.516.261
		<u>Cari Yıl İtfa Payı</u>	<u>8.129.894</u>
1997 Yılı Bilanço Değeri	1.558.230.778		321.905.943

Hakların Düzeltimi

	<u>Tarihi Değer</u>		<u>Düzeltilme Kat.</u>	=	<u>Düzeltilmiş Değer</u>
1995 Yılı. Aktifleştirilen	10.649.470	x	4,2037	=	44.767.177
1996 Yılı. Aktifleştirilen	<u>30.000.000</u>	x	2,4071	=	<u>72.213.000</u>
1996 Yılı. Bilanço Değ.	40.649.470				116.980.177
1997 Yılı. Aktifleştirilen	<u>1.517.581.308</u>	x	1,3296	=	<u>2.017.776.107</u>
1997 Yılı Bilanço Değ.	1.558.230.778				2.134.756.284

Haklar İtfa Paylarının Düzeltimi

<u>Aktife Giriş Tarihi /</u>	<u>Değeri</u>	<u>Amortisman Oranı (%20)</u>	<u>Düzeltilme Katsayısı</u>	<u>Düzeltilmiş Değer</u>
1995 /	10.649.470	1995 - 2.129.894		
		1996 - 2.129.894		
		4.259.788 x 4,2037	=	17.906.871
		1997 - 2.129.894 x 4,2037	=	8.953.435
1996 /	30.000.000	1996 - 6.000.000 x 2,4071	=	14.442.600
		1997 - 6.000.000 x 2,4071	=	14.442.600
1997 /	1.517.581.308	1997 - 303.516.261 x 1,3296	=	403.555.221

6.2. Özel Maliyet

Şirketin kira sözleşmesi 1 yıl olduğu için özel maliyetler 5 yılda itfa olacaktır.

<u>Aktife Giriş Tarihi</u>	<u>Maliyeti</u>	<u>İtfa Oranı</u>	<u>Top.Birikmiş Amortisman</u>
1996	<u>483.486.358</u>	20	<u>96.697.271</u>
1996 Yılı Bilanço Değeri	483.486.358		96.697.271
1997	590.906.030		118.181.206
		Cari Yıl İtfa Payı	<u>96.697.271</u>
1997 Yılı Bilanço Değeri	1.074.392.388		311.575.748

Özel Maliyetlerin Düzeltimi

	<u>Tarihi Değer</u>		<u>Düzeltilme Kat.</u>		<u>Düzeltilmiş Değer</u>
1996 Yıl. Aktifleştirilen	<u>483.486.358</u>	x	2,4071	=	<u>1.163.800.012</u>
1996 Yıl. Bilanço Değ.	483.486.358				1.163.800.012
1997 Yıl. Aktifleştirilen	<u>590.906.030</u>	x	1,3296	=	<u>785.668.657</u>
1997 Yılı Bilanço Değ.	1.074.392.388				1.949.468.669

Özel Maliyet İtfa Paylarının Düzeltimi

<u>Aktife Giriş Tarihi / Değeri</u>	<u>Amortisman Oranı (%20)</u>		<u>Düzeltilme Katsayısı</u>	<u>Düzeltilmiş Değer</u>
1996 / 483.486.358	1996 - 96.697.271	x	2,4071	232.760.001
	1997 - 96.697.271	x	2,4071	232.760.001
1997 / 590.906.030	1997 - 118.181.206	x	1,3296	157.133.731

Toplam düzeltilmiş 1996 yılı birikmiş amortismanlar = 265.109.472.-

Toplam düzeltilmiş 1997 yılı birikmiş amortismanlar = 1.081.954.460.-

7.GELECEK YILLARA AİT GİDERLER

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>		<u>Katsayı</u>		<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	128.592.749	x	2,4071	=	309.535.606
1997	2.637.857.993	x	1,3296	=	3.507.295.987

C-PARASAL PASİF KALEMLER

1.BANKA KREDİLERİ

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	3.680.874.600	x 1,9059	= 7.015.378.900
	410.109.699	x 1,9059	= 781.628.075
1997	21.274.270.000	x 1	= 21.274.270.000
	339.792.749	x 1	= 339.792.749

2.UZUN VADELİ KREDİLERİN ANA PARA TAKSİTLERİ VE FAİZLERİ

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	9.861.783.670	x 1,9059	= 18.795.573.497
1997	15.299.812.401	x 1	= 15.299.812.401

3.DİĞER MALİ BORÇLAR

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	52.792.411	x 1,9059	= 100.617.056
1997	68.892.972.399	x 1	= 68.892.972.399

4.SATICILAR (TL)

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	10.636.018.166	x 1.9059	= 20.271.187.023
1997	44.064.986.622	x 1	= 44.064.986.622

5.BORÇ SENETLERİ

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	581.506.250	x 1,9059	= 1.108.292.762
1997	3.000.000.000	x 1	= 3.000.000.000

6.DİĞER TİCARİ BORÇLAR

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	284.648.000	x 1,9059	= 542.510.623
1997	262.168.216	x 1	= 262.168.216

7.ORTAKLARA BORÇLAR

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	65.614.624	x 1,9059	= 125.054.912
1997	--	--	----

8.ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	1.987.630.129	x 1,9059	= 3.788.224.263
1997	501.727.810	x 1	= 501.727.810

9.ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	1.605.557.044 x	1,9059 =	3.060.031.170
1997	1.993.983.187 x	1 =	1.993.983.187

10.ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	747.825.717 x	1,9059 =	1.425.281.034
1997	989.685.417 x	1 =	989.685.417

11.DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER Y.Y.K.

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	3.819.238.282 x	1,9059 =	7.279.086.242
1997	2.227.228.589 x	1 =	2.227.228.589

12.DÖNEM KARININ PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE DİĞER Y. (-)

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	794.371 x	1,9059 =	1.513.992
1997	1.235.485.406 x	1 =	1.235.485.406

13.GİDER TAHAKKUKLARI

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	434.580.000	x 1,9059 =	828.266.022
1997	2.279.845.258	x 1 =	2.279.845.258

D.PARASAL OLMAYAN PASİF KALEMLER

1.SATICILAR (DÖVİZ)

Şirket, 31.12.1996 ve 31.12.1997 tarihli bilançolarında mevcut dövizli satıcılar hesabı tutarlarını, o tarihteki T.C. Merkez Bankası'nca belirlenen döviz alış kurlarını esas alarak değerlediğinden, bu kalemlerin düzeltimlerinde tekrar diğer ölçüler dikkate alınmayacaktır. 31.12.1996 tarihli döviz tutarları, 31.12.1997 tarihli döviz alış kuruna göre düzeltimi yapılacaktır.

<u>Yıl</u>	<u>Döviz Miktarı</u>	<u>(31.12.1996)</u> <u>Döviz Alış Kuru</u>	<u>(1996 Yılı)</u> <u>Bil. Değeri</u>	<u>(1996 Yılı)</u>	
				<u>(31.12.1997)</u> <u>Döviz Alış Kuru</u>	<u>Düzeltilmiş</u> <u>Bil.Değeri</u>
96	9.280	(USD) 107.505	997.646.400	(USD) 204.750	1.900.080.000
	3.000	(DM) 69.073	<u>207.219.000</u>	(DM) 114.240	<u>342.720.000</u>
			1.204.865.400		2.242.800.000

<u>Yıl</u>	<u>Döviz Miktarı</u>	<u>(31.12.1997)</u> <u>Döviz Alış Kuru</u>	<u>(1997 Yılı)</u>	
			<u>Bil. Değeri</u>	
97	27.000	(USD) 204.750	5.528.250.000	
	11.100	(DM) 114.240	<u>1.268.064.000</u>	
			6.796.314.000	

2.ÖZKAYNAKLAR

2.1. Ödenmiş Sermaye

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1995	50.000.000.000	x 4,2037	= 210.185.000.000
1996 Yılı Bilanço Değeri = 210.185.000.000			
1997 Yılı Bilanço Değeri = 210.185.000.000			

2.2. Yedekler

Yedekler 1996 yılı karı üzerinden ayrılmıştır. Dağıtım yıl ortasında yapıldığından düzeltimde ortalama katsayı kullanılacaktır.

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1997 Yılı Yedek Akçe	586.325.703	x 1,3296	= 779.578.655 (*) 97 Bil.Değeri
Geçmiş Yıl Zararları			
İle Mahsup Edilen	6.881.916.009	x 2,4071	= 16.565.460.025
Temettü Ol.Dağıtılan	4.258.272.340	x 1,3296	= 5.661.798.903

2.2. Geçmiş Yıl Zararı

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1995	(6.881.916.009)	x 2,4071	(16.565.460.025)

1996 Yılı Bilanço Değeri = (16.565.460.025)

2.3. Dönem Net Karı

<u>Yıllar</u>	<u>Tarihi Değeri</u>	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
1996	11.726.514.052	x 2,4071 =	28.226.891.975
1997	7.908.370.136	(*) Gelir Tablosu Sonucu	

DOĞAN MATBAACILIK AMBALAJ SAN. VE TİC. A.Ş.'NİN
31.12.1996 TARİHLİ BİLANÇOSUNUN DÜZELTİLMESİ

	31.12.1996 Bilanço Değ.	Düzeltilme Katsayısı	Düzeltilmiş Değer
PARASAL AKTİF KALEMLER	10.518.620.779		20.047.439.342
Kasa	90.703.929	1,9059	172.872.618
Bankalar (TL)	2.658.101.117	1,9059	5.066.074.919
Alicılar	5.697.789.521	1,9059	10.859.417.048
Personelden Alacaklar	280.000.000	1,9059	533.652.000
Verilen Sipariş Avansları	1.545.861.131	1,9059	2.946.256.730
İş Avansları	52.000.000	1,9059	99.106.800
Verilen Depozito ve Teminatlar	36.357.562	1,9059	69.293.877
Gelecek Yıllarda İndirilecek KDV	157.807.519	1,9059	300.765.350
PARASAL OLMAYAN AKTİF KALEMLER	94.189.711.552		220.393.658.231
Hisse Senetleri	980.000.000	B/1 nolu işlem	3.239.292.000
Bankalar (Döviz)	519.736.450	B/2 nolu işlem	931.003.500
İlk Madde Malzeme	15.088.790.789	1,9059	28.757.726.365
Gelecek Aylara Ait Giderler	754.171.676	2,4071	1.815.366.641
Makina-Tesis ve Cihazlar	100.524.552.749	Mak.Düzeltilimi	242.997.149.764
Taşıtlar	1.208.517.942	Taşıtlar.Düzeltilimi	2.909.023.538
Demirbaşlar	4.344.529.870	Dem.Düzeltilimi	10.533.795.514
Birikmiş Amortismanlar (-)	(29.814.862.662)	Amort.Düzeltil.	(72.207.586.515)
Yapılmakta Olan Yatırımlar	38.503.220	2,4071	92.681.101
Haklar	40.649.470	Hak.Düzeltilimi	116.980.177
Özel Maliyetler	483.486.358	Ö.Mal.Düzeltil.	1.163.800.012
Birikmiş Amortismanlar (-)	(106.957.059)	Amort.Düzeltil.	(265.109.472)
Gelecek Yıllara Ait Giderler	128.592.749	2,4071	309.535.606
AKTİF VARLIKLAR TOPLAMI	104.708.332.331		240.441.097.573
PARASAL PASİF KALEMLER	34.167.384.221		65.119.617.587
Banka Kredileri	3.680.874.600	1,9059	7.015.378.900
Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri	9.861.783.670	1,9059	18.795.573.497
Diğer Mali Borçlar	52.792.411	1,9059	100.617.056
Satıcılar (TL)	10.636.018.166	1,9059	20.271.187.023
Borç Senetleri	581.506.250	1,9059	1.108.292.762
Diğer Ticari Borçlar	284.648.000	1,9059	542.510.623
Ortaklara Borçlar	65.614.624	1,9059	125.054.912
Alınan Sipariş Avansları	1.987.630.129	1,9059	3.788.224.263
Ödenecek Vergi ve Fonlar	1.605.557.044	1,9059	3.060.031.170
Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	747.825.717	1,9059	1.425.281.034
Dönem Karı Vergi ve Diğer Y.Y.K.	3.819.238.282	1,9059	7.279.086.242
Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Y.(-)	(794.371)	1,9059	(1.513.992)
Gider Tahakkukları	434.580.000	1,9059	828.266.022
Banka Kredileri (Uzun Vadeli)	410.109.699	1,9059	781.628.075
PARASAL OLMAYAN PASİF KALEMLER	70.540.948.110		224.089.231.950
Satıcılar (Döviz)	1.204.865.400	D/1 nolu işlem	2.242.800.000
Ödenmiş Sermaye	50.000.000.000	4,2037	210.185.000.000
M.D.V. Yeniden Değerleme Artışları	14.491.484.667	-	-
Yasal Yedekler	-	-	-
Geçmiş Yıllar Zararları (-)	(6.881.916.009)	2,4071	(16.565.460.025)
Dönem Net Karı	11.726.514.052	2,4071	28.226.891.975
Enflasyon Muhasebesi Değerleme Farkı			(48.767.751.964)
PASİF KAYNAKLAR TOPLAMI	104.708.332.331		240.441.097.573

DOĞAN MATBAACILIK AMBALAJ SAN. VE TİC. A.Ş.'NİN
31.12.1997 TARİHLİ BİLANÇOSUNUN DÜZELTİLMESİ

	31.12.1997 Bilanço Değ.	Düzeltilme Katsayısı	Düzeltilmiş Değer
PARASAL AKTİF KALEMLER	32.116.941.649		32.116.941.649
Kasa	2.534.926	1	2.534.926
Bankalar (TL)	14.671.013.721	1	14.671.013.721
Alicılar	15.044.688.040	1	15.044.688.040
Personelden Alacaklar	240.650.000	1	240.650.000
Verilen Sipariş Avansları	350.613.744	1	350.613.744
Devreden KDV	422.000.212	1	422.000.212
İş Avansları	308.918.163	1	308.918.163
Verilen Depozito ve Teminatlar	36.357.562	1	36.357.562
Gelecek Yıllarda İndirilecek KDV	1.040.165.281	1	1.040.165.281
PARASAL OLMAYAN AKTİF KALEMLER	268.871.781.369		348.744.809.838
Hisse Senetleri	1.470.000.000	B/1 nolu işlem	3.890.796.000
Bankalar (Döviz)	1.813.665.000	B/2 nolu işlem	1.813.665.000
İlk Madde Malzeme	34.399.401.408	1	34.399.401.408
Gelecek Aylara Ait Giderler	2.838.689.955	1,3296	3.774.322.164
Makina-Tesis ve Cihazlar	333.653.479.550	Mak.Düzeltilme	445.504.784.789
Taahhütler	4.105.087.011	Taahh.Düzeltilme	5.468.398.026
Demirbaşlar	9.115.230.665	Dem.Düzeltilme	12.232.623.812
Birikmiş Amortismanlar (-)	(123.160.771.688)	Amort.Düzeltilme	(164.848.747.841)
Haklar	1.558.230.778	Hak.Düzeltilme	2.134.756.284
Özel Maliyetler	1.074.392.388	Ö.Mal.Düzeltilme	1.949.468.669
Birikmiş Amortismanlar (-)	(633.481.691)	Amort.Düzeltilme	(1.081.954.460)
Gelecek Yıllara Ait Giderler	2.637.857.993	1,3296	3.507.295.987
AKTİF VARLIKLAR TOPLAMI	300.988.723.018		380.861.751.487
PARASAL PASİF KALEMLER	159.890.987.242		159.890.987.242
Banka Kredileri	21.274.270.000	1	21.274.270.000
Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri	15.299.812.401	1	15.299.812.401
Satıcılar (TL)	44.064.986.622	1	44.064.986.622
Borç Senetleri	3.000.000.000	1	3.000.000.000
Diğer Ticari Borçlar	262.168.216	1	262.168.216
Alınan Sipariş Avansları	501.727.810	1	501.727.810
Ödenecek Vergi ve Fonlar	1.993.983.187	1	1.993.983.187
Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	989.685.417	1	989.685.417
Dönem Karı Vergi ve Diğer Y.Y.K.	2.227.228.589	1	2.227.228.589
Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Y.(-)	(1.235.485.406)	1	(1.235.485.406)
Gider Tahakkukları	2.279.845.258	1	2.279.845.258
Banka Kredileri (Uzun Vadeli)	339.792.749	1	339.792.749
Diğer Mali Borçlar (Uzun Vadeli)	68.892.972.399	1	68.892.972.399
PARASAL OLMAYAN PASİF KALEMLER	141.097.735.776		260.063.734.077
Satıcılar (Döviz)	6.796.314.000	D/1 nolu işlem	6.796.314.000
Ödenmiş Sermaye	50.000.000.000	4,2037	210.185.000.000
M.D.V. Yeniden Değerleme Artışları	75.806.725.937	-	-
Yasal Yedekler	586.325.703	1,3296	779.578.655
Dönem Net Karı	7.908.370.136		42.302.841.422
Yeniden Değerleme Farkı			(39.092.969.832)
PASİF KAYNAKLAR TOPLAMI	300.988.723.018		380.861.751.487

PARASAL KALEMLERİN NEDEN OLDUĞU SATINALMA GÜCÜ KAZANÇ VEYA KAYBININ HESAPLANMASI

	Tarihi Değer	Düzeltilme Kat.	Düzeltilmiş Değer
A.DÖNEMBAŞI NET PARASAL KALEMLER	(23.648.763.442)		(45.072.178.243)
a) Dönembaşı Parasal Varlıklar (+)	10.518.620.779	1,9059	20.047.439.343
b) Dönembaşı Parasal Kaynaklar (-)	<u>34.167.384.221</u>	1,9059	<u>65.119.617.586</u>
DÖNEMBAŞI NET PARASAL KALEM	(23.648.763.442)		(45.072.178.243)
B.DÖNEM İÇİNDE NET PARASAL KALEMLERDE ARTIŞ YARATAN İŞLEMLER (+)	370.948.336.169		493.212.907.770
1.Satışlar	349.833.473.324	1,3296	465.138.586.132
2.Diğer Olağan Gelirler	14.304.819.341	1,3296	19.019.687.796
3.Olağandışı Gelirler	1.218.594.904	1,3296	1.620.243.784
4.Diğer Parasal Olmayan Pas.Kal.Artışları Satıcılar (Döviz)	5.591.448.600	1,3296	7.434.390.059
C.DÖNEM İÇİNDE NET PARASAL KALEMLERDE AZALIŞ YARATAN İŞLEMLER (-)	(475.073.618.320)		(630.923.788.375)
1.Üretim Giderleri			
a) İlk Madde ve Malzeme Alışları	236.710.874.958	1,3296	314.730.779.344
b) Direkt İşçilik Giderleri			
c) Genel Üretim Giderleri	* 25.695.204.986	1,3296	34.164.344.549
2.Faaliyet Giderleri			
a) Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri	7.669.664.518	1,3296	10.197.585.943
b) Genel Yönetim Giderleri	** 21.476.670.497	1,3296	28.555.381.093
3.Diğer Olağan Gider ve Zararlar	1.142.485.309	1,3296	1.519.048.467
4.Finansman Giderleri	8.550.067.954	1,3296	11.368.170.352
5.Olağandışı Gider ve Zararlar	3.347.143.943	1,3296	4.450.362.587
6.Parasal Olmayan Akt.Kal.Artışları			
Hisse Senetleri	490.000.000	1,3296	651.504.000
Bankalar (Döviz)	1.293.928.550	1,3296	1.720.407.400
Gelecek Aylara Ait Giderler	2.084.518.279	1,3296	2.771.575.504
Tesis, Makina ve Cihazlar	152.307.186.391	1,3296	202.507.635.025
Taşıtlar	1.924.920.644	1,3296	2.559.374.488
Demirbaşlar	1.277.698.780	1,3296	1.698.828.298
Haklar	1.517.581.308	1,3296	2.017.776.107
Özel Maliyetler	590.906.030	1,3296	785.688.657
Gelecek Yıl.Ait Giderler	2.509.265.244	1,3296	3.336.319.068
7.Parasal Olmayan Pasif Kalemlerde Azalışlar			
8.Vergi Karşılığı	2.227.228.589	1	2.227.228.589
9.Ödenen Temettü	4.258.272.340	1,3296	5.661.798.903
D.DÖNEM SONUNDA OLMASI GEREKEN NET PARASAL KALEMLER A+(B-C)	(127.774.045.593)		(182.783.058.847)
E.DÖNEM SONU NET PARASAL KALEMLER	(127.774.045.593)		(127.774.045.593)
Dönem Sonu Parasal Varlıklar	32.116.941.649		
Dönem Sonu Parasal Kaynaklar	<u>(159.890.987.242)</u>		
F.SATINALMA GÜCÜ KAZANCI (182.783.058.847) - (127.774.045.593)			55.009.013.254

**PARASAL KALEMLERİN NEDEN OLDUĞU SATINALMA GÜCÜ KAZANÇ
VEYA KAYBI**

* Genel Üretim Giderleri içerisinde mevcut 754.171.676.-TL peşin ödenmiş gelecek aylara ait giderler ile 64.127.626.338.TL amortisman giderleri dikkate alınmamıştır. Parasal kalemlerin neden olduğu satılma gücü kazanç veya kaybının hesabında olması gereken

$$\begin{aligned} \text{Genel Üretim Giderleri} &= 90.577.003.000 - (754.171.676 + 64.127.626.338) \\ &= 25.695.204.986.- \text{ TL'dir.} \end{aligned}$$

** Genel Yönetim Giderleri içerisinde mevcut 2.644.063.534.- TL amortisman gideri dikkate alınmamıştır. Olması gereken

$$\begin{aligned} \text{Genel Yönetim Gideri} &= 24.120.734.031 - 2.644.063.534 \\ &= 21.476.670.497.- \text{ TL'dir.} \end{aligned}$$

DOĞAN MATBAACILIK AMBALAJ SAN. VE TIC. A.Ş.'NİN
01.01.1997-31.12.1997 DÖNEMİ GELİR TABLOSUNUN DÜZELTİLMESİ

	Tarhi Değer	Düzeltilme Katsayısı	Düzeltilmiş Değer
A- BRÜT SATIŞLAR	349.833.473.324		465.138.586.132
1 Yurtiçi Satışlar	327.725.440.070	1,3296	435.743.745.117
2 Yurtdışı Satışlar	22.108.033.254	1,3296	29.394.841.015
3 Diğer Gelirler	0		0
B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	2.413.928.750		3.209.559.666
1 Satıştan İadeler (-)	2.373.928.750	1,3296	3.156.375.666
2 Satış İskontoları (-)	40.000.000	1,3296	53.184.000
3 Diğer İndirimler (-)	0		0
C- NET SATIŞLAR	347.419.544.574		461.929.026.466
D- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	307.977.264.339		433.417.148.480
Satılan Mamül Maliyeti			
Dönembaşı İlk Madde Malzeme	15.088.790.789	1,9059	28.757.726.365
Dönemiçi Alışlar	<u>236.710.874.958</u>	1,3296	<u>314.730.779.344</u>
Dönemsonu Stok	251.799.665.747		343.488.505.709
Malzeme Gideri	<u>(34.339.401.408)</u>	1	<u>(34.339.401.408)</u>
Genel Üretim Gideri	217.400.264.339		309.149.104.301
Diğer Genel Üretim Gideri	26.449.373.662	1,3296	35.167.087.221
Amortisman Gideri	64.127.626.338	Amort.Düzeltil.	89.100.956.958
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI	39.442.280.235		28.511.877.986
E- FAALİYET GİDERLERİ (-)	31.790.398.549		42.293.171.404
1 Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	0		0
2 Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	7.669.664.518	1,3296	10.197.585.943
3 Genel Yönetim Giderleri (-)			
Diğer Genel Yönetim Gideri	21.476.670.497	1,3296	28.555.381.093
Amortisman Gideri	2.644.063.534	Amort.Düzeltil.	3.540.204.368
FAALİYET KARI VEYA ZARARI	7.651.881.686		(13.781.293.418)
F- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR	14.304.819.341		74.028.701.050
1 İştiraklerden Temettü Gelirleri	0		0
2 Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	0		0
3 Faiz Gelirleri	3.111.226.517	1,3296	4.136.686.777
4 Komisyon Gelirleri	0		0
5 Konusu Kalmayan Karşılıklar	0		0
6 Menkul Kıymet Satış Karları			
7 Kambiyo Karları	8.556.378.145	1,3296	11.376.560.382
8 Reeskont Faiz Gelirleri	0		0
9 Diğer Olağan Gelir ve Karlar	2.637.214.679	1,3296	3.506.440.637
Satınalma Gücü Kazancı			55.009.013.254
G- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	1.142.485.309		1.519.048.467
1 Komisyon Giderleri (-)	1.078.941.285	1,3296	1.434.560.333
2 Karşılık Giderleri (-)	0		0
3 Menkul Kıymet Satış Zararları (-)	0		0
4 Kambiyo Zararları (-)	13.544.024	1,3296	18.008.134
5 Reeskont Faiz Giderleri (-)	0		0
6 Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)	50.000.000	1,3296	66.480.000
H- FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	8.550.067.954		11.368.170.352
1 Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	8.550.067.954	1,3296	11.368.170.352
2 Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	0		0
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR	12.264.147.764		47.360.188.813
I- OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	1.218.594.904		1.620.243.785
1 Önceki Dönem Gelir ve Karlar	0		0
2 Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	1.218.594.904	1,3296	1.620.243.785
J- OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	3.347.143.943		4.450.382.587
1 Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları (-)	0		0
2 Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	0		0
3 Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	3.347.143.943	1,3296	4.450.382.587
DÖNEM KARI VEYA ZARARI	10.135.598.725		44.530.070.011
K- DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜM.KARŞILIĞI (-)	2.227.228.589		2.227.228.589
DÖNEM NET KARI	7.908.370.136		42.302.841.422

**DOĞAN MATBAACILIK AMBALAJ SAN. VE TIC. A.Ş.'NİN
DÜZELTİLMİŞ DEĞERLERLE 1996 VE 1997 YILI KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOLARI**

	Önceki Dönem 31.12.1996	Cari Dönem 31.12.1997
I.DÖNEN VARLIKLAR		
A.Hazır Değerler	6.169.951.037	16.487.213.647
1 Kasa	172.872.618	2.534.926
2 Alınan Çekler	0	0
3 Bankalar	5.997.078.419	16.484.678.721
4 Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)	0	0
5 Diğer Hazır Değerler	0	0
B.Menkul Kıymetler	3.239.292.000	3.890.796.000
1 Hisse Senetleri	3.239.292.000	3.890.796.000
2 Özel Kesim Tahvil Senet ve Bonoları	0	0
3 Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonoları	0	0
4 Diğer Menkul Kıymetler	0	0
5 Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0
C.Ticari Alacaklar	10.859.417.048	15.044.688.040
1 Alıcılar	10.859.417.048	15.044.688.040
2 Alacak Senetleri	0	0
3 Alacak Senetleri Reeskontu (-)	0	0
4 Verilen Depozito ve Teminatlar	0	0
5 Diğer Ticari Alacaklar	0	0
6 Şüpheli Ticari Alacaklar	0	0
7 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı (-)	0	0
D.Diğer Alacaklar	533.652.000	240.650.000
1 Ortaklardan Alacaklar	0	0
2 İştiraklerden Alacaklar	0	0
3 Bağlı Ortaklardan Alacaklar	0	0
4 Personelden Alacaklar	533.652.000	240.650.000
5 Diğer Çeşitli Alacaklar	0	0
6 Diğer Alacaklar Senetleri Reeskontu (-)	0	0
7 Şüpheli Diğer Alacaklar	0	0
8 Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)	0	0
E.Stoklar	31.703.983.095	34.750.015.152
1 İlk Madde ve Malzeme	28.757.726.365	34.399.401.408
2 Yarı Mamüller	0	0
3 Mamüller	0	0
4 Ticari Mallar	0	0
5 Diğer Stoklar	0	0
6 Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0
7 Verilen Sipariş Avansları	2.946.256.730	350.613.744
F.Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri	0	0
1 Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri	0	0
2 Taşeronlara Verilen Avanslar	0	0
G.Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	1.815.366.641	3.774.322.164
1 Gelecek Aylara Ait Giderler	1.815.366.641	3.774.322.164
2 Gelir Tahakkukları	0	0
H.Diğer Dönen Varlıklar	99.106.800	730.918.375
1 Devreden KDV	0	422.000.212
2 İndirilecek KDV	0	0
3 Diğer KDV	0	0
4 Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar	0	0
5 İş Avansları	99.106.800	308.918.163
6 Personel Avansları	0	0
7 Sayım ve Tesellüm Noksanlıkları	0	0
8 Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar	0	0
9 Diğer Dönen Varlıklar Karşılığı (-)	0	0
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	54.420.768.621	74.918.603.378

	Önceki Dönem 31.12.1996	Cari Dönem 31.12.1997
II.DURAN VARLIKLAR		
A.Ticari Alacaklar	69.293.877	36.357.562
1 Alıcılar	0	0
2 Alacak Senetleri	0	0
3 Alacak Senetleri Reeskontu (-)	0	0
4 Verilen Depozito ve Teminatlar	69.293.877	36.357.562
5 Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0	0
B.Diğer Alacaklar	0	0
1 Ortaklardan Alacaklar	0	0
2 İştiraklerden Alacaklar	0	0
3 Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0	0
4 Personelden Alacaklar	0	0
5 Diğer Çeşitli Alacaklar	0	0
6 Diğer Alacaklar Senetleri Reeskontu (-)	0	0
7 Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)	0	0
C.Mali Duran Varlıklar	0	0
1 Bağlı Menkul Kıymetler	0	0
2 Bağlı Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0
3 İştirakler	0	0
4 İştirakler Sermaye Taahhütleri (-)	0	0
5 İştirakler Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0
6 Bağlı Ortaklıklar	0	0
7 Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhüdü (-)	0	0
8 Bağlı Ortaklıklar Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0
9 Diğer Mali Duran Varlıklar	0	0
10 Diğer Mali Duran Varlıklar Karşılığı (-)	0	0
D.Maddi Duran Varlıklar	184.325.063.402	298.357.058.786
1 Arazi ve Arsalar	0	0
2 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri	0	0
3 Binalar	0	0
4 Tesis, Makina ve Cihazlar	242.997.149.764	445.504.784.789
5 Taşıtlar	2.909.023.538	5.468.398.026
6 Demirbaşlar	10.533.795.514	12.232.623.812
7 Diğer Maddi Duran Varlıklar	0	0
8 Birikmiş Amortismanlar (-)	72.207.586.515	164.848.747.841
9 Yapılmakta Olan Yatırımlar	92.681.101	0
10 Verilen Avanslar	0	0
E.Maddi Olmayan Duran Varlıklar	1.015.670.717	3.002.270.493
1 Haklar	116.980.177	2.134.756.284
2 Şerefiye	0	0
3 Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri	0	0
4 Araştırma ve Geliştirme Giderleri	0	0
5 Özel Maliyetler	1.163.800.012	1.949.468.669
6 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	0	0
7 Birikmiş Amortismanlar (-)	265.109.472	1.081.954.460
8 Verilen Avanslar	0	0
F.Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar	0	0
1 Arama Giderleri	0	0
2 Hazırlık ve Geliştirme Giderleri	0	0
3 Diğer Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar	0	0
4 Birikmiş Tükenme Payları	0	0
5 Verilen Avanslar	0	0
G.Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	309.535.606	3.507.295.987
1 Gelecek Yıllara Ait Giderler	309.535.606	3.507.295.987
2 Gelir Tahakkukları	0	0
H.Diğer Duran Varlıklar	300.765.350	1.040.165.281
1 Gelecek Yıllarda İndirilecek KDV	300.765.350	1.040.165.281
2 Diğer KDV	0	0
3 Gelecek Yıllar İhtiyaç Stokları	0	0
4 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar	0	0
5 Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar	0	0
6 Diğer Çeşitli Duran Varlıklar	0	0
7 Stok değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0
8 Birikmiş Amortismanlar (-)	0	0
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	186.020.328.952	305.943.148.109
AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI	240.441.097.573	380.861.751.487

	Önceki Dönem 31.12.1996	Cari Dönem 31.12.1997
I.KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
A.Mali Borçlar	25.911.569.453	36.574.082.401
1 Banka Kredileri	7.015.378.900	21.274.270.000
2 Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri	18.795.573.497	15.299.812.401
3 Tahvil, Anapara, Borç, Taksit ve Faizleri	0	0
4 Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	0	0
5 Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0	0
6 Menkul Kıymetler İhraç Farkları (-)	0	0
7 Diğer Mali Borçlar	100.617.056	0
	24.164.790.408	54.123.468.838
B.Ticari Borçlar	22.513.987.023	50.861.300.622
1 Satıcılar	1.108.292.762	3.000.000.000
2 Borç Senetleri	0	0
3 Borç Senetleri Reeskontu (-)	0	0
4 Alınan Depozito ve Teminatlar	0	0
5 Diğer Ticari Borçlar	542.510.623	262.168.216
	125.054.912	0
C.Diğer Borçlar	125.054.912	0
1 Ortaklara Borçlar	0	0
2 İştiraklere Borçlar	0	0
3 Bağlı Ortaklara Borçlar	0	0
4 Personele Borçlar	0	0
5 Diğer Çeşitli Borçlar	0	0
6 Diğer Borç Senetleri Reeskontu (-)	0	0
	3.788.224.263	501.727.810
D.Alınan Avanslar	3.788.224.263	501.727.810
1 Alınan Sipariş Avansları	0	0
2 Alınan Diğer Avanslar	0	0
	0	0
E.Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri	0	0
1 Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri	0	0
	4.485.312.204	2.983.668.604
F.Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	3.060.031.170	1.993.983.187
1 Ödenecek Vergi ve Fonlar	1.425.281.034	989.685.417
2 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	0	0
3 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler	0	0
4 Diğer Yükümlülükler	0	0
	7.277.572.250	991.743.183
G.Borç ve Gider Karşılıkları	7.279.086.242	2.227.228.589
1 Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler Karşılıkları	1.513.992	1.235.485.406
2 Dönem Kannın Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükleri (-)	0	0
3 Kıdem tazminatı Karşılığı	0	0
4 Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	0	0
	828.266.022	2.279.845.258
H.Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları	0	0
1 Gelecek Yıllara Ait Gelirler	0	0
2 Gider Tahakkukları	828.266.022	2.279.845.258
	0	0
I.Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	0	0
1 Diğer KDV	0	0
2 Merkez ve Şubeler Cari Hesabı	0	0
3 Sayım ve Tesellüm Fazlaları	0	0
4 Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar	0	0
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	66.580.789.512	97.454.536.094

	Önceki Dönem 31.12.1996	Cari Dönem 31.12.1997
II.UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
A.Mali Borçlar	781.628.075	69.232.765.148
1 Banka Kredileri	781.628.075	339.792.749
2 Çıkarılmış Tahviller	0	0
3 Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0	0
4 Menkul Kıymetler İhraç Farkları (-)	0	0
5 Diğer Mali Borçlar	0	68.892.972.399
B.Ticari Borçlar	0	0
1 Satıcılar	0	0
2 Borç Senetleri	0	0
3 Borç Senetleri Reeskontu (-)	0	0
4 Alınan Depozito ve Teminatlar	0	0
5 Diğer Ticari Borçlar	0	0
C.Diğer Borçlar	0	0
1 Ortaklara Borçlar	0	0
2 İştiraklere Borçlar	0	0
3 Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0	0
4 Diğer Çeşitli Borçlar	0	0
5 Diğer Borç Senetleri Reeskontu (-)	0	0
6 Kamuya Olan Ertelenmiş ve Taksitlendirilmiş Borçlar	0	0
D.Alınan Avanslar	0	0
1 Alınan Sipariş Avansları	0	0
2 Alınan Diğer Avanslar	0	0
E.Borç ve Gider Karşılıkları	0	0
1 Kıdem Tazminatı Karşılıkları	0	0
2 Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	0	0
F.Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları	0	0
1 Gelecek Yıllara Ait Gelirler	0	0
2 Gider Tahakkukları	0	0
G.Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	0	0
1 Gelecek Yıllara Ertelenen veya Terkin Edilecek KDV	0	0
2 Tesise Katılma Payları	0	0
3 Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	0	0
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	781.628.075	69.232.765.148
III.ÖZKAYNAKLAR		
A.Odenmiş Sermaye		
1 Sermaye	210.185.000.000	210.185.000.000
2 Ödenmemiş Sermaye (-)	0	0
B.Sermaye Yedekleri	0	0
1 Hisse Senedi İhraç Primleri	0	0
2 Hisse Senetleri İptal Karları	0	0
3 M.D.V. Yeniden Değerleme Artışları	0	0
4 İştirakler Yeniden Değerleme Artışları	0	0
5 Diğer Sermaye Yedekleri	0	0
C.Kar Yedekleri	(48.767.751.964)	(38.313.391.177)
1 Yasal Yedekler	0	779.578.655
2 Statü Yedekleri	0	0
3 Olağanüstü Yedekler	0	0
4 Diğer Kar Yedekleri	0	0
5 Özel Fonlar	0	0
Enflasyon Muhasebesi Değerleme Farkı	(48.767.751.964)	(39.092.969.832)
D.Geçmiş Yıllar Karları	0	0
E.Geçmiş Yıllar Zararları (-)	16.565.460.025	0
F.Dönem Net Karı (Zararı)	28.226.891.975	42.302.841.422
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	173.078.679.986	214.174.450.245
PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI	240.441.097.573	380.861.751.487

DOĞAN MATBAACILIK AMBALAJ SAN. VE TİC. A.Ş.'NİN
DÜZELTİLMİŞ DEĞERLERLE 01.01.1997-31.12.1997 DÖNEMİ GELİR TABLOSU

A- BRÜT SATIŞLAR	465.138.586.132
1 Yurtiçi Satışlar	435.743.745.117
2 Yurtdışı Satışlar	29.394.841.015
3 Diğer Gelirler	0
B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	3.209.559.666
1 Satıştan İadeler (-)	3.156.375.666
2 Satış İskontoları (-)	53.184.000
3 Diğer İndirimler (-)	0
C- NET SATIŞLAR	461.929.026.466
D- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	433.417.148.480
1 Satılan Mamüller Maliyeti (-)	433.417.148.480
2 Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)	0
3 Satılan Hizmet Maliyeti (-)	0
4 Diğer Satışların Maliyeti (-)	0
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI	28.511.877.986
E- FAALİYET GİDERLERİ (-)	42.293.171.404
1 Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	0
2 Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	10.197.585.943
3 Genel Yönetim Giderleri (-)	32.095.585.461
FAALİYET KARI VEYA ZARARI	(13.781.293.418)
F- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR	74.028.701.050
1 İştiraklerden Temettü Gelirleri	0
2 Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	0
3 Faiz Gelirleri	4.136.686.777
4 Komisyon Gelirleri	0
5 Konusu Kalmayan Karşılıklar	0
6 Menkul Kıymet Satış Karları	0
7 Kambiyo Karları	11.376.560.382
8 Reeskont Faiz Gelirleri	0
9 Diğer Olağan Gelir ve Karlar	3.506.440.637
Satınalma Gücü Kazancı	55.009.013.254
G- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	1.519.048.467
1 Komisyon Giderleri (-)	1.434.560.333
2 Karşılık Giderleri (-)	0
3 Menkul Kıymet Satış Zararları (-)	0
4 Kambiyo Zararları (-)	18.008.134
5 Reeskont Faiz Giderleri (-)	0
6 Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)	66.480.000
H- FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	11.368.170.352
1 Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	11.368.170.352
2 Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	0
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR	47.360.188.813
I- OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	1.620.243.785
1 Önceki Dönem Gelir ve Karlar	0
2 Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	1.620.243.785
J- OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	4.450.362.587
1 Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları (-)	0
2 Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	0
3 Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	4.450.362.587
DÖNEM KARI VEYA ZARARI	44.530.070.011
K- DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜM.KARŞILIĞI (-)	2.227.228.589
DÖNEM NET KARI	42.302.841.422

SONUÇ

Enflasyonist dönemlerde tarihi maliyetlere göre hazırlanmış finansal tablolardan güncel veya cari değerleri ile ilgili bilgiler alınamamakta, paranın satınalma gücünün neden olduğu kazanç veya kaybı bilinmemektedir. Bu durum finansal tablo kullanıcılarını yanıltmakta, yanlış kararlar alınmasına sebebiyet vermekte, işletmenin sürekliliğini tehlikeye sokmaktadır.

Günümüz ekonomik koşulları gözönüne alındığında, finansal tabloların enflasyondan arındırılması zorunlu hale gelmiştir. Ülkemizde finansal tabloların enflasyona karşı düzeltilmesi konusunda alınan vergisel önlemler, şu ana kadar yetersiz kalmıştır. Bu konuda yapılan en kapsamlı çalışma, 1.1.1997 yılında yürürlüğe giren 2 nolu Türkiye Muhasebe Standardı (Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama) dır. Gelişen uluslararası iş ilişkileri açısından, bu standardın 29 nolu Uluslararası Muhasebe Standardı paralelinde hazırlanması, özellikle çıkar gruplarının finansal tablolar konusunda karşılaşacağı sorunları da büyük oranda ortadan kaldırması bakımından olumlu bir gelişme olmuştur. Ancak bu standardın uygulanması zorunlu hale getirilmelidir.

Vak'a da görüleceği üzere, enflasyonu dikkate almayan geleneksel (tarihi) muhasebe modeline göre hazırlanmış bilanço ve gelir tabloları, Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama Standardı'na göre düzeltimi yapılmış; bilanço ve gelir tablosu üzerindeki enflasyonun olumsuz etkisi endeksler yardımı ile düzeltilmiş, bilanço ve gelir tablosu kalemleri günümüz değerlerine getirilmiş, enflasyonun neden olduğu satınalma gücü kazancı gelir tablosuna ilave edilmiş ve gerçek kazanç ortaya konulmuştur. Burada görüleceği üzere, finansal tabloların enflasyonun olumsuz etkisinden arındırılmadığı sürece, alınan kararların hatalı olacağı ve şirketin faaliyetleri hakkında yanlış izlenimler edinileceği tespit edilmiştir.

Enflasyonun olumsuz etkisinden arındırılmış finansal tablolar ile, işletmelerin faaliyetleri gerçek değerleri ile değerlendirilecek, sıhhatli finansal analizler yapılacak, uluslararası düzeyde yatırım yapmak isteyen yerli ve yabancı işletmelere kolaylık sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- Akdoğan, Nalan, Tenker, Nejat, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, Lebib Yalkın Yayınları, Genişletilmiş 5.Baskı, İstanbul Mart-1997
- Hacırüstemoğlu, Rüstem, Enflasyon Muhasebesi Uygulamaları, İstanbul 1997
- Pekiner, Kamuran, İşletme Denetimi, 5.Bası, İstanbul 1988
- Yılmaz, Kazım, Değerleme, Maliye Hesap Uzmanları Derneği Yayını, İstanbul 1997
- Yüksel, Ahmet, Enflasyon Muhasebesi, Aralık 1997, İstanbul

DERGİLER

- Arslan, Erdoğan, Enflasyon Muhasebesinin Neresindeyiz ? , Yaklaşım, Sayı:52, Nisan 1997
- Arslan, Erdoğan, Enflasyon Muhasebesinin Neresindeyiz ?-II, Yaklaşım, Sayı:53, Mayıs 1997
- Arslan, Erdoğan, Enflasyon Muhasebesinin Neresindeyiz ?-III, Yaklaşım, Sayı:54, Haziran 1997
- Arslan, Erdoğan, Yeniden Değerleme (I) , Maliye Postası, Sayı:294, Aralık 1992
- Batrel, Ö.Faruk, Enflasyon ve Vergi Sistemi İlişkisi Üzerine, Vergi Dünyası, Sayı:172, Aralık 1995
- Erdem, Hayrettin, Vergi Hukukumuzda Enflasyon Muhasebesinin Uygulandığı Durumlar, Yaklaşım, Sayı:58, Ekim 1997
- Koçak, Özer, Enflasyonun Amortisman Müessesesindeki Tahribatını Kısmende Olsa Azaltabilmek İçin Hangi Usule Göre Amortisman Ayırmak Gerekir?, Vergi Dünyası, Sayı:84, Ağustos 1988
- Sarısu, Ekrem, Mart 1998'de Beyan Edilecek Menkul Sermaye İratlarının % 67,6 Oranında Enflasyondan Arındırılarak Beyanı, Yaklaşım, Sayı:63, Mart 1998

TEBLİĞ VE DİĞER YAYINLAR

- International Accounting Standards 1996, IAS-29, Financial Reporting In Highinflationary Economies.
- Türkiye Muhasebe Standartları 1997, TMS-2 Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama Standardı.
- Yücel, Göksel, Enflasyon Karşısında Muhasebe Mesleği, XVI. Türkiye Muhasebe Kongresi, 11-12-13 Eylül 1997, Lütfi Kırdar Kongre Sarayı, İstanbul.
- Durmuş, Ahmet Hayri, TMS-2: Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama'nın IAS-29 İle Karşılaştırılması, İzmir Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası, Türkiye Muhasebe Standartları Sempozyumu II.
- Uman, Nuri, (Enflasyonda İşletme Karlılığı ve Ölçülmesi), Enflasyon Muhasebesi, İstanbul Mülkiyeliler Vakfı, Eylül 1990
- Vergi Reform Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, 12.10.1997, İstanbul

